

Autoreferat

dr n. o zdr. Ewa Małgorzata Kobos

Zakład Rozwoju Pielęgniarstwa, Nauk Społecznych i Medycznych

Wydział Nauk o Zdrowiu

Warszawski Uniwersytet Medyczny

Warszawa 2024

Spis treści

1. Dane osobowe	4
2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe	4
3. Informacja o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych	5
4. Omówienie osiągnięć, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.)	5
4.1. Tytuł osiągnięcia naukowego	5
4.2. Publikacje wchodzące w skład cyklu publikacji stanowiących osiągnięcie naukowe	6
4.3. Omówienie publikacji naukowych stanowiących osiągnięcie naukowe	7
5. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych	28
5.1. Podsumowanie dorobku naukowego na podstawie analizy bibliometrycznej	28
5.2. Zakres tematyczny publikacji naukowych nie ujętych w cyklu	29
5.2.1. Publikacje w obszarze badawczym psychospołeczne funkcjonowanie opiekunów dzieci chorych na cukrzycę	29
5.2.2. Publikacje w obszarze badawczym samopoczucie psychiczne i postrzeganie samotności w wybranych grupach społecznych.....	31
5.2.3. Publikacje w obszarze badawczym wsparcie społeczne w chorobie.....	33
5.2.4. Publikacje w pozostałych obszarach badawczych.....	34
5.3. Redakcja monografii naukowych	39
5.4. Rozdziały w monografii naukowej.....	40
5.5. Rozdziały w podręcznikach.....	48
5.6. Czynny udział w konferencjach naukowych	49
5.6.1. Konferencje w obszarze tematycznym diabetologia	49
5.6.2. Konferencje w obszarze tematycznym kształcenie przed i podyplomowe pielęgniarek oraz obciążenia w pracy zawodowej pielęgniarek	56
5.6.3. Konferencje w obszarze tematycznym opieka nad człowiekiem chorym	66
5.6.4. Konferencje w obszarze tematycznym wiedza pacjentów i pracowników ochrony zdrowia w wybranych obszarach zdrowia i choroby oraz edukacja zdrowotna.....	70
5.6.5. Konferencje w obszarze tematycznym psychospołeczne funkcjonowanie wybranych grup społecznych	74
5.7. Konferencje komitet naukowy	77
5.8. Przewodniczenie sesjom naukowym	79
5.9. Recenzja prac w czasopismach naukowych	80
5.10. Członkostwo w organizacjach.....	80
6. Informacja o wykazywaniu się istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej w szczególności zagranicznej	81
6.1. Staż naukowy	81
6.2. Projekty	82

6.3. Współpraca międzyuczelniana	83
7. Informacja o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych oraz popularyzujących naukę.	85
7.1. Informacja o osiągnięciach dydaktycznych.....	85
7.1.1. Autorstwo rozdziałów w podręcznikach	85
7.1.2. Działalność dydaktyczna	86
7.1.3. Prace magisterskie i licencjackie.....	89
7.2. Informacja o osiągnięciach organizacyjnych	90
7.3. Informacja o osiągnięciach popularyzujących naukę.....	91
7.3.1. Popularyzacja nauki w środowisku akademickim i lokalnym.....	91
7.3.2. Konferencje i komitety organizacyjne.....	97
7.3.3. Konferencje i publikacje naukowe opieka nad studentami	100
8. Pozostałe informacje dotyczące kariery zawodowej	104
8.1. Kursy, szkolenia, studia podyplomowe.....	104
8.2. Nagrody i odznaczenia	106

1. Dane osobowe

Imię i nazwisko: Ewa Małgorzata Kobos

Stanowisko: adiunkt badawczo-dydaktyczny

Aktualne miejsce pracy: Zakład Rozwoju Pielęgniarstwa, Nauk Społecznych i Medycznych,
Wydział Nauk o Zdrowiu, Warszawski Uniwersytet Medyczny
ul. Żwirki i Wigury 61; 02-091 Warszawa

Kontakt:

telefon: +48 503307136

e-mail: ekobos@wum.edu.pl

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe

- Specjalizacja w dziedzinie pielęgniarstwa zachowawczego. Warszawski Uniwersytet Medyczny 2015-2017. Dyplom specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa zachowawczego.
- Studia magisterskie, Wyższa Szkoła Edukacji Zdrowotnej i Nauk Społecznych. Kierunek Pedagogika Nauczycielska, specjalność: edukacja zdrowotna i profilaktyka społeczna, magister pedagogiki. Łódź 2013-2015. Praca magisterska nt.: *Zwyczajne żywieniowe uczennic klas trzecich szkół gimnazjalnych i liceów ogólnokształcących* – dyplom magister pedagogiki.
- Stopień doktora nauk o zdrowiu, Warszawski Uniwersytet Medyczny. Warszawa 2012. Praca doktorska nt.: *Funkcjonowanie rodzin dzieci z cukrzycą typu 1* – dyplom stopień naukowy doktor nauk o zdrowiu, specjalność diabetologia. Recenzenci pracy doktorskiej: prof. dr hab. n. med. Elżbieta Piątek, prof. dr hab. n. med. Waldemar Karnafel.
- Studia podyplomowe w zakresie Ekonomiki Zdrowia. Uniwersytet Warszawski, Wydział Nauk Ekonomicznych. Warszawa 2004-2005. Dyplom ukończenia studiów podyplomowych.
- Podyplomowe studia 2-letnie, Logopedia Korekcyjna, UMCS, Lublin. 1998-2000 – dyplom logopeda dyplomowany. Praca dyplomowa nt.: *Wady wymowy u dzieci w wieku przedszkolnym*.

- Studia magisterskie na Wydziale Pielęgniarstwa, Akademii Medycznej w Lublinie. 1991-1995 – dyplom magister pielęgniarstwa. Praca magisterska nt.: *Stan zdrowia wychowanków zakładów poprawczych*.
- Liceum Medyczne w Chełmie, pielęgniarka dyplomowana. 1986-1991 – dyplom pielęgniarki dyplomowanej.

3. Informacja o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych

- od 2005 roku – do chwili obecnej Warszawski Uniwersytet Medyczny, Wydział Nauk o Zdrowiu, Zakład Rozwoju Pielęgniarstwa, Nauk Społecznych i Medycznych.
Zajmowane stanowiska:
 - 2005-2011 - wykładowca
 - 2012-2017 - adiunkt naukowo-dydaktyczny
 - 2018 - do chwili obecnej - adiunkt badawczo-dydaktyczny
- 16.10.2020 – 25.02.2024 - Państwowa Uczelnia Zawodowa im. Ignacego Mościckiego, Ciechanów (umowa – zlecenie).
- 03.10.1995 – 30.09.2002 - Samodzielny Publiczny Szpital Kliniczny nr 4 w Lublinie

4. Omówienie osiągnięć, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.)

Osiągnięcie naukowe stanowi cykl pięciu tematycznie powiązanych publikacji.

Łączna wartość bibliometryczna cyklu publikacji składających się na osiągnięcie naukowe wynosi 9,147 Impact Factor (IF) oraz 480 punktów MNiSW.

4.1. Tytuł osiągnięcia naukowego

Psychospołeczne wskaźniki funkcjonowania osób chorych na cukrzycę w wybranych etapach życia.

4.2. Publikacje wchodzące w skład cyklu publikacji stanowiących osiągnięcie naukowe

1.	Kobos E , Szewczyk A, Kokoszka-Paszkot J, Dziedzic B. <i>Factors associated with loneliness in patients with diabetes mellitus</i> . Nursing Open. 2020;8(1):517-524.	1,762	100
	<i>Wkład merytoryczny habilitantki:</i> stworzenie koncepcji badania; zaprojektowanie badania; opracowanie pierwszego szkicu manuskryptu; przeprowadzenie analiz statystycznych; interpretacja wyników badania i zredagowanie ostatecznej wersji manuskryptu; przeczytanie i zatwierdzenie ostatecznej wersji manuskryptu do publikacji; przygotowanie odpowiedzi recenzentom.		
2.	Kobos E , Szewczyk A, Świątkowska T, Kryczka T, Sienkiewicz Z. <i>Relationship between loneliness and blood glucose control in diabetes</i> . BMC Public Health. 2020;20(1):1-6.	3,295	100
	<i>Wkład merytoryczny habilitantki:</i> określenie koncepcji badania; zaprojektowanie badania; opracowanie pierwszego szkicu manuskryptu; przeprowadzenie analiz statystycznych; interpretacja wyników badania; zredagowanie ostatecznej wersji manuskryptu; przeczytanie i zatwierdzenie ostatecznej wersji manuskryptu do publikacji; przygotowanie odpowiedzi recenzentom.		
3.	Kobos E , Szewczyk A, Dziedzic B. <i>Perceived Loneliness in Children with and without Type 1 Diabetes. A cross-sectional study</i> . Clinical Diabetology 2023;12(6):345-352.	0,700	100
	<i>Wkład merytoryczny habilitantki:</i> określenie koncepcji badania; zaprojektowanie badania; opracowanie pierwszego szkicu manuskryptu; przeprowadzenie analiz statystycznych; interpretacja wyników badania; zredagowanie ostatecznej wersji manuskryptu; przeczytanie i zatwierdzenie ostatecznej wersji manuskryptu do publikacji; przygotowanie odpowiedzi recenzentom.		
4.	Dziedzic B, Sienkiewicz Z, Leńczuk-Gruba A, Kobos E , Fidecki W, Wysokiński M. <i>Prevalence of Depressive Symptoms in the Elderly Population Diagnosed with Type 2 Diabetes Mellitus</i> . International Journal of Environmental Research and Public Health. 2020;17(10): 1-9.	3,390	140
	<i>Wkład merytoryczny habilitantki:</i> zarządzanie danymi; realizacja procesu badawczego, gromadzenie danych, analiza dowodów naukowych; opracowanie pierwszego szkicu manuskryptu; przeczytanie i zatwierdzenie ostatecznej wersji manuskryptu do publikacji.		
5.	Kurza D, Kobos E . <i>Diabetes distress in adult patients with type 1 and type 2 diabetes</i> . Medical Science Pulse 2022;16(4):56-65.	-	40
	<i>Wkład merytoryczny habilitantki:</i> przegląd piśmiennictwa, określenie koncepcji i zaprojektowanie badania; opracowanie i interpretacja wyników badania; zredagowanie manuskryptu; zatwierdzenie ostatecznej wersji manuskryptu do druku; przygotowanie odpowiedzi recenzentom, zamieszczenie poprawek w manuskrypcie zgodnie z recenzjami.		

4.3. Omówienie publikacji naukowych stanowiących osiągnięcie naukowe

4.3.1. Wprowadzenie

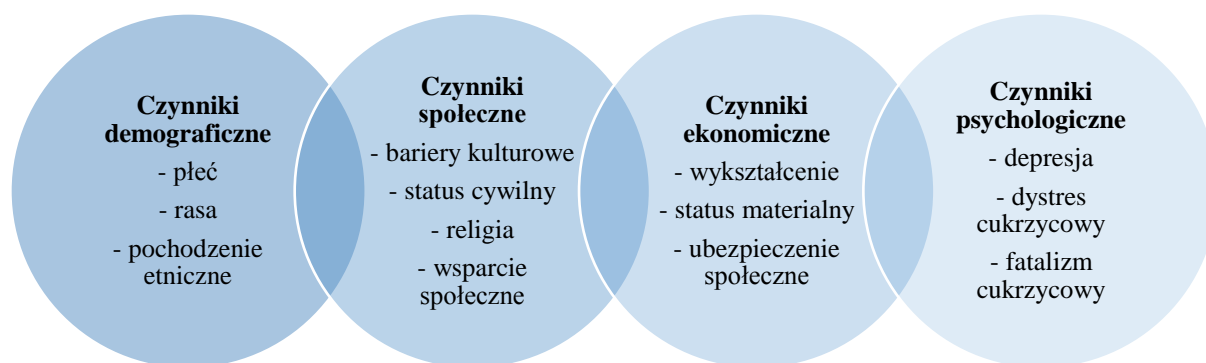
Cukrzyca jest jedną z najpoważniejszych oraz najszybciej rozpowszechniających się chorób niezakaźnych współczesnego świata. Liczba osób chorych na cukrzycę stale się zwiększa, co powoduje realne zagrożenie i wyzwanie dla zdrowia publicznego oraz systemów opieki zdrowotnej. Według Międzynarodowej Federacji Diabetologicznej (International Diabetes Federation - IDF) w 2021 roku około 537 milionów dorosłych w wieku 20-79 lat zmagало się z cukrzycą, co daje 10,5% zachorowań populacji w tym przedziale wiekowym. Szacuje się, że około 240 milionów ludzi na świecie jest nadal niezdiagnozowana. Przewiduje się, że do 2030 roku ogólna liczba chorych na cukrzycę wzrośnie do 643 milionów, a w 2045 roku przekroczy 783 miliony. W 2021 roku odnotowano 111,1 tysięcy przypadków zgonów spowodowanych samą cukrzycą. Należy podkreślić, że na świecie rocznie umiera 1,6 miliona ludzi bezpośrednio z powodu cukrzycy [IDF, 2021].

Szczególnie szybki wzrost zapadalności na cukrzycę odnotowuje się u dzieci i młodzieży. Ponad 1,2 miliona młodych ludzi choruje na cukrzycę typu 1, z czego ponad połowa (54%) znajduje się w wieku poniżej 15 lat. Europa posiada najwyższy wskaźnik zachorowalności na cukrzycę typu 1 wśród dzieci i młodzieży, stąd liczba młodych z cukrzycą wynosi blisko 295 tysięcy [Grycel i Błachnio-Zabielska, 2019; IDF, 2021].

W Polsce, podobnie jak na całym świecie, liczba zachorowań na cukrzycę stale rośnie. Według danych NFZ z 2018 roku w Polsce było 2,9 miliona osób dotkniętych cukrzycą, co stanowiło 9,1% populacji dorosłych. Około 20% ludności Polski nie jest wciąż zdiagnozowana. Najliczniejszą grupę pacjentów diabetologicznych stanowiły kobiety w wieku od 65 do 74 lat. W 2018 roku osób młodych poniżej 18 roku życia chorujących na cukrzycę było około 22 tysiące, co odpowiadało 3,17% populacji niepełnoletnich. Na przestrzeni lat 2013-2018 rozpoznano blisko 4 tysiące nowych zachorowań wśród dzieci i młodzieży. Cukrzyca typu 1 występuje u ponad 20 tysięcy dzieci i u 200 tysięcy osób dorosłych w całej populacji Polski. Z cukrzycą typu 2 zmagają się 80-90% wszystkich chorych [Grycel i Błachnio-Zabielska, 2019; NFZ, 2019].

Z danych wynika, że w Polsce wśród 10 głównych przyczyn zgonów i niepełnosprawności we wszystkich grupach wiekowych (wskaźniki DALY) na miejscu piątym znajduje się cukrzyca. W grupie 10 czynników ryzyka odpowiedzialnych za utratę lat życia z powodu przedwczesnych zgonów i niesprawności, na miejscu piątym znalazło się ryzyko metaboliczne jakim jest stężenie glukozy na czczo w krwi żyłnej [IHME, 2019].

Wobec obiektywnych danych epidemiologicznych, lepsze zrozumienie nie tylko medycznych ale i psychospołecznych aspektów życia chorych na cukrzycę oraz członków ich rodzin staje się jednym z priorytetów opieki zdrowotnej [Nefs i in., 2012; Walker i in., 2014]. Ważne, ale mniej precyzyjnie zdefiniowane dla przebiegu schorzenia, są warunki socjodemograficzne, psychologiczne i społeczno-ekonomiczne, przypuszczalnie związane z kontrolą cukrzycy i ogólnymi wynikami zdrowotnymi [Walker i in., 2014] (ryc.1).

Rycina 1. Psychospołeczne czynniki związane z kontrolą cukrzycy

Źródło: Opracowanie na podstawie [Walker i in., 2014]

Chociaż wiedza i umiejętności pacjenta są ważne dla efektywności samokontrolii cukrzycy, jest mało prawdopodobne, aby samo to znacznie poprawiło kontrolę cukrzycy. Szacuje się, że częstość występowania słabej kontroli glikemii w cukrzycy jest wysoka i waha się w badaniach od 45,2% do 93% [Bin Rakhis i in., 2021]. Potwierdzono, że istnieje odwrotna zależność między statusem społeczno-ekonomicznym i wartościami HbA1c u osób z cukrzycą typu 2 [Bijlsma-Rutte i in., 2018]. Z danych wynika, że kontrola glikemii u pacjentów z cukrzycą typu 2 leczonych insuliną jest nieoptymalna [Pitak i in., 2023]. Ze względu na ogromne obciążenie zdrowia publicznego oraz systemów opieki zdrowotnej związane z cukrzycą, prace badawcze powinny dostarczać wyników związanych z aspektami stosowania się do zaleceń dotyczących kontroli glikemii przy użyciu podejścia wieloaspektowego. Zrozumienie interakcji między czynnikami demograficznymi, społeczno-ekonomicznymi, psychologicznymi, środowiskiem i czynnikami klinicznymi związanymi z cukrzycą może dostarczyć wglądu w poprawę kontroli glikemii i zmniejszenie częstości występowania przewlekłych powikłań cukrzycy [Titchener, 2020].

Poniższy cykl publikacji przedstawia obszary, które wymagają poprawy i wzmocnienia w zakresie psychospołecznego funkcjonowania chorych na cukrzycę w Polsce w różnych grupach wiekowych (dzieci, młodzież, osoby dorosłe, osoby 65+). Ze względu na interdyscyplinarne ujęcie i niewielką liczbę tego rodzaju opracowań, wyniki stanowią

innowacyjny wkład naukowy w rozwój dyscypliny. Do tej pory badania do oceny postrzegania samotności w tej grupie chorych nie były prowadzone z wykorzystaniem skali R-UCLA, a związek samotności z wyrównaniem metabolicznym cukrzycy był analizowany przy pomocy innych narzędzi badawczych oraz w odniesieniu do niewielkiej liczby wskaźników wyrównania metabolicznego cukrzycy. Z dostępnych badań wynika, że najczęściej ocenianymi wskaźnikami wyrównania metabolicznego cukrzycy w relacji z poczuciem samotności były wartości HbA1c oraz BMI. Wyniki badania w obszarze samotności u dzieci i młodzieży stanowią pierwszą próbę wypełnienia luki w badaniach, które były realizowane w latach 90-tych, bez porównań z rówieśnikami nie chorującymi na cukrzycę oraz w podziale na dzieci młodsze i młodzież.

4.3.2. Cele naukowe cyklu publikacji

Głównym celem prezentowanych w cyklu badań była analiza wybranych wskaźników psychologicznego i społecznego funkcjonowania chorych na cukrzycę w różnym wieku oraz czynników z nimi związanych.

Na podstawie celu głównego sformułowano następujące cele szczegółowe cyklu publikacji:

1. Ocena postrzegania samotności w grupie osób dorosłych chorych na cukrzycę oraz analiza czynników z nią związanych.
2. Analiza związku między postrzeganiem samotności a wyrównaniem metabolicznym cukrzycy.
3. Ocena postrzegania samotności u dzieci i młodzieży chorych na cukrzycę typu 1.
4. Analiza częstości występowania objawów depresji u osób w podeszłym wieku ze zdiagnozowaną cukrzycą typu 2 oraz czynników z nią związanych.
5. Ocena występowania dystresu cukrzycowego oraz czynników z nim związanych u pacjentów dorosłych chorych na cukrzycę.

4.3.3. Analiza poszczególnych prac z cyklu

Publikacja 1.

Kobos Ewa, Szewczyk Alicja, Kokoszka-Paszkot Janina, Dziedzic Beata.

Factors associated with loneliness in patients with diabetes mellitus. Nursing Open. 2020;8(1):517-524.

Pierwsza prezentowana z cyklu praca koncentruje się na ocenie przez pacjentów chorych na cukrzycę poczucia samotności oraz analizie czynników z nią związanych. Wysokie poczucie samotności u chorych na cukrzycę może mieć negatywny wpływ na wyniki leczenia, natomiast długotrwały i wymagający proces leczenia choroby oraz potencjalnych jej powikłań może negatywnie wpływać na przestrzeganie przez pacjenta zaleceń dotyczących leczenia i zwiększać poczucie samotności. Samotność jest określana jako negatywne uczucie, które pojawia się, gdy ludzie postrzegają swoje społeczne relacje jako niedostateczne, ilościowo lub jakościowo [Peplau, 1985].

Samotność powiązano ze zwiększonym ryzykiem rozwoju chorób sercowo naczyniowych i udaru mózgu, które stanowią główne przyczyny zgonów w cukrzycy [Valtorta i in., 2016]. Istotnymi czynnikami predykcyjnymi samotności w badaniu oceniającym rozpowszechnienie samotności wśród starszych pacjentów z chorobami niezakaźnymi były obecność cukrzycy lub nadciśnienia tętniczego [Grover i in., 2019]. Powiązanie samotności wieku starszego z rozregulowaniem metabolicznym, wykazało pięciokrotnie wyższe potencjalne ryzyko wysokich wartości HbA1c oraz trzy razy większe ryzyko wysokich wartości BMI wśród badanych, którzy doświadczyli samotności [Shiovitz-Ezra i Parag, 2019]. Dowody z badań wskazują na związek samotności z podwyższonymi wartościami hemoglobiny glikowanej [O’Luanaigh i in., 2012]. Cukrzyca może prowadzić do ograniczenia mobilności pacjenta, co może prowadzić do utrudnień w nawiązywaniu kontaktów społecznych i wyższego poziomu depresji wśród osób starszych z T2D w porównaniu z osobami bez cukrzycy [Steptoe i in., 2014]. U pacjentów z cukrzycą typu 2 wykazano, że nawet w obecności znacznego wsparcia rodzinnego i społecznego pacjenci ci zgłaszają zwiększone poczucie izolacji i samotności [McConatha i in., 2020]. Z badań przeprowadzonych w grupie pacjentów z chorobami przewlekłymi wynika, że postrzeganie poziomu samotności jest umiarkowane, natomiast postrzeganie choroby ulega negatywnemu wpływowi wraz ze wzrostem poziomu samotności [Özkan Tuncay i in., 2018]. Samotność wpływa na zdolność pacjentów przewlekle chorych do samokontrolii [Theeke i in., 2019]. Ta publikacja jest odpowiedzią na luki w badaniach

dotyczące określenia czynników związanych z postrzeganiem samotności przez chorych na cukrzycę.

Celem tego badania była ocena postrzegania samotności przez pacjentów chorych na cukrzycę oraz identyfikacja czynników związanych z poczuciem samotności.

W tym badaniu przekrojowym udział wzięło 248 chorych na cukrzycę typu 1 i 2. Do oceny poczucia samotności wykorzystano skalę R-UCLA, przeanalizowano następujące czynniki socjodemograficzne w kontekście poczucia samotności: wiek, płeć, stan cywilny, poziom wykształcenia, status zawodowy, miejsce zamieszkania oraz czynniki kliniczne: powód przyjęcia do szpitala, czas trwania cukrzycy, typ cukrzycy, rodzaj stosowanego leczenia oraz obecność powikłań przewlekłych cukrzycy.

W skali poczucia samotności pacjenci uzyskali średnio $38,22 \pm 11,55$ punktu. Średnie poczucie samotności wykazano u 13% chorych, bardzo wysokie u 3%. W kategorii poczucia samotności w zakresie *przynależności do grupy społecznej* pacjenci uzyskali średnio $9,94 \pm 3,05$ punktów na 20 możliwych do uzyskania, w kategorii poczucia *braku bliskiego kontaktu z innymi ludźmi* $20,14 \pm 7,10$ na 40 możliwych do uzyskania. Wyższe poczucie samotności wykazano u chorych, którzy byli stanu wolnego ($M=41,05$; $p=0,025$), u pacjentów z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym ($M=43,72$) w porównaniu do pacjentów z wykształceniem wyższym ($M=33,71$; $p=0,008$). W badanej grupie istotnie wyższe poczucie samotności występowało u pacjentów z powikłaniami przewlekłymi cukrzycy oraz pacjentów z dwoma lub więcej powikłaniami w porównaniu do tych z jednym powikłaniem lub brakiem powikłań ($p \leq 0,001$). Typ cukrzycy oraz rodzaj stosowanego leczenia nie różnicowały poczucia samotności w badanej grupie.

Publikacja 2.

Kobos Ewa, Szewczyk Alicja, Świątkowska Teresa, Kryczka Tomasz, Sienkiewicz Zofia.

Relationship between loneliness and blood glucose control in diabetes. BMC Public Health. 2020;20(1):1-6.

Zmienna samotność i jej związek z wyrównaniem metabolicznym cukrzycy stanowiły przedmiot kolejnego badania wchodzącego w skład cyklu publikacji. Samotność wiąże się z około 30% zwiększonym ryzykiem śmiertelności z jakiegokolwiek przyczyny, udaru mózgu i chorób serca w populacji ogólnej [Wang i in., 2023; Hodgson i in., 2020]. Chociaż w literaturze dostępne są ograniczone dane, dotyczące znaczenia samotności w leczeniu cukrzycy, stwierdzono, że oba te czynniki są ze sobą powiązane. Powikłania cukrzycy

prowadzą do zmniejszenia aktywności fizycznej, co ogranicza liczbę interakcji społecznych pacjenta. Choroba powoduje również obciążenie relacji małżeńskich, rodzinnych i przyjacielskich, co z kolei prowadzić może do samotności. I odwrotnie, wywołany stresem ogólnoustrojowym stan zapalny obserwowany u osób z samotnością, stanowi czynnik ryzyka złych wyników zdrowotnych związanych z cukrzycą [Petitte i in., 2015]. W ocenie długoterminowej kontroli glikemii, poczucie samotności wiązało się z wynikami HbA1c poprzez interakcję między dbaniem o dietę a relacjami społecznymi [Sarkadi i Rosenqvist, 2001]. Oceniano także związek między samotnością a reakcjami zapalnymi i neuroendokrynnymi na ostry stres w grupie osób starszych chorych na cukrzycę typu 2. Autorzy badania wykazali, że poczucie samotności wiąże się z zaburzeniami reakcji na stres, a powyższe może częściowo wynikać z rozregulowania układu zapalnego i układu neuroendokrynnego [Hackett i in., 2019]. Według naszej wiedzy to badanie jest pierwszym, w którym podjęto analizę związku poczucia samotności z wynikami 10 wskaźników wyrównania metabolicznego osiąganymi przez dorosłych pacjentów chorych na cukrzycę.

Celem badania była analiza związku między poczuciem samotności a wyrównaniem metabolicznym choroby u pacjentów z cukrzycą. W tym badaniu postawiono hipotezę, że samotność jest negatywnym czynnikiem psychospołecznym utrudniającym pacjentom osiągnięcie dobrego wyrównania metabolicznego cukrzycy. Aby zweryfikować tę hipotezę, zbadaliśmy związek między poczuciem samotności z wartościami 10 wskaźników wyrównania metabolicznego choroby.

Badanie przeprowadzono w grupie 250 dorosłych pacjentów hospitalizowanych w oddziałach specjalizujących się w leczeniu cukrzycy. Do badania włączono pacjentów chorujących na cukrzycę co najmniej 1 rok, z włączonym leczeniem farmakologicznym. Dane związane z poczuciem samotności zebrano wykorzystując skalę poczucia samotności R-UCLA [Kwiatkowska i in., 2018]. Do oceny wyrównania metabolicznego cukrzycy przyjęto ogólne kryteria zawarte w zaleceniach Polskiego Towarzystwa Diabetologicznego (PTD) [PTD, 2019]. Wartości wskaźników klinicznych pozyskano z dokumentacji medycznej pacjenta. Uwzględniono wyniki następujących badań: HbA1c (%), cholesterol całkowity (mg/dl), HDL (mg/dl), LDL (mg/dl), triglicerydy (mg/dl), nie ADL (mg/dl), LDL-C (mg/dl). Wykonano pomiary ciśnienia tętniczego krwi, masy ciała i wzrostu, wyliczono wskaźnik masy ciała (BMI).

Na 80 możliwych do uzyskania punktów w skali R-UCLA, pacjenci z cukrzycą uzyskali średnio $38,22 \pm 11,55$ punktu. W badanej grupie 80,8% chorych nie spełniło kryterium wyrównania metabolicznego w zakresie wartości HbA1c $<7\%$, 71,2% pacjentów nie spełniło

kryterium BMI $<25\text{kg/m}^2$. W badanej grupie pacjenci wykazujący wyższe poczucie samotności wykazywali wyższe wartości skurczowego ciśnienia tętniczego krwi ($r=0,165$; $p=0,010$). Nie potwierdzono istotnej korelacji między poczuciem samotności a wartościami pozostałych wskaźników wyrównania metabolicznego ($p>0,05$) oraz liczbą spełnionych kryteriów wyrównania metabolicznego cukrzycy ($r= -0,052$; $p=0,425$).

Publikacja 3.

Kobos Ewa, Szewczyk Alicja, Dzedzic Beata.

Perceived Loneliness in Children with and without Type 1 Diabetes. A cross-sectional study.
Clinical Diabetology 2023;12(6):345-352.

Kolejna praca prezentowana w cyklu dotyczyła psychospołecznego wskaźnika funkcjonowania dzieci i młodzieży chorych na cukrzycę jakim jest samotność. Samotność jest określana jako subiektywne emocjonalne doświadczenie, będące wynikiem rozbieżności między relacjami międzyludzkimi, które postrzegamy obecnie a tymi, które chcemy mieć [Cacioppo i Hawkley, 2009]. W przypadku dzieci zjawisko to przedstawia się o tyle niepokojąco, że dziecko, czując się osamotnione, może być w większym stopniu narażone na skutki o charakterze dezadaptacyjnym w zakresie rozwoju emocjonalnego, społecznego i ogólnego stanu zdrowia [Oleś, 2006]. Analiza piśmiennictwa w omawianym zakresie potwierdziła, że samotność w dzieciństwie i młodości wiąże się z niższym lubieniem szkoły, przedwczesną rezygnacją z nauki, lękiem, depresją, odtrąceniem rówieśników i wiktylizacją, niższym poczuciem własnej wartości, zaburzeniami snu i ze strony układu sercowo-naczyniowego, angażowaniem się w zachowania antyzdrowotne [Matthew i in., 2019; Heinrich i Gullone, 2006].

Wyniki badań empirycznych, których celem była ocena poczucia samotności u dzieci i młodzieży przewlekle chorych są niespójne. Niektóre z nich nie wykazały istotnych różnic w poczuciu samotności, inne zaś potwierdzają większe ryzyko samotności w tej populacji badanych [Noll i in., 2007; Storch i in., 2008; Maes i in., 2017; Marquez i in., 2022; Carter i in., 2015]. W niektórych chorobach obowiązki związane z leczeniem mogą ograniczać dzieciom i młodzieży pełne uczestnictwo w życiu rówieśniczym i prowadzić do poczucia samotności czy też izolacji. Nawiązywanie bliskich relacji rówieśniczych może być zakłócone przez towarzyszące chorobie objawy, leczenie, ograniczenia fizyczne, mniejszy poziom energii, nieobecności w szkole z powodu wizyt i hospitalizacji [Maes i in., 2017; McGlone i Long, 2020; Bailey i in., 2018]. Cukrzyca typu 1 wymaga wielokrotnego podawania insuliny

i pomiaru stężenia glukozy we krwi w ciągu doby, dostosowania leczenia insuliną do żywienia i aktywności fizycznej, doświadczania objawów hipoglikemii co może utrudniać młodym ludziom uczestnictwo w życiu towarzyskim. Może to być szczególnie nasilone wśród nastolatków, którzy ukrywają swoją chorobę z obawy przed odrzuceniem i dyskryminacją [Carter i in., 2015].

Z badań wynika także, że dzieci i młodzież była szczególnie narażona na samotność podczas pandemii COVID-19 [Houghton i in., 2022; Farrell i in., 2023]. W przeglądzie badań z udziałem 65 508 uczestników, w wieku 4-19 lat samotność została wskazana, po lęku i depresji jako jeden z najczęstszych problemów zdrowia psychicznego. Dzieci z zaburzeniami zdrowia psychicznego i fizycznego, były szczególnie narażone na skutki pandemii COVID-19 dla zdrowia psychicznego [Theberath i in., 2022].

Z przeglądu piśmiennictwa wynika, że ocena poczucia samotności wśród dzieci i młodzieży chorych na cukrzycę typu 1 była przedmiotem nielicznych badań realizowanych w latach 90-tych. W metaanalizie badań z 2017 roku, mającej na celu określenie samotności u dzieci i młodzieży z chorobami przewlekłymi w porównaniu do zdrowych rówieśników, obejmującej 43 badania w tym tylko 2 zrealizowane w grupie dzieci chorych na cukrzycę zwrócono uwagę na brak grup kontrolnych w tych dwóch badaniach. Przegląd systematyczny badań nad samotnością w odniesieniu do dzieci i młodzieży z przewlekłymi schorzeniami fizycznymi, z których niektóre objęły "zdrowych" rówieśników jako grupę kontrolną dla porównania, wykazał związek między obecnością chorób przewlekłych i doświadczaniem samotności [Maes i in., 2017]. Obecnie nie jest jasne, czy dzieci i młodzież chora na cukrzycę typu 1 czuje się bardziej samotnie niż ich rówieśnicy nie chorujący na cukrzycę.

Celem tego badania była analiza porównawcza poczucia samotności w grupie dzieci i młodzieży chorej na cukrzycę typu 1 oraz ich rówieśników, którzy nie chorują na cukrzycę.

W tym badaniu udział wzięły dzieci chore na cukrzycę typu 1 (N=174) oraz ich rówieśnicy nie chorujący na cukrzycę (N=165), w dwóch grupach wiekowych 10-13 lat i 14-17 lat. Ogółem w badaniu uczestniczyło 339 dzieci. W grupie dzieci chorych na cukrzycę typu 1 dane gromadzono podczas wizyty kontrolnej dziecka wraz z rodzicem w specjalistycznej poradni diabetologicznej funkcjonującej przy szpitalu klinicznym. Kryteriami włączenia do badania były: pisemna zgoda rodzica na udział dziecka w badaniu, co najmniej roczny czas trwania cukrzycy, wiek dziecka 10-17 lat, brak obecności u dziecka innych chorób przewlekłych, co najmniej 1 miesięczny okres uczestnictwa w zajęciach szkolnych w formie stacjonarnej. W grupie dzieci nie chorujących na cukrzycę materiał badawczy zbierano, podczas wizyty rodzica z dzieckiem w jednej z dwóch poradni podstawowej opieki

zdrowotnej, w celu kwalifikacji do szczepienia COVID-19. Kryteria włączenia do badania: pisemna zgoda rodzica na udział dziecka w badaniu, brak choroby przewlekłej u dziecka, wiek 10-17 lat, co najmniej 1 miesięczny okres uczestnictwa w zajęciach szkolnych w formie stacjonarnej.

Do oceny postrzegania samotności w grupie dzieci w wieku 10-13 lat wykorzystaliśmy Children's Loneliness and Social Dissatisfaction Scale (CLS) w polskim opracowaniu [Oleś, 2005]. Skala ta obejmuje zachowania i uczucia związane z osamotnieniem, tj. uczucia osamotnienia, spostrzegany brak umiejętności społecznych, brak pewności siebie w sytuacjach społecznych oraz uczucia izolacji od innych. Bada poczucie osamotnienia i społecznej dyssatisfakcji w szerokim kontekście szkolnym u dzieci i młodzieży w ciągu ostatnich 2 tygodni [Asher, 1984].

Revised UCLA Loneliness Scale (R-UCLA) w polskim opracowaniu Kwiatkowskiej i wsp. wykorzystaliśmy do oceny poczucia samotności w grupie młodzieży 14-17 lat [Kwiatkowska i in., 2018]. Skala ta pozwala na ukazanie poczucia samotności w wymiarze ogólnym, oraz w trzech wymiarach tj. poczucia braku bliskiego kontaktu z innymi ludźmi (Intimate others), poczucia zerwania społecznej więzi z innymi ludźmi (Social others) oraz poczucia przynależności do grupy społecznej (Belonging and Affiliation). Im wyższy wynik w skali tym wyższe poczucie samotności [Russel i in., 1980].

Wyższe wskaźniki w większości pozycji skali CLS odnotowano w grupie dzieci zdrowych. Istotną statystycznie różnicę pomiędzy badanymi grupami dzieci zdrowych i chorych odnotowano tylko w wynikach pozycji 3 skali – „nie mam nikogo z kim mógłbym porozmawiać” ($p=0,018$), pozycji 12 – „trudno jest sprawić by inne dzieci mnie polubiły” ($p=0,065$) oraz 16 – „dogaduję się z innymi dziećmi” ($p=0,052$) na granicy istotności statystycznej. Średnia wyniku w skali CLS u dzieci w wieku 10-13 lat wyniosła – $27,22\pm 9,46$. Średnio wyższy wynik uzyskały dzieci nie chorujące na cukrzycę – $27,38\pm 8,90$, przy średniej dzieci chorych – $27,03\pm 10,09$. Nie odnotowano istotnej statystycznie różnicy pomiędzy grupami, dotyczącej wyników skali CLS.

Należy podkreślić, że wyższe wartości w zdecydowanej większości pozycji skali R-UCLA odnotowano w grupie dzieci nie chorujących na cukrzycę. Istotną statystycznie różnicę pomiędzy porównywanymi grupami dzieci odnotowano tylko w wynikach pozycji 2 – „brakuje mi towarzystwa” ($p=0,029$), 13 – „nikt tak naprawdę nie zna mnie dobrze” ($p=0,035$) oraz 18 – „ludzie są wokół mnie, ale nie ze mną” ($p=0,021$). Średnia skali R-UCLA u dzieci w wieku 14-17 lat wyniosła – 34,81 punktu. Średnio wyższy wynik uzyskały dzieci bez cukrzycy ze średnią – 36,1 punktu, przy średniej dzieci chorych na cukrzycę – 33,8

punktu. Wykazano istotną statystycznie różnicę pomiędzy grupami dotyczącą wyników w subskali *poczucia braku bliskiego kontaktu z innymi ludźmi*.

Publikacja 4.

Dziedzic Beata, Sienkiewicz Zofia, Leńczuk-Gruba Anna, Kobos Ewa, Fidecki Wiesław, Wysokiński Mariusz.

Prevalence of Depressive Symptoms in the Elderly Population Diagnosed with Type 2 Diabetes Mellitus. International Journal of Environmental Research and Public Health. 2020;17(10):1-9.

Kolejnym wskaźnikiem psychospołecznego funkcjonowania chorych na cukrzycę poddanych analizie w niniejszym cyklu badań było występowanie objawów depresji w grupie chorych na cukrzycę typu 2 w wieku 65+. Złożoność problemu jakim jest podeszły wiek, cukrzyca oraz depresja stanowi istotny problem społeczny i wyzwanie dla zdrowia publicznego. Należy zwrócić uwagę, że w Polsce wśród dorosłych najliczniejszą grupę chorych na cukrzycę w 2018 r. stanowiły kobiety w wieku od 65 do 74 lat. W przypadku mężczyzn, chorzy dominowali również w tej grupie wiekowej. Dla obydwu płci odsetek chorych w całej populacji wzrastał wraz z grupą wiekową aż do 85. roku życia [NFZ, 2019].

Z cukrzycą współistnieją nie tylko choroby fizyczne, ale także te związane ze zdrowiem psychicznym. W literaturze przedmiotu wskazuje się na dwukierunkowy związek między cukrzycą a występowaniem objawów depresji [Park i Reynolds, 2013; Zhao i in., 2019; Hermans i in., 2013; Shmitz i in., 2016]. Cukrzyca, podobnie jak inne przewlekłe, niezakaźne choroby, ma określony wpływ psychologiczny na osoby dotknięte chorobą i ich rodziny [Ahmad Bhat i in., 2020]. I odwrotnie, psychologiczne funkcjonowanie osoby dotkniętej chorobą wpływa również na kilka aspektów zachorowalności na cukrzycę. Osoby z cukrzycą typu 1 i typu 2 są trzy razy i dwa razy bardziej narażone na rozwój depresji w porównaniu do osób bez cukrzycy [Roy i in., 2012]. W badaniu obejmującym 14 krajów świata odnotowano 10,6% częstości występowania depresji klinicznej i 17,0% częstości występowania umiarkowanych do ciężkich objawów depresyjnych u pacjentów z cukrzycą [Lloyd i in., 2018]. W nawiązaniu do wskaźnika psychospołecznego funkcjonowania człowieka jakim jest samotność (do której odnosiły się trzy powyżej zaprezentowane w cyklu prace) wykazano, że samotność jest predyktorem prawdopodobieństwa depresji, lęku, myśli samobójczych, demencji [Shoib i in., 2023; Nuyen i in., 2019; Sutin i in., 2020; Beutel i in., 2017].

Celem tego badania była ocena częstości występowania objawów depresji u osób w podeszłym wieku ze zdiagnozowaną cukrzycą typu 2.

Badanie zostało przeprowadzone wśród 200 osób z rozpoznaną cukrzycą typu 2 w wieku 65 lat i powyżej, leczonych w specjalistycznej poradni diabetologicznej. Badanie zrealizowano przy użyciu pełnej wersji Geriatrycznej Skali Oceny Depresji (GDS), która jest narzędziem przesiewowym i służy do oceny natężenia symptomów depresji u osób starszych. Skala ta jest użytecznym narzędziem przesiewowym, wskazującym kogo należy poddać bardziej szczegółowej diagnozie klinicznej. Wyniki uzyskane w skali sugerują, że u pacjenta występuje brak depresji, lekka depresja lub też głęboka depresja [Rybakowski i in., 2010].

Analizując wyniki tego badania w odniesieniu do zmiennych socjodemograficznych wykazano, że w grupie pacjentów z objawami wskazującymi na lekką (73,3%) i głęboką depresję (76,1%) przeważały kobiety, mężczyźni stanowili odpowiednio 23,8% i 39%. Wyższym wskaźnikiem BMI, dłuższym czasem trwania choroby oraz większą ilością chorób współistniejących charakteryzowały się osoby, u których wykazano objawy lekkiej i głębokiej depresji. Otyłość I stopnia występowała odpowiednio u 26,6% osób z objawami lekkiej depresji oraz 47,6% osób z objawami depresji głębokiej. Otyłość II stopnia dotyczyła 28,8% badanych z objawami lekkiej depresji i 28,5% osób z objawami depresji głębokiej. Średni czas trwania cukrzycy u pacjentów bez objawów depresji wynosił 10,2 lat, u pacjentów z objawami głębokiej depresji 13,6 lat. W zakresie chorób współistniejących wykazano występowanie nadciśnienia tętniczego u 100% badanych z objawami depresji głębokiej, wśród osób bez depresji z powodu nadciśnienia tętniczego cierpiało 47,0% pacjentów. U 47,6% badanych z objawami głębokiej depresji potwierdzono nieprawidłową kontrolę glikemii wyrażoną jako poziom HbA1c, 66,7% pacjentów było leczonych lekami doustnymi i insuliną. Nie potwierdzono związku pomiędzy występowaniem zaburzeń depresyjnych a poziomem HbA1c, wykształceniem oraz płcią badanych.

Publikacja 5.

Kurza Dominika, Kobos Ewa.

Diabetes distress in adult patients with type 1 and type 2 diabetes. Medical Science Pulse 2022;16 (4):56-65.

Dystres emocjonalny związany z chorobą występujący u pacjentów z cukrzycą określany jest jako pojęcie, które obejmuje wyzwania związane z przystosowaniem psychospołecznym, przed jakimi stają osoby z cukrzycą [Dennick i in., 2017]. Odnosi się on w szczególności do

negatywnych doświadczeń emocjonalnych wynikających z wyzwań, jakie stawia życie z cukrzycą, niezależnie od jej typu [Skinner i in., 2020]. Stres związany z tą chorobą jest odrębnym konstruktem emocjonalnym, u którego podstaw leżą zmartwienia, obawy i niepokoje osób zmagających się z przewlekłym schorzeniem. Dystres cukrzycowy definiuje się jako obawy, zmartwienia i lęki osób chorych na cukrzycę związane z emocjonalnymi reakcjami na diagnozę, ryzykiem wystąpienia przewlekłych powikłań, wymaganiami związanymi z samokontrolą, jakością relacji międzyludzkich i kontaktami ze świadczeniodawcami [Fisher i in., 2007]. Nie jest to zaburzenie psychiatryczne, jednak, jeśli pozostawi się stres emocjonalny bez jakiegokolwiek interwencji, jego utrzymująca się i wszechobecna w życiu codziennym natura może doprowadzić do bardziej poważnych problemów [Fisher i in., 2014; Fisher i in., 2019]. Dystres cukrzycowy przejawia się poczuciem bezsilności i beznadziejności, obawami przed epizodami hipoglikemii lub rozwinięciem się powikłań, wysokim poziomem niepokoju z powodu niekończących się zadań związanych z samokontrolą oraz frustracją wobec personelu medycznego (często prowadzącą do braku zaufania, wrogości i opuszczania wizyt) [Fisher i in., 2019]. Z metaanalizy skupiającej się na występowaniu dystresu emocjonalnego u pacjentów z cukrzycą typu 2 wynika, że około 36% chorych doświadcza znacznego dystresu związanego z cukrzycą [Perrin i in., 2017]. Szacuje się, że zwiększony lub znaczny dystres związany z cukrzycą dotyczy ogółem w obu typach cukrzycy od 18 do 53% chorych [Dennick i in., 2015; Snoeck i in., 2015]. To badanie jest pierwszym realizowanym w Polsce w tym obszarze badawczym w grupie dorosłych pacjentów chorych na cukrzycę.

Celem kolejnej pracy prezentowanej w cyklu była ocena występowania stresu emocjonalnego związanego z chorobą u pacjentów chorych na cukrzycę.

Niniejsze badanie zostało przeprowadzone wśród pacjentów zgłaszających się na wizyty kontrolne do poradni diabetologicznej. Do badania zostali włączeni pacjenci z rozpoznaną cukrzycą, chorujący co najmniej 1 rok, powyżej 18 roku życia, którzy wyrazili świadomą i dobrowolną zgodę na udział w badaniu. Do zebrania materiału badawczego został wykorzystany autorski kwestionariusz ankiety obejmujący dane socjodemograficzne i kliniczne pacjenta oraz wystandaryzowaną Skalę Niedogodności Spowodowanych przez Cukrzycę (Diabetes Distress Scale - DDS) [Krzemińska i Bąk, 2021]. Skala DDS to narzędzie służące do oceny stresu emocjonalnego związanego z cukrzycą. Obejmuje ono cztery różne wymiary niedogodności spowodowanych przez cukrzycę: obciążenie emocjonalne, dystres związany z wizytą lekarską, dystres związany z przestrzeganiem leczenia i dystres interpersonalny. Całkowity wynik DDS i wynik w każdej z podskal oceniony za pomocą

średniej został sklasyfikowany jako: średnia < 2 brak dystresu, średnia od 2 do 2,9 umiarkowany poziom dystresu, średnia \geq 3 wysoki poziom dystresu.

Średnia wartość w skali DDS w badanej grupie wyniosła 2,19 punktu i świadczy ogółem o umiarkowanym poziomie dystresu. Największe wartości w analizowanych wymiarach niedogodności spowodowanych przez cukrzycę badani osiągnęli względem dystresu związanego z przestrzeganiem leczenia (2,71 pkt). Zgodnie z tą klasyfikacją umiarkowany dystres występował u 36,4% badanych, wysoki u 15%. Nie wykazano istotnego związku między występowaniem dystresu emocjonalnego związanego z cukrzycą a płcią ($p=0,993$) oraz wiekiem badanych ($p=0,230$). Pacjenci mieszkający na wsi ocenili ogółem na istotnie statystycznie wyższym poziomie ogółem niedogodności spowodowane przez cukrzycę ($p=0,034$), a także istotnie większy dystres związany z przestrzeganiem leczenia ($p=0,006$) oraz obciążenie emocjonalne ($p=0,025$). Istotnie większe wartości w wymiarze dystresu interpersonalnego osiągnęli badani po rozwodzie i stanu wolnego aniżeli będący w związku i owdowiali ($p=0,044$). Im niższy poziom wykształcenia posiadali badani, tym ich niedogodności spowodowane przez cukrzycę ogółem były ocenione istotnie statystycznie ($p=0,002$) jako większe. Nie wykazano istotnych statystycznie różnic w ocenie dystresu emocjonalnego związanego z cukrzycą u badanych w zależności od aktywności zawodowej ($p=0,985$). Im pacjenci posiadali gorszą sytuację finansową, tym niedogodności spowodowane przez cukrzycę miały większe nasilenie ($p\leq 0,001$).

Mając na uwadze zmienne kliniczne wykazano, iż pacjenci z cukrzycą typu 1 oceniają natężenie dystresu interpersonalnego jako większe ($p=0,046$) w porównaniu do chorych na cukrzycę typu 2. Im badani dłużej chorowali na cukrzycę, tym odczuwali statystycznie większy dystres związany z przestrzeganiem leczenia ($p=0,022$). Wykazano, iż badani leczeni insuliną z użyciem pompy insulinowej mieli istotnie wyższy ($p=0,005$) dystres interpersonalny aniżeli pacjenci leczeni pozostałymi schematami. Nie wykazano istotnych statystycznie związków między rodzajem monitoringu glukozy stosowanym przez pacjenta a oceną natężenia dystresu emocjonalnego związanego z cukrzycą ($p=0,452$). Im więcej powikłań przewlekłych cukrzycy występowało u badanych, tym wyższe natężenie dystresu emocjonalnego wykazywali w następujących wymiarach: dystres związany z przestrzeganiem leczenia ($p\leq 0,001$), obciążenie emocjonalne ($p=0,002$) oraz dystres interpersonalny ($p=0,007$). Pacjenci wykazujący podwyższoną wartość ostatniego wyniku hemoglobiny glikowanej ocenili natężenie dystresu ogółem jako większe ($p\leq 0,001$). Większy dystres wykazali także w wymiarach dystres związany z przestrzeganiem leczenia ($p\leq 0,001$), obciążenie emocjonalne ($p\leq 0,001$) i dystres interpersonalny ($p=0,032$).

4.3.4. Wnioski

Przeprowadzona analiza wykazała, że:

1. Osoby dorosłe chore na cukrzycę ogółem odczuwają umiarkowane poczucie samotności, wysoki poziom poczucia samotności wykazano u 16% pacjentów. Częstszej ocenie w zakresie ryzyka samotności powinni być poddawani pacjenci z powikłaniami przewlekłymi cukrzycy, będący w stanie wolnym, z niższym wykształceniem oraz pozostający bez pracy.
2. Skurczowe ciśnienie tętnicze krwi jest wyższe u osób z wyższym poczuciem samotności. Nie wykazano istotnej korelacji między poczuciem samotności a liczbą spełnionych kryteriów wyrównania metabolicznego.
3. Nie wykazała istotna różnica w poczuciu samotności u dzieci chorych na cukrzycę typu 1 oraz ich rówieśników nie chorujących na cukrzycę. Młodzież nie chorująca na cukrzycę istotnie wyżej postrzegała samotność w podskali poczucia braku bliskiego kontaktu z innymi ludźmi. Pomimo niewielkich różnic w samotności w porównaniu z dziećmi, które nie chorują na cukrzycę, ocena postrzegania samotności jest ważna podczas leczenia dzieci i młodzieży chorych na cukrzycę typu 1, ponieważ uczucie to może mieć negatywny wpływ na ich samopoczucie psychiczne i fizyczne.
4. Grupę osób w wieku 65+ chorych na cukrzycę typu 2 z objawami lekkiej i głębokiej depresji w trzech czwartych stanowią kobiety. Objawy głębokiej depresji istotnie częściej przejawiają pacjenci z dłuższym czasem trwania cukrzycy, leczeni lekami doustnymi w połączeniu z insuliną, u których rozwinęły się przewlekłe powikłania cukrzycy.
5. Pacjenci z cukrzycą wykazują umiarkowany poziom dystresu związanego z chorobą. Największe niedogodności spowodowane przez cukrzycę pacjenci wykazują w zakresie obciążenia związanego z przestrzeganiem leczenia oraz obciążenia emocjonalnego. Chorzy na cukrzycę mieszkający na wsi, posiadający niższy poziom wykształcenia oraz niższy status materialny wykazują wyższy dystres. Istotnie wyższy poziom dystresu wykazują pacjenci, którzy nie osiągają zalecanych wartości hemoglobiny glikowanej oraz u których rozwinęły się przewlekłe powikłania cukrzycy.

4.3.5. Podsumowanie i implikacje praktyczne

Wyniki prezentowanych powyżej badań stanowią kolejny krok do pełniejszego zrozumienia psychospołecznych aspektów życia chorych na cukrzycę, a także wskazują na

konieczność podjęcia działań w kierunku realizacji badań przesiewowych i monitorowania wskaźników psychospołecznych w powiązaniu z osiągnięciem celów terapeutycznych przez chorych na cukrzycę w praktyce klinicznej. Ponadto stanowią wartościowy materiał i impuls do poszukiwania dalszych metod podnoszących poziom wiedzy na temat powiązań między postrzeganiem samotności, natężeniem dystresu cukrzycowego, obecnością objawów depresji a wskaźnikami wyrównania metabolicznego cukrzycy. Niewątpliwie potrzebne są dalsze szczegółowe badania i analizy, aby monitorować wskaźniki psychospołecznego funkcjonowania chorych na cukrzycę z uwzględnieniem ich powiązania z klinicznymi i społeczno-demograficznymi czynnikami ryzyka w zróżnicowanych wiekowo grupach pacjentów.

Do najważniejszych osiągnięć badawczych w obrębie tematyki objętej cyklem omówionych publikacji zaliczam:

- uwzględnienie wyników 10 wskaźników klinicznych w ocenie związków między postrzeganiem samotności a wyrównaniem metabolicznym cukrzycy (HbA1c, cholesterol całkowity, HDL, LDL, triglicerydy, nie ADL, LDL-C, ciśnienie tętnicze krwi, masa ciała i wzrost, wskaźnik masy ciała (BMI)). Z dostępnych badań wynika, że najczęściej ocenianymi wskaźnikami wyrównania metabolicznego cukrzycy w relacji z poczuciem samotności były wartości HbA1c oraz BMI, żadne z badań nie uwzględniało tak licznych wskaźników;
- uzyskanie aktualnej wiedzy na temat postrzegania samotności w dwóch grupach wiekowych dzieci i młodzieży chorych na cukrzycę typu 1 i porównanie jej z nie chorującymi na cukrzycę rówieśnikami (poprzednie wyniki badań z lat 90-tych, brak grup porównywanych);
- zastosowanie międzynarodowego kwestionariusza DDS rekomendowanego do oceny dystresu cukrzycowego, co pozwoliło na konfrontację wyników w odniesieniu do rezultatów badań przeprowadzonych przez innych autorów w Europie i świecie, a nowatorskie zastosowanie skali R-UCLA do oceny postrzegania samotności wraz z innymi międzynarodowymi, walidowanymi kwestionariuszami może być wykorzystane w kolejnych projektach badań;
- poznanie najistotniejszych obszarów problemowych u chorych na cukrzycę typu 2 jakimi są obciążenie psychiczne chorobą oraz stres związany z przestrzeganiem leczenia, które powinny być monitorowane w czasie;

- identyfikacja wśród chorych na cukrzycę grup zwiększonego ryzyka samotności, dystresu cukrzycowego oraz objawów depresji.

Wyniki niniejszych badań mają nie tylko wartość poznawczą, ale również znaczenie praktyczne. Należy podkreślić, że:

- poczucie samotności w grupie chorych na cukrzycę powinno być oceniane przez personel medyczny. Okresowej ocenie powinni być poddawani szczególnie pacjenci nie będący w związkach, z niższym poziomem wykształcenia, pozostający bez pracy, u których występują przewlekłe powikłania cukrzycy. Posiadanie i aktualizacja wiedzy personelu medycznego na temat psychospołecznego funkcjonowania pacjentów z cukrzycą i czynników wpływających na doświadczanie przez nich poczucia samotności może poprawić przestrzeganie i planowanie samokontroli cukrzycy przez pacjenta oraz leczenie cukrzycy. Personel medyczny powinien wspierać pacjentów w poczuciu koherencji w celu zmniejszenia samotności emocjonalnej i społecznej. Należy przeprowadzić dalsze badania mające na celu określenie związku poczucia samotności z wynikami klinicznymi oraz wskaźnikami funkcjonowania psychospołecznego chorych na cukrzycę.
- pomimo tego, że postrzeganie samotności przez pacjentów wiązało się istotnie tylko z wyższym skurczowym ciśnieniem tętniczym krwi, wyniki tego badania należy uznać za wstęp do realizacji dalszych badań w tym obszarze. Z przeglądu literatury wynika, że nie ma danych, które umożliwiłyby porównanie obecnych ustaleń. W celu określenia skali problemu warto poszerzyć dalsze badania o grupę pacjentów zgłaszających się na wizyty w poradni podstawowej opieki zdrowotnej oraz ambulatoryjnych poradni diabetologicznych oraz zwiększyć liczbę uczestników badania.
- lepsze zrozumienie społecznego funkcjonowania dzieci i nastolatków z przewlekłą chorobą jaką jest cukrzyca typu 1, a także ich rówieśników nie chorujących na cukrzycę, jest obszarem, który zasługuje na uwagę. Wsparcie w rozwijaniu ich relacji społecznych, może mieć znaczenie dla ich dobrego samopoczucia i zdrowia. W opiece nad dzieckiem chorym na cukrzycę typu 1 ważne jest aby pracownicy ochrony zdrowia nie przeoczyli jej społecznego wpływu. Ocena poczucia samotności jest ważna podczas leczenia dzieci i młodzieży z chorobami przewlekłymi, gdyż uczucia te mogą mieć negatywne konsekwencje dla ich samopoczucia psychicznego, funkcjonowania fizycznego oraz efektów leczenia. Zasadnym wydaje się realizacja

kolejnych badań w tym obszarze w szerszym zakresie niż dotychczas, w celu oszacowania częstotliwości występowania samotności w reprezentatywnej grupie dzieci i młodzieży z cukrzycą typu 1 jako czynnika psychospołecznego mogącego mieć znaczenie w kontroli metabolicznej cukrzycy oraz określenia czynników ryzyka wysokiego poczucia samotności w tej grupie dzieci i młodzieży.

- w grupie pacjentów 65+ chorych na cukrzycę typu 2 konieczne wydaje się w większym niż dotychczas zakresie zaangażowanie zespołów medycznych w realizację badań przesiewowych w kierunku identyfikacji osób zagrożonych depresją, oraz kierowania ich do specjalisty w celu potwierdzenia lub wykluczenia zaburzeń w tym zakresie. Osobami szczególnie zagrożonymi depresją, które powinny podlegać okresowej ocenie są kobiety, pacjenci z dłuższym czasem trwania cukrzycy, pacjenci leczeni lekami doustnymi w połączeniu z insuliną, pacjenci w obecnych powikłaniach przewlekłymi cukrzycy.
- w praktyce klinicznej w kontekście porady pielęgniarki w diabetologii realizowanej w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej nad chorym na cukrzycę oraz porady edukacyjnej w podstawowej opiece zdrowotnej realizowanej w ramach świadczenia opieki koordynowanej – diagnostyka i leczenie cukrzycy, uzyskane wyniki badania w zakresie stresu związanego z cukrzycą można wykorzystać na dwa sposoby. Po pierwsze zwrócenie uwagi na niedogodności związane z cukrzycą ocenione przez pacjenta jako poważny problem (w prezentowanym w cyklu badaniu są to obciążenie psychiczne chorobą i dystres związany z przestrzeganiem leczenia) i wykorzystanie ich do rozpoczęcia rozmowy z pacjentem o źródłach stresu związanego z cukrzycą. Po drugie obliczenie wyniku całkowitego (w prezentowanym w cyklu badaniu był to wynik 2,19), który stanowi wskazówkę nasilenia dystresu związanego z cukrzycą i wykorzystanie go do oceny zmiany w czasie.

4.3.6. Piśmiennictwo

1. Ahmad Bhat N, Prasad Muliya K, Kumar Chaturvedi S. Psychological Aspects of Diabetes. *EMJ Diabet.* 2020;8(1):90-98.
2. Asher SR, Hymel S, Renshaw PD. Loneliness in Children. *Child Dev.* 1984;55:1456.
3. Asher SR, Wheeler VA. Children's loneliness: a comparison of rejected and neglected peer status. *Consult Clin Psychol.* 1985;53(4):500-5.

4. Bailey PK, Hamilton AJ, Clissold RL, et al. Young adults' perspectives on living with kidney failure: a systematic review and thematic synthesis of qualitative studies. *BMJ Open*. 2018;8(1):e019926.
5. Beutel ME, Klein EM, Brähler E, et al. Loneliness in the general population: prevalence, determinants and relations to mental health. *BMC Psychiatry* 2017;17:97.
6. Bijlsma-Rutte A, Rutters F, Elders PJM, et al. Socio-economic status and HbA_{1c} in type 2 diabetes: A systematic review and meta-analysis. *Diabetes Metab Res Rev*. 2018;34(6):e3008.
7. Bin Rakhis SA, AlDuwayhis NM, Aleid N, et al. Glycemic Control for Type 2 Diabetes Mellitus Patients: A Systematic Review. *Cureus*. 2022;14(6):e26180.
8. Cacioppo JT, Hawkley LC. Loneliness. In: Leary MR, Hoyle RH (eds) *Handbook of Individual Differences in Social Behavior*, The Guilford Press, New York 2009, pp 227-113.
9. Carter B, Qualter P, Dix J. Social relationships, loneliness and adolescence: The potential for disruption by chronic illness. *J Child Health Care*. 2015;19(4):421-422.
10. Dennick K, Sturt J, Hessler D, et al. High rates of elevated diabetes distress in research populations: a systematic review and meta-analysis. *Int Diabetes Nurs* 2015; 12: 93–107.
11. Dennick K, Sturt J, Speight J. What is diabetes distress and how can we measure it? A narrative review and conceptual model. *J Diabetes Complications*. 2017;31(5):898-911.
12. Farrell AH, Vitoroulis I, Eriksson M, et al. Loneliness and Well-Being in Children and Adolescents during the COVID-19 Pandemic: A Systematic Review. *Children (Basel)*. 2023;10(2):279.
13. Fisher L, Gonzalez JS, Polonsky WH. The confusing tale of depression and distress in patients with diabetes: A call for greater clarity and precision. *Diabetic Medicine* 2014;31:764-772.
14. Fisher L, Polonsky WH, Hessler D. Addressing diabetes distress in clinical care: a practical guide. *Diabetic Medicine* 2019; 36: 803-812.
15. Fisher L, Skaff MM, Mullan JT, et al. Clinical depression versus distress among patients with type 2 diabetes: not just a question of semantics. *Diabetes Care*. 2007;30(3):542-8.
16. Grover S, Verma M, Singh T, et al. Loneliness and its correlates amongst elderly attending non-communicable disease rural clinic attached to a tertiary care centre of North India. *Asian J Psychiatr*. 2019;43:189–196.
17. Grycel S, Błachnio-Zabielska A. Cukrzyca typu 2 – epidemiologia i farmakoterapia. *Problemy Higieny i Epidemiologii* 2019;100:75-81.
18. Hackett RA, Poole L, Hunt E, et al. Loneliness and biological responses to acute stress in people with Type 2 diabetes. *Psychophysiology* 2019;56(6):e13341.
19. Heinrich LM, Gullone E. The clinical significance of loneliness: a literature review. *Clin Psychol Rev*. 2006;26(6):695-718.

20. Hermanns N, Caputo S, Dzidac G, et al. Screening, evaluation and management of depression in people with diabetes in primary care. *Primary Diabetes Care. Prim Care Diabetes.* 2013;7(1):1-10.
21. Hodgson S, Watts I, Fraser S, et al. Loneliness, social isolation, cardiovascular disease and mortality: a synthesis of the literature and conceptual framework. *J R Soc Med.* 2020;113(5):185-192.
22. Houghton S, Kyron M, Hunter SC, et al. Adolescents' longitudinal trajectories of mental health and loneliness: The impact of COVID-19 school closures. *J Adolesc.* 2022;94(2):191-205.
23. IHME 2019. Polska. Dostęp 16.01.2024 z:
<https://www.healthdata.org/poland?language=127>
24. International Diabetes Federation: IDF Diabetes Atlas, 10th edn., Bruksela 2021. Dostęp 16.01.2024 z:
https://diabetesatlas.org/idfawp/resourcefiles/2021/07/IDF_Atlas_10th_Edition_2021.pdf
25. Krzemińska S, Bąk E. Psychometric Properties of the Polish Version of the Diabetes Distress Scale (DDS). *Psychology Research and Behavior Management* 2021;3(14): 1149-1156.
26. Kwiatkowska MM, Rogoza R, Kwiatkowska K. Analysis of the psychometric properties of the Revised UCLA Loneliness Scale in a Polish adolescent sample. *Current Issues in Personality Psychology* 2018; 6(2):164–170.
27. Lloyd CE, Nouwen A, Sartorius N, et al. Prevalence and correlates of depressive disorders in people with Type 2 diabetes: results from the International Prevalence and Treatment of Diabetes and Depression (INTERPRET-DD) study, a collaborative study carried out in 14 countries. *Diabet Med.* 2018;35(6):760-769.
28. Maes M, Van den Noortgate W, Fustolo-Gunnink SF, et al. Loneliness in Children and Adolescents With Chronic Physical Conditions: A Meta-Analysis. *Pediatr Psychol.* 2017;42(6):622-635.
29. Marquez J, Goodfellow C, Hardoon D, et al. Loneliness in young people: a multilevel exploration of social ecological influences and geographic variation. *J Public Health (Oxf).* 2022;7:fdab402.
30. Matthews T, Danese A, Caspi A, et al. Lonely young adults in modern Britain: findings from an epidemiological cohort study. *Psychol Med.* 2019;49(2):268-277.
31. McConatha JT, Kumar VK, Raymond E, et al. Cultural Dimensions of Diabetes Management: a Qualitative Study of Middle Eastern Immigrants in the U.S. *J Cross Cult Gerontol.* 2020;5(1):85–98.
32. McGlone M, Long E. Are young adults with long-standing illness or disability at increased risk of loneliness? Evidence from the UK Longitudinal Household Study. *J Public Health Res.* 2020;9(4):1861.

33. Narodowy Fundusz Zdrowia: NFZ o zdrowiu. Cukrzyca, Warszawa 2019. Dostęp 16.10.2023 z: https://ezdrowie.gov.pl/pobierz/nfz_o_zdrowiu_cukrzyca
34. Nefs G, Bot M, Browne JL, et al. Diabetes MILES - the Netherlands: Rationale, design and sample characteristics of a national survey examining the psychosocial aspects of living with diabetes in Dutch adults. *BMC Public Health* 2012;12:925.
35. Noll RB, Reiter-Purtill J, Vannatta K, et al. Peer relationships and emotional well-being of children with sickle cell disease: a controlled replication. *Child Neuropsychol.* 2017;13(2):173–187.
36. Nuyen J, Tuithof M, de Graaf R, et al. The bidirectional relationship between loneliness and common mental disorders in adults: Findings from a longitudinal population-based cohort study. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology* 2019;55(10):1297–1310.
37. Oleś M. Pomiar poczucia osamotnienia u dzieci – Skala Osamotnienia dla Dzieci (Children’s Loneliness Scale, LSC) S.R. Ashera, S. Hymel i P.D. Renshawa. In: Oleś M (ed) Wybrane zagadnienia z psychologii klinicznej i osobowości. Metody diagnostyczne w badaniach dzieci i młodzieży, Towarzystwo Naukowe KUL, Lublin 2005, pp 63-79.
38. Oleś M. Psychological characteristics of children with low and high feelings of loneliness. *Roczniki Psychologiczne* 2006;9(1):121-140.
39. O’Luanaigh C, O’Connell H, Chin AV, et al. Loneliness and vascular biomarkers: the Dublin Healthy Ageing Study. *Int J Geriatr Psychiatry* 2012;27(1):83–88.
40. Özkan Tuncay F, Fertelli T, Mollaoğlu, M. Effects of loneliness on illness perception in persons with a chronic disease. *Journal of Clinical Nursing* 2018;27(7-8):1494-e1500.
41. Park M, Reynolds CF. Depression among older adults with diabetes mellitus. *Clin. Clin. Geriatr. Med.* 2015;31:117–137.
42. Peplau LA. Loneliness Research: Basic Concepts and Findings. In: Sarason IG, Sarason BR. (eds) *Social Support: Theory, Research and Applications*. NATO ASI Series (D: Behavioural and Social Sciences), vol 24. Springer, Dordrecht 1985.
43. Perrin NE, Davies MJ, Robertson N, et al. The prevalence of diabetes-specific emotional distress in people with Type 2 diabetes: a systematic review and meta-analysis. *Diabet Med.* 2017;34(11):1508-1520.
44. Petitte T, Mallow J, Barnes E, et al. A Systematic Review of Loneliness and Common Chronic Physical Conditions in Adults. *Open Psychol J.* 2015;8(Suppl 2):113-132.
45. Pitak P, Tasai S, Kumpat N, et al. The prevalence of glycemic control in patients with type 2 diabetes treated with insulin: a systematic review and meta-analysis. *Public Health.* 2023;225:218-228.
46. PTD 2019. Guidelines on the management of diabetic patients. 2019. A position of Diabetes Poland. *Clinical Diabetology* 2019;8(1):1-95.

47. Roy T, Lloyd CE. Epidemiology of depression and diabetes: a systematic review. *J Affect Disord.* 2012;142:S8-21.
48. Russell D, Peplau LA, Cutrona CE. The revised UCLA Loneliness Scale: concurrent and discriminant validity evidence. *J Pers Soc Psychol.* 1980;39(3):472–480.
49. Rybakowski J, Pużyński S, Wciórka J. *Foundations of Psychiatry. Psychiatry.* Edra Urban & Partner Publisher: Wrocław, Poland, 2010.
50. Sarkadi A, Rosenqvist U. Field test of a group education program for type 2 diabetes: measures and predictors of success on individual and group levels. *Patient Educ Couns.* 2001;44(2):129–139.
51. Schmitz N, Deschênes SS, Burns RJ, et al. Depression and risk of type 2 diabetes: The potential role of metabolic factors. *Mol. Psychiatry.* 2016;21:1726–1732.
52. Shiovitz-Ezra S, Parag O. Does loneliness 'get under the skin'? Associations of loneliness with subsequent change in inflammatory and metabolic markers. *Aging Ment Health* 2019;23(10):1358–1366.
53. Shoib S, Amanda TW, Saeed F, et al. Association Between Loneliness and Suicidal Behaviour: A Scoping Review. *Turk Psikiyatri Derg.* 2023;34(2):125-132.
54. Skinner TC, Joensen L, Parkin T. Twenty-five years of diabetes distress research. *Diabet Med.* 2020;37(3):393-400.
55. Snoek FJ, Bremmer MA, Hermanns N. Constructs of depression and distress in diabetes: time for an appraisal. *Lancet Diabetes Endocrinol* 2015; 3: 450–460.
56. Steptoe A, Hackett RA, Lazzarino AI, et al. Disruption of multisystem responses to stress in type 2 diabetes: investigating the dynamics of allostatic load. *Proc Natl Acad Sci USA.* 2014;111(44):15693-8.
57. Storch E, Keeley M, Merlo L, et al. Psychosocial functioning in youth with glycogen storage disease type I. *J Pediatr Psychol.* 2008;33(7):728-738.
58. Sutin AR, Stephan Y, Luchetti M, et al. Loneliness and Risk of Dementia. *J Gerontol B Psychol Sci Soc Sci.* 2020;75(7):1414-1422.
59. Theberath M, Bauer D, Chen W, et al. Effects of COVID-19 pandemic on mental health of children and adolescents: A systematic review of survey studies. *SAGE Open Med.* 2022;10:20503121221086712.
60. Theeke L, Carpenter RD, Mallow J, et al. Gender differences in loneliness, anger, depression, self-management ability and biomarkers of chronic illness in chronically ill mid-life adults in Appalachia. *Applied Nursing Research* 2019;45:55–62.
61. Titchener J. *Diabetes Management. A manual for patient-centred care.* Taylor & Francis Group, LLC 2020.

62. Valtorta NK, Kanaan M, Gilbody S, et al. Loneliness and social isolation as risk factors for coronary heart disease and stroke: systematic review and meta-analysis of longitudinal observational studies. *Heart* 2016;102(13):1009–1016.
63. Walker RJ, Gebregziabher M, Martin-Harris B, et al. Independent effects of socioeconomic and psychological social determinants of health on self-care and outcomes in Type 2 diabetes. *Gen Hosp Psychiatry*. 2014;36(6):662-668.
64. Wang F, Gao Y, Han Z, et al. A systematic review and meta-analysis of 90 cohort studies of social isolation, loneliness and mortality. *Nat Hum Behav*. 2023;7(8):1307-1319.
65. Zhao F, Pan A, Yang, et al. Bidirectional association between depressive symptoms and type 2 diabetes mellitus: The China Health and Retirement Longitudinal Study. *J Diabetes Complications*. 2019;33(10):107387.

5. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych

5.1. Podsumowanie dorobku naukowego na podstawie analizy bibliometrycznej

Podsumowanie publikacji naukowych mojego autorstwa według danych przygotowanych przez Oddział Informacji Naukowej, Biblioteki Głównej Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego z dnia 12 stycznia 2024, przedstawia się następująco:

1. Artykuły w czasopismach

- Liczba - 65
- Punktacja MNiSW – 2525
- Punktacja IF – 35,237
- Publikacja z udziałem autora w badaniach wielośrodkowych – *IF 4,213, MNiSW – 100*
- List do redakcji – *IF 1,838, MNiSW – 40*

2. Liczba cytowań

- Web of Science: *144* (bez autocytowań: 142); Indeks Hirscha: 6
- Scopus: *164* (bez autocytowań: 161); Indeks Hirscha: 7

3. Redakcja monografii naukowych

- Liczba – 9

4. Rozdziały w monografiach naukowych

– Liczba – 69

5. Rozdziały w podręcznikach

– Liczba – 9

Zestawienie prezentujące podsumowanie opublikowanych prac naukowych z podziałem na rodzaj publikacji oraz liczbę publikacji związanych w obszarze diabetologia, w których byłam pierwszym autorem lub współautorem ilustruje poniższa tabela.

Rodzaj publikacji	Liczba publikacji ogółem	Liczba publikacji związanych z obszarem diabetologia
Praca oryginalna	58	14
Praca pogładowa	4	1
Rekomendacje	3	3
Listy do redakcji czasopism	1	1
Publikacje z udziałem autora w badaniach wielośrodkowych	1	1
Rozdział w monografii	69	11
Redakcja monografii	9	1
Rozdział w podręczniku	9	5

5.2. Zakres tematyczny publikacji naukowych nie ujętych w cyklu

Poza zaprezentowanym cyklem 5 powiązanych tematycznie publikacji, będących podstawą do ubiegania się o stopień doktora habilitowanego, mój dorobek naukowy obejmuje publikacje oryginalne o tematyce poświęconej: • psychospołecznemu funkcjonowaniu opiekunów dzieci chorych na cukrzycę typu 1 • samopoczuciu psychicznemu i postrzeganiu samotności w wybranych grupach społecznych • wsparciu społecznemu w chorobie.

5.2.1. Publikacje w obszarze badawczym psychospołeczne funkcjonowanie opiekunów dzieci chorych na cukrzycę

Jednym z kierunków prowadzonych przeze mnie badań zapoczątkowanych badaniem zrealizowanym w 2011 roku w ramach pracy doktorskiej było funkcjonowanie rodzin dzieci chorych na cukrzycę typu 1. Jak wskazano we wstępie cyklu publikacji, obserwuje się stałą

istotną tendencję wzrostową w zakresie liczby osób chorych na cukrzycę także w grupie dzieci i młodzieży. Psychospołeczny wpływ życia z cukrzycą jest złożony i dotyczy zarówno dziecka chorego, jak i osób, które z nim mieszkają i je wspierają. Badania, które zrealizowałam z tego zakresu tematycznego, dotyczyły oceny dostrzeganego przez rodziców wpływu cukrzycy typu 1 u dziecka na natężenie realizacji czynności przypisanych do 8 funkcji rodziny: kulturalno-towarzyskiej, konsumpcyjnej, materialno-ekonomicznej, religijnej, pielęgnacyjno-opiekuńczej, emocjonalno-ekspresyjnej, kontrolno-socjalizacyjnej, prokreacyjnej i seksualnej; oceny stanu emocjonalnego opiekuna i jego związku z realizacją funkcji rodziny; obciążenia opiekunów opieką oraz postrzeganej przez nich samotności i ich związku z realizacją funkcji rodziny; czynników socjodemograficznych i klinicznych związanych z obciążeniem opieką. Kontynuacją badania z 2011 roku było badanie zrealizowane 10 lat później dotyczące obciążenia opieką i poczucia samotności u opiekunów dzieci chorych na cukrzycę typu 1, w kontekście zmian jakie zaszły w refundacji pomp insulinowych oraz systemów ciągłego monitorowania glikemii w grupie dzieci i młodzieży oraz w systemie świadczeń społecznych w Polsce.

Obciążenie związane z opieką odnosi się do obowiązków postrzeganych przez opiekunów oraz do ograniczeń, jakie napotykają oni i ich rodziny. Definiuje się je również jako fizyczne, psychiczne i społeczne reakcje opiekuna, związane z brakiem ustalonej równowagi między potrzebami opiekuńczymi a innymi obowiązkami opiekuna. Za obiektywny ciężar opieki uważa się zakres czasu i wysiłku potrzebnego do zaspokojenia potrzeb pacjentów, w tym kosztów finansowych, relacji rodzinnych i funkcji społecznych. Subiektywne obciążenie związane z opieką odnosi się do natężenia stresu, jakim poddany jest opiekun, gdy staje w obliczu obiektywnego obciążenia związanego z opieką. W tym nurcie badań znajdują się też czynniki psychologiczne związane z opiekunem dziecka chorego na cukrzycę typu 1, które mają istotne znaczenie dla jakości opieki, kontroli choroby, oraz funkcjonowania rodziny.

Ważnymi wynikami z tych badań było, że jedna czwarta opiekunów uzyskała w podskali lęku i ponad jedna trzecia w podskali depresji i rozdrażnienia wyniki oznaczające, iż mogą występować u nich zaburzenia w stanie emocjonalnym. Gorszy stan emocjonalny opiekuna sprzyja zmianom w natężeniu realizacji poszczególnych czynności w ramach funkcji rodziny; wyższe poczucie samotności występowało u opiekunów bardziej obciążonych opieką. Rodzaj monitoringu glikemii oraz częstotliwość pomiarów glikemii w nocy u dziecka wiązała się istotnie z poczuciem samotności opiekuna.

W te zagadnienia wpisują się 4 poniższe prace:

1. **Kobos Ewa**, Imiela Jacek. Stan emocjonalny opiekuna dziecka z cukrzycą typu 1 jako czynnik różnicujący realizację funkcji rodziny. *Hygeia Public Health* 2012;47(3):330-335. (MNiSW=7)
2. **Kobos Ewa**, Imiela Jacek. Factors affecting the level of burden of caregivers of children with type 1 diabetes. *Appl Nurs Res.* 2015;28(2):1429. (IF=1,043, MNiSW=25)
3. **Kobos Ewa**, Imiela Jacek, Leńczuk-Gruba Anna. Diabetes, child care, and performance of family functions. *Studia Medyczne* 2017;33(1):17-25. (MNiSW=10)
4. **Kobos Ewa**, Rojkowska Sylwia, Szewczyk Alicja, Dziedzic Beata. Burden of care and a sense of loneliness in caregivers of children with type 1 diabetes. A cross-sectional study. *Biopsychosoc Med.* 2023;17(1):34. (IF=2,100, MNiSW=40)

5.2.2. Publikacje w obszarze badawczym samopoczucie psychiczne i postrzeganie samotności w wybranych grupach społecznych

Znaczną część moich prac stanowią wyniki badań dotyczące samopoczucia psychicznego oraz postrzegania samotności przez osoby w okresie pandemii COVID-19. Ten obszar wiedzy wpisuje się w moje zainteresowania naukowe dotyczące psychospołecznych aspektów zdrowia i choroby, jest kontynuacją wcześniejszych badań, w tym tych uwzględnionych w cyklu publikacji oraz odpowiedzią na opublikowane stanowisko zawierające wezwanie do podjęcia działań w zakresie badań nad wpływem pandemii COVID-19 na zdrowie psychiczne wśród populacji i grup szczególnie wrażliwych. Zrozumienie, kto jest najbardziej narażony na samotność, lęk i depresję w czasie kryzysu, jest niezbędne do oceny potrzeb zdrowotnych i proaktywnej alokacji zasobów w trakcie i po pandemii.

Samotność jest określaną jako przygnębiające uczucie, które wiąże się z odczuwaniem, że potrzeby społeczne nie są zaspokojone poprzez ilość, a zwłaszcza jakość relacji społecznych. Samotność jest znaczącym i rosnącym problemem od wielu lat a wraz z pojawieniem się i dalszym wpływem pandemii COVID-19 aktualnie jest ona szerzej uznawana za istotny problem zdrowia publicznego. Doświadczenie samotności podczas kryzysu zdrowotnego może być powszechne ze względu na nałożone ograniczenia społeczne i fizyczne COVID-19. Pod względem zdrowia psychicznego samotność i izolacja społeczna są nie tylko silnie skorelowane z depresją, ale mogą zwiększać podatność na rozwój przyszłych epizodów depresyjnych. Globalne rozpowszechnienie zarówno depresji, jak i lęku podczas pandemii COVID-19 oszacowano odpowiednio na 24.0% i 21.3%.

Te reprezentatywne dla populacji Polski badania skupiały się na ocenie poczucia samotności, poziomu lęku, depresji i rozdrażnienia wśród ogólnej populacji mieszkańców Polski, w grupie kobiet oraz w grupie osób w wieku 65+ w czasie pandemii COVID-19. Identyfikacja osób we wczesnych stadiach zaburzenia psychicznego sprawia, że strategie interwencji są bardziej skuteczne.

W powyżej wskazanym nurcie tematycznym w kontekście pandemii COVID-19 znajduje się 5 publikacji:

1. Idzik A, Leńczuk-Gruba A, **Kobos E**, Pietrzak M, Dziedzic B. Loneliness and Depression among Women in Poland during the COVID-19 Pandemic. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 2021;18(20):1-16. (IF=4,614, MNiSW=140)
2. Dziedzic B, Idzik A, **Kobos E**, Sienkiewicz Z, Kryczka T, Fidecki W, Wysokiński M. Loneliness and mental health among the elderly in Poland during the COVID-19 pandemic. *BMC Public Health*. 2021;21(1):1-12. (IF=4,135, MNiSW=100)
3. **Kobos E** [aut. koresp.], Knoff B, Dziedzic B, Maciąg R, Idzik A. Loneliness and mental well-being in the Polish population during the COVID-19 pandemic: a cross-sectional study. *BMJ Open*. 2022;12(2):1-12. (IF=2,090, MNiSW=100)

Kryzysy zdrowotne, takie jak pandemia COVID-19, prowadzą do zmian psychologicznych, nie tylko u obywateli, ale także pracowników ochrony zdrowia. Zmiany psychologiczne są wywołane strachem, lękiem, depresją czy niepewnością. Zdrowie psychiczne definiowane jest według Światowej Organizacji Zdrowia nie tylko jako brak zaburzeń psychicznych, ale jako umiejętność jednostki w realizowaniu swoich możliwości oraz radzeniu z różnymi życiowymi sytuacjami. Jego ważnym elementem jest samopoczucie psychiczne. Dobre samopoczucie psychiczne w literaturze określane jest jako subiektywny dobrostan, który definiowany jest jako emocjonalna i poznawcza ocena własnego życia, która powoduje wysokie zadowolenie z życia i spełnienie oraz niski poziom negatywnych emocji.

4. Januszek D, **Kobos E** [aut. koresp.], Dziedzic B. Resilience index and mental stress of nursing staff working in intensive care units during the SARS-CoV-2 pandemic. *Medical Science Pulse* 2023;17(3):61-70. (MNiSW=70)
5. Dziedzic B, **Kobos E**, Sienkiewicz Z, Idzik A. Mental health of nurses during the fourth wave of the COVID-19 pandemic in Poland. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 2022;19(3):1-12. (MNiSW=140)

Jako uzupełnienie w ten kontekst tematyczny wpisują się także trzy badania zrealizowane w grupie młodzieży, pacjentów chorych na padaczkę i pacjentów poddawanych zabiegowi wymiany zastawki aortalnej.

1. Misiewicz J, **Kobos E** [aut. koresp.], Sienkiewicz Z, Kryczka T. Natężenie lęku i depresji u pacjentów poddawanych zabiegowi wymiany zastawki aortalnej. *Pielęgniarstwo Chirurgiczne i Angiologiczne*. 2019;(4):147-153. (MNiSW=20)
2. Dziedzic B, Sarwa P, **Kobos E**, Sienkiewicz Z, Idzik A, Wysokiński M, Fidecki W. Loneliness and Depression among Polish High-School Students. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 2021;18(4):1-11. (IF=4,614, MNiSW=140)
3. Dziedzic B, Kalinowska A, **Kobos E**, Sienkiewicz Z, Fidecki W, Wysokiński M. Loneliness, Anxiety and Depression among Patients with Epilepsy. *Pielęgniarstwo Neurologiczne i Neurochirurgiczne* 2023;12(1):34-43. (MNiSW=70)

5.2.3. Publikacje w obszarze badawczym wsparcie społeczne w chorobie

Kolejnym obszarem tematycznym moich zainteresowań badawczych wpisujących się w obszar badań związanych z psychospołecznymi czynnikami mającymi znaczenie w przebiegu chorób, w szczególności przewlekłych jest wsparcie społeczne. Wsparcie społeczne ze względu na swój wieloaspektowy charakter może być definiowane w trojaki sposób. Wsparcie społeczne jako relacja co najmniej dwóch osób, które wymieniają się doświadczeniami; wsparcie społeczne jako zaspokojenie potrzeb społecznych danej osoby poprzez różnego rodzaju interakcje z ludźmi oraz wsparcie społeczne jako poczucie przynależności jednostki do społeczeństwa. Relacje w ramach wsparcia są cenne i często uważane za niezbędne w celu uzyskania wskazówek i zachęty, szczególnie gdy pacjent rozpoczyna i kontynuuje nowe zachowania oraz wymaga podejmowania świadomych, często zmieniających życie decyzji zdrowotnych.

Zrealizowane w tym obszarze badania obejmowały ocenę wsparcia otrzymanego przez pacjentów chorych na cukrzycę, choroby naczyń obwodowych oraz z tracheostomią, identyfikację znaczenia wsparcia społecznego dla akceptacji choroby oraz związku wsparcia społecznego z kontrolą metaboliczną cukrzycy. W naukach medycznych i naukach o zdrowiu coraz powszechniejszym staje się określenie stopnia akceptacji choroby i zastosowanie terapii

akceptacji i zaangażowania, której celem jest pomoc chorym w poprawie elastyczności psychicznej, aby mogli zaakceptować różne nieuniknione wydarzenia, a nie walczyć z nimi.

Wyniki badań w tym obszarze badawczym pozwoliły na identyfikację wskaźników wsparcia społecznego, które były przez pacjentów oceniane najniżej: wsparcie w zabezpieczeniu rzeczowym w sprzęt pielęgnacyjno-leczniczo-rehabilitacyjny, wsparcie ze strony osób nieprofesjonalnych, wsparcie w zakresie pielęgnacji stóp i zachowań związanych z paleniem tytoniu, aktualnie otrzymywane wsparcie emocjonalne. Pacjenci wyżej oceniający wsparcie społeczne wykazali lepszą akceptację choroby. W te zagadnienia wpisują się 3 prace, których byłam współautorem:

1. Zarzycka J, **Kobos E** [aut. koresp.], Czarnecka J, Imiela J. Social support and the acceptance of illness among patients with a tracheostomy tube. *Journal of Public Health, Nursing and Medical Rescue*. 2015;(1):17-25. (MNiSW=11)
2. Ciemińska K, **Kobos E**. [aut. koresp.]. Social support for patients with type 2 diabetes and metabolic control of the disease. *Medycyna Ogólna i Nauki o Zdrowiu*. 2020;26(1):42-47. (MNiSW=40)
3. Czarnecka J, **Kobos E**, Sienkiewicz Z. Disease acceptance and social support in patients with peripheral vascular diseases treated in the surgical ward. *Nursing Open*. 2021;8(6):2949-2961. (IF=1,942, MNiSW=100)

5.2.4. Publikacje w pozostałych obszarach badawczych

Byłam autorem i współautorem artykułów naukowych opublikowanych w pozostałych obszarach badawczych w czasopiśmie posiadających *Impact Factor*:

1. Dziejczak B, Jagiełło M, **Kobos E**, Sienkiewicz Z, Czyżewski Ł. Job satisfaction among nurses working in hospitals during the COVID-19 pandemic. *Medycyna Pracy* 2023;74(4):271-278. (IF=1,000, MNiSW=200)
2. Szewczyk A, Tobiasz-Kalkun N, Stefanowicz-Bielska A, **Kobos E**, Młynarczuk M, Kapuściok J, Karczewska A, Hornik B. Practice Guidelines of Nursing and Midwifery Diabetes Care – 2023. A position statement of Polish federation for education in Diabetology. *Pielęgniarstwo XXI wieku* 2022;21(4):267-312. (IF=0,2, MNiSW=40)

3. Woś F, **Kobos E** [aut. koresp.] Przewidywane i rzeczywiste natężenie bólu u pacjentów poddanych zabiegowi wazektomii. *Pielęgniarstwo Chirurgiczne i Angiologiczne* 2022;16(2):60-65. (IF=0,1, MNiSW=20)
4. **Kobos E** [aut. koresp.], Imiela J, Kryczka T, Szewczyk A, Knoff B. Actual and perceived knowledge of type 1 diabetes mellitus among school nurses. *Nurse Education Today*. 2020;87:1-5. (IF=3,442, MNiSW=100)

Artykuły naukowe opublikowane w pozostałych obszarach badawczych, w czasopismach posiadających *punkty MNiSW*, których byłam autorem i współautorem:

1. Tomczyszyn D, Pańczuk A, Ławnik A, Szepeluk A, Łaskarzewska K, **Kobos E**, Sienkiewicz Z, Marcinowicz L, Szlenk-Czyczerska E, Krupińska E, Jaracz K. Nursing students' attitudes towards persons with physical disabilities. Cross-sectional study. *Journal of Health Inequalities* 2023;9(2):185-193.
2. Dziedzic B, Karnas E, **Kobos E**, Czyżewski Ł. Quality of life and self-efficacy among parents of children after transplantation: a pilot study. *Medical Science Pulse* 2023;17(3):47-54.
3. Siczek A, **Kobos E**. Life quality of adult patients with cystic fibrosis. *Problemy Pielęgniarstwa* 2023;31(1):29-36.
4. Piotrowska J, **Kobos E** [aut. koresp.]. Ryzyko występowania odleżyn u pacjentów powyżej 65 roku życia przebywających w oddziale internistycznym. *Gerontologia Polska*. 2022;30(1):21-31.
5. Szewczyk A, **Kobos E**. The need for updating nurses' knowledge and skills in the field of recommendations for diabetes care. *Pielęgniarstwo XXI wieku*. 2020;19(3):141-145.
6. Michalska N, **Kobos E** [aut. koresp.]. Wiedza pielęgniarek opieki długoterminowej oraz pracujących w domach opieki społecznej w zakresie stosowania opatrunków w leczeniu odleżyn. *Pielęgniarstwo w Opiece Długoterminowej*. 2020;5(1):69-80.
7. Krzych-Fałta E, Słomka W, Bodzak E, Wojtaszek A, Sybilski A, Majsiak E, Szlendak B, Królak M, Łodzińska M, Małas Z, Pietrzak M, Krucińska B, Stępiak J, Wesołowska B, Szykiewicz E, Filanowicz M, Flisińska J, Napiórkowska-Baran K, Dowbór-Dzwonka A, Wysocka K, Grabowska R, Ukleja-Sokołowska N, Knoff B, Sionek O, Wysokiński M, Fidecki W, **Kobos E** [aut. koresp.], Lisiecka-Bielanowicz M, Dmochowska D, Królikowska G, Grzelczyk-Wielgórska M, Wojas O,

- Domaszewicz A, Peradzyńska J, Augustynowicz A, Czerw A, Dykowska G, Kalita-Kurzyńska K, Piekarska B, Staroń K, Strózek J, Reklewska K, Gołąbek A, Stępiak J, Olejniczak D, Wójcik G, Gotlib J, Czyżewski Ł, Sienkiewicz Z. Selected aspects of allergy nursing. *Pielęgniarstwo XXI wieku*. 2020;19(2):122-129.
8. Szewczyk A, Tobiasz-Kałkun N, Stefanowicz-Bielska A, **Kobos E** [aut. koresp.], Młynarczuk M, Kapuściok J, Michałowska J. Practical Guidelines for Nursing and Midwifery Diabetes care – 2020. A position of the Polish Federation for Education in Diabetology. *Pielęgniarstwo XXI wieku*. 2020;19(3):184-207.
 9. Rzewnicka A, **Kobos E** [aut. koresp.]. Opinia pielęgniarek na temat pracy opiekunów medycznych zatrudnionych w szpitalach i zakładach opiekuńczo-leczniczych. *Pielęgniarstwo w Opiece Długoterminowej*. 2019;4(2):5-15.
 10. Chilmończyk W, **Kobos E**. Samobójstwo wspomagane w opinii pielęgniarek pracujących w placówkach paliatywno-hospicyjnych. *Pielęgniarstwo i Zdrowie Publiczne*. 2019;9(3):205-213.
 11. Dziedzic B, **Kobos E**, Sienkiewicz Z, Leńczuk-Gruba A, Kryczka T. Increase in cases of measles in Europe. *Medycyna Ogólna i Nauki o Zdrowiu*. 2019;25(4):195-199.
 12. Balicka N, **Kobos E** [aut. koresp.], Dziedzic B, Kryczka T. Oczekiwania personelu pielęgniarskiego w zakresie organizacji edukacji zdrowotnej dla pacjentów po przeszczepieniu nerki. *Pielęgniarstwo Chirurgiczne i Angiologiczne*. 2019;(3):113-120.
 13. Niegowska K, **Kobos E**. Ocena częstotliwości występowania depresji poporodowej u kobiet w pierwszym tygodniu połogu. *Medycyna Ogólna i Nauki o Zdrowiu*. 2019;25(4):251-257.
 14. Błachno A, **Kobos E** [aut. koresp.], Bączek G. The demand of senior secondary school youth for health education in the field of natural family planning. *Pielęgniarstwo i Zdrowie Publiczne*. 2018;8(3):151-156.
 15. Czarnecka J, Sienkiewicz Z, **Kobos E**, Krupienicz A. Quality of nursing care in surgery wards. *Studia Medyczne*. 2018;34(1):15-24.
 16. Gromada A, **Kobos E** [aut. koresp.]. Health behaviours of the village dwellers in prevention of colorectal cancer. *Pielęgniarstwo Polskie*. 2018;(4):372-378.
 17. Szostek Ł, Leńczuk-Gruba A, **Kobos E**, Imiela J. Plany zawodowe studentów pielęgniarstwa związane z migracją. *Pielęgniarstwo Polskie*. 2017;(3):481-486.

18. Jurkiewicz A, **Kobos E** [aut. koresp.]. Opinia pacjentów na temat pracy pielęgniarek. *Pielęgniarstwo Polskie*. 2017;3(65):473-480.
19. Cieślak E, **Kobos E** [aut. koresp.], Czarnecka J, Sienkiewicz Z. Postawy pielęgniarek i pielęgniarzy wobec nowo zatrudnionego do pracy personelu. *Pielęgniarstwo Polskie*. 2017;(3):464-468.
20. Kaczyńska K, Czarnecka J, **Kobos E**, Sienkiewicz Z. Jakość życia chorych po wszczepieniu stymulatora serca. *Pielęgniarstwo Polskie*. 2017;(3):469-472.
21. Woźnicka A, Hreńczuk M, **Kobos E**. Wiedza, opinie i postawy uczniów szkół ponadgimnazjalnych wobec dawstwa i przeszczepiania narządów. *Pielęgniarstwo Specjalistyczne*. 2017;(1):33-38.
22. Kube-Brzozowska R, **Kobos E** [aut. koresp.]. Enrollment motives among candidates for nursing studies at the Medical University of Warsaw. *Medical Science Pulse*. 2017;11(4):4-11.
23. Gładysz G, **Kobos E** [aut. koresp.], Czarnecka J, Imiela J. Zachowania żywieniowe pielęgniarek w środowisku pracy. *Pielęgniarstwo Polskie*. 2016;(2):149-157.
24. **Kobos E** [aut. koresp.], Kubiak A, Knoff B, Czarnecka J. Zwyczaje żywieniowe uczennic klas trzecich szkół gimnazjalnych i liceów ogólnokształcących. *Pielęgniarstwo Polskie*. 2016;(2):220-226.
25. Czarnecka J, Olszewska E, **Kobos E**, Sienkiewicz Z, Krupienicz A. Wiedza studentów na temat wirusowego zapalenia wątroby typu C. *Pielęgniarstwo Polskie*. 2016;(2):201-207.
26. Czarnecka J, **Kobos E**, Sienkiewicz Z, Krupienicz A. Wiedza studentów Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego na temat osteoporozy. *Pielęgniarstwo Polskie*. 2015;(1):61-67.
27. Pietrzak M, Cieślak H, Sienkiewicz Z, **Kobos E**, Knoff B, Leńczuk-Gruba A, Wójcik G, Idzik A. The scope of health education realised in upper-secondary schools in Poland. *Journal of Public Health, Nursing and Medical Rescue*. 2015;(2):22-31.
28. Czarnecka J, Sienkiewicz Z, **Kobos E**, Wójcik G, Krupienicz A. Risks associated with the works of district nurses. *Pielęgniarstwo Polskie*. 2014;(4):296-301.
29. **Kobos E** [aut. koresp.], Pietrzak M, Sienkiewicz Z. Edukacja terapeutyczna w cukrzycy typu 1 u dzieci. *Nowa Pediatria*. 2014;18(1):18-26.

30. Czarnecka J, **Kobos E**, Sienkiewicz Z, Niewczas K, Krupienicz A. Wsparcie społeczne rodzin dzieci z młodzieńczym idiopatycznym zapaleniem stawów. *Pielęgniarstwo Polskie*. 2014;(3):209-214.
31. Sienkiewicz Z, Dąbrowska B, Wójcik G, Czarnecka J, **Kobos E**, Imiela J. Lumbar-sacral discopathy – nurses’ health problem. *Pielęgniarstwo Polskie*. 2014;(4):308-312.
32. Szykuła A, Czarnecka J, Sienkiewicz Z, **Kobos E**, Krupienicz A. Wiedza studentek pielęgniarstwa na temat profilaktyki raka szyjki macicy. *Pielęgniarstwo Polskie*. 2013;(3):157-161.
33. Zabielska D, Czarnecka J, **Kobos E**, Krupienicz A. Profilaktyka żyłaków kończyn dolnych u pielęgniarek pracujących a bloku operacyjnym. *Pielęgniarstwo Polskie*. 2013;(2):95-99.
34. **Kobos E** [aut. koresp.], Leńczuk-Gruba A, Idzik A, Sienkiewicz Z. Rola zakładu pracy w doształcaniu i doskonaleniu zawodowym w kontekście barier edukacyjnych dostrzeganych przez pielęgniarki. *Problemy Pielęgniarstwa*. 2010;18(2):134-138.
35. Leńczuk-Gruba A, **Kobos E**, Sienkiewicz Z, Wójcik G. Kryteria wyboru pierwszego miejsca pracy zawodowej w opinii absolwentów pielęgniarstwa. *Problemy Pielęgniarstwa*. 2010;18(2):158-162.
36. **Kobos E** [aut. koresp.], Idzik A, Leńczuk-Gruba A, Wójcik E, Sienkiewicz Z, Imiela J. Bariery w doształcaniu i doskonaleniu zawodowym pielęgniarek. *Polski Przegląd Nauk o Zdrowiu*. 2010;(3):334-341.
37. **Kobos E** [aut. koresp.], Sienkiewicz Z, Leńczuk-Gruba A, Parkitna J. Seniors in Warsaw and their free time in the context of planning health education. *Zdrowie Publiczne / Polish Journal of Public Health*. 2010;120(2):171-176.
38. **Kobos E**, Leńczuk-Gruba A. Pedagogiczne aspekty edukacji zdrowotnej w pracy pielęgniarki środowiska nauczania i wychowania. *Pielęgniarstwo XXI wieku*. 2007;(3-4):43-50.
39. Leńczuk-Gruba A, **Kobos E**, Wrońska I. Przyczyny utrudnionej realizacji edukacji zdrowotnej w szkole w opinii pielęgniarek środowiska nauczania i wychowania. *Problemy Pielęgniarstwa*. 2007;15(4):217-222.
40. Leńczuk-Gruba A, **Kobos E**. Współpraca w zakresie edukacji zdrowotnej z dyrekcją i nauczycielami szkoły w opinii pielęgniarki środowiska nauczania i wychowania. *Pielęgniarstwo Polskie*. 2007;(4):265-268.

5.3. Redakcja monografii naukowych

Byłam redaktorem następujących monografii naukowych:

1. Szewczyk A, Ostrzycka B, **Kobos E**, Pietrzak M, Gajewska D. Porady edukacyjne i porady dietetyczne realizowane w podstawowej opiece zdrowotnej w ramach świadczenia opieki koordynowanej. Diagnostyka i leczenie cukrzycy. Wydawnictwo Interaktywne Medutools Sp. z o.o., 2023.
2. **Kobos E** (red. nauk.), Maciąg R (red. nauk.), Pietrzak M (red. nauk.). Zdrowie w obliczu zmian społecznych i środowiskowych. Warszawski Uniwersytet Medyczny, 2022.
3. Czarnecka J (red.), **Kobos E** (red.), Sienkiewicz Z (red.). Wybrane aspekty zakażeń szpitalnych. Sekcja Druków Uczelnianych Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, 2020.
4. Czarnecka J (red.), Hreńczuk M (red.), **Kobos E** (red.), Sienkiewicz Z (red.). Wybrane zagadnienia z zakażeń szpitalnych. Dział Redakcji i Wydawnictw Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, 2019.
5. Fidecki W (red.), **Kobos E** (red.), Sienkiewicz Z (red.), Wysokiński M (red.). Wybrane aspekty opieki pielęgniarskiej. Dział Redakcji i Wydawnictw Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, 2018.
6. Fidecki W (red.), **Kobos E** (red.), Sienkiewicz Z (red.), Wysokiński M (red.). Jakość życia i zachowania zdrowotne człowieka chorego. Warszawski Uniwersytet Medyczny, 2016.
7. Fidecki W (red.), **Kobos E** (red.), Sienkiewicz Z (red.), Wysokiński M (red.). Człowiek w zdrowiu i chorobie: wybrane zagadnienia. Warszawski Uniwersytet Medyczny, 2016.
8. **Kobos E** (red.), Sienkiewicz Z (red.). Opieka pielęgniarska nad chorym: Studium przypadku. Cz. 4. Oficyna Wydawnicza Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, 2014.
9. Fidecki W (red.), **Kobos E** (red.), Sienkiewicz Z (red.). Wybrane aspekty zdrowia i choroby w ujęciu interdyscyplinarnym. Warszawski Uniwersytet Medyczny, 2014.

5.4. Rozdziały w monografii naukowej

Byłam pierwszym autorem lub współautorem poniższych rozdziałów w monografiach naukowych:

1. Wąsak E, **Kobos E.** Zachowania zdrowotne personelu medycznego pracującego w oddziałach szpitalnych. W: Promocja, edukacja zdrowotna oraz profilaktyka w naukach medycznych. Uniwersytet Medyczny w Białymstoku, 2023, s. 54 – 66.
2. Leszczuk J, **Kobos E.** Wiedza kobiet w ciąży na temat pobierania krwi pępowinowej. W: Człowiek w systemie nauk o zdrowiu. Polskie Towarzystwo Ekonomiczne oddział w Poznaniu, 2023, s. 165-177.
3. Orlińska K, **Kobos E.** Wiedza personelu pielęgniarskiego na temat wieloukładowego zespołu zapalnego związanego z COVID-19 u dzieci. W: Kompleksowa opieka w dobie pandemii COVID-19 : Rekomendacje eksperckie. Warszawski Uniwersytet Medyczny, 2023, s. 121-133.
4. **Kobos E,** Sienkiewicz Z, Czarnecka J, Kryczka T. Wpływ cukrzycy typu 1 u dziecka na funkcjonowanie rodziny. W: Rozwój pielęgniarstwa w Polsce i na świecie: współczesne pielęgniarstwo w nauce i praktyce. Akademia Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie, 2022, s. 79-87.
5. Sikorska P, Dziedzic B, Sienkiewicz Z, **Kobos E,** Fidecki W, Wysokiński M. Opinia na temat szczepień ochronnych wśród rodziców dzieci ze schorzeniami neurologicznymi. W: Wybrane aspekty opieki medycznej. Warszawski Uniwersytet Medyczny, 2022, s. 69-80.
6. Górską A, **Kobos E.** Wiedza pacjentów ze schorzeniami urologicznymi na temat nowotworu gruczołu krokowego. W: Aktualne aspekty zdrowia, choroby oraz funkcjonowania człowieka w różnych okresach życia. Wydawnictwo Naukowe Akademii Mazowieckiej w Płocku, 2022, s. 130-145.
7. Soćko I, **Kobos E.** Styl życia kobiet z zespołem policystycznych jajników. W: Wybrane aspekty opieki medycznej. Warszawski Uniwersytet Medyczny, 2022, s. 7-17.
8. **Kobos E,** Rojkowska S, Czarnecka J. Rodzina dziecka z cukrzycą typu 1. W: Zdrowie w obliczu zmian społecznych i środowiskowych. Warszawski Uniwersytet Medyczny, 2022, s. 68-84.

9. Kowalska J, **Kobos E**. Zapotrzebowanie na edukację zdrowotną w zakresie profilaktyki raka piersi wśród młodzieży szkół ponadgimnazjalnych. W: Wyzwania zawodowe i naukowe we współczesnym pielęgniarstwie. T. 3. Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, 2021, s. 299-316.
10. Sienkiewicz Z, **Kobos E**, Fidecki W, Czyżewski Ł, Wysokiński M. Pielęgniarka „druga ofiara” zdarzeń niepożądanych i błędów medycznych – przegląd literatury. W: Zdarzenia niepożądane w pielęgniarstwie alergologicznym: II spotkanie robocze grupy polskich ekspertów: Przykłady Dobrych Praktyk w Pielęgniarstwie Alergologicznym. Dział Redakcji i Wydawnictw Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, 2020, s. 69-80.
11. Szatkina A, **Kobos E**. Zapotrzebowanie na edukację zdrowotną z zakresu metod diagnostycznych wśród uczniów liceów ogólnokształcących. W: Wybrane aspekty edukacji zdrowotnej w pracy pielęgniarki: Część I. Wiedza, kompetencje, praktyka. Sekcja Druków Uczelnianych Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, 2020, s. 12-24.
12. Sienkiewicz Z, Rutecka A, Dziedzic B, **Kobos E**, Dykowska G, Fidecki W, Kryczka T. Zaawansowana praktyka pielęgniarska w zakresie ochrony ryzyka i profilaktyki odleżyn w opiece nad chorym przewlekle. W: Zdrowie i choroba przewlekła w kontekście interdyscyplinarnym. Wydawnictwo Adam Marszałek, 2020, s. 161-179.
13. Sienkiewicz Z, Sadowska K, **Kobos E**, Dziedzic B, Kryczka T. Profilaktyka zakażeń odcewnikowych w drogach moczowych u pacjentów przebywających w oddziałach chirurgicznych. W: Wybrane aspekty zakażeń szpitalnych. Sekcja Druków Uczelnianych Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, 2020, s. 115-131.
14. Stańczyk M, **Kobos E**, Sienkiewicz Z, Czarnecka J. Stres personelu pielęgniarskiego związany z pracą na oddziałach onkologicznych i intensywnej terapii. W: Badania naukowe w pielęgniarstwie i położnictwie. T.7. Wydawnictwo Continuo, 2020, s. 433-447.
15. **Kobos E**, Sienkiewicz Z. Zdarzenia niepożądane w opiece pielęgniarskiej. Przegląd literatury. W: Zdarzenia niepożądane w pielęgniarstwie alergologicznym: II spotkanie robocze grupy polskich ekspertów: Przykłady Dobrych Praktyk w Pielęgniarstwie Alergologicznym. Dział Redakcji i Wydawnictw Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, 2020, s. 81-105.
16. Dziedzic B, Leńczuk-Gruba A, **Kobos E**, Sienkiewicz Z. Skuteczność interwencji edukacyjnych wśród pacjentów z chorobami sercowo-naczyniowymi – przegląd

- piśmiennictwa. W: Wybrane aspekty edukacji zdrowotnej w pracy pielęgniarki: Część I. Wiedza, kompetencje, praktyka. Sekcja Druków Uczelnianych Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, 2020, s. 128-137.
17. Szewczyk A, **Kobos E**. Edukacja dzieci i młodzieży chorych na cukrzycę – doświadczenia i propozycje. W: Wybrane aspekty edukacji zdrowotnej w pracy pielęgniarki: Część I. Wiedza, kompetencje, praktyka. Sekcja Druków Uczelnianych Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, 2020, s. 25-42.
 18. **Kobos E**, Matusiak A. Natężenie stresu i style radzenia sobie z nim wśród personelu medycznego szpitalnych oddziałów ratunkowych. W: Rozwój pielęgniarstwa w Polsce i na świecie - człowiek w zdrowiu, chorobie i niepełnosprawności. Akademia Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie, 2020, s. 27-35.
 19. Czarnecka J, Żmuda D, Sienkiewicz Z, **Kobos E**. Bezpieczeństwo pacjenta wentylowanego mechanicznie. W: Wielowymiarowość problemów człowieka chorego. Sekcja Druków Uczelnianych Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, 2020, s. 262-279.
 20. Dziedzic B, Ciepilska L, **Kobos E**, Leńczuk-Gruba A, Fidecki W, Wysokiński M. Edukacja zdrowotna pacjenta z problemem cukrzycy typu 2 ze szczególnym uwzględnieniem zaleceń dietetycznych – studium przypadku. W: Współczesne wyzwania opieki pielęgniarskiej - część I. Dział Redakcji i Wydawnictw Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, 2019, s. 7-25.
 21. Czarnecka J, Jaster J, Sienkiewicz Z, **Kobos E**, Krupienicz A. Znajomość dróg szerzenia się zakażeń podczas wykonywania zabiegów medycznych. W: Wybrane zagadnienia z zakażeń szpitalnych. Dział Redakcji i Wydawnictw Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, 2019, s. 113-125.
 22. **Kobos E**, Rolak D, Sienkiewicz Z, Czarnecka J, Kryczka T. Profilaktyka powikłań cukrzycy. W: Badania naukowe w pielęgniarstwie i położnictwie. T.6. Wydawnictwo Continuo, 2019, s. 136-147.
 23. Dziedzic B, Sienkiewicz Z, **Kobos E**, Pietrzak M, Zęgota A, Kryczka T. Opieka pielęgniarska nad pacjentem w stanie apalicznym po porażeniu prądem elektrycznym – studium przypadku. W: Pielęgniarska opieka geriatryczna. Dział Redakcji i Wydawnictw Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, 2019, s. 125-137.
 24. Zielińska A, Czarnecka J, Sienkiewicz Z, **Kobos E**, Fedak M. Opieka pielęgniarska nad pacjentem z wirusowym zapaleniem wątroby po zakażeniu wirusem HCV.

- W: Wybrane zagadnienia z zakażeń szpitalnych. Dział Redakcji i Wydawnictw Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, 2019, s. 43-58.
25. Krośnia I, **Kobos E**, Sienkiewicz Z. Poziom lęku i depresji u pacjentów przyjmowanych do szpitala. W: Medyczne aspekty zdrowia i choroby. Dział Redakcji i Wydawnictw Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, 2019, s. 32-42.
 26. Sienkiewicz Z, Fidecki W, Dziedzic B, **Kobos E**, Dykowska G, Kryczka T. Profilaktyka przeciwoleżynowa w opiece długoterminowej. W: Aspekty zdrowia i chorób przewlekłych w ujęciu interdyscyplinarnym. Towarzystwo Naukowe Organizacji i Kierownictwa. Dom Organizatora, 2019, s. 141-152.
 27. Wierzbicka M, **Kobos E**. Wiedza pacjentów chorych na cukrzycę typu 2 na temat stopy cukrzycowej a podejmowane przez nich działania profilaktyczne. W: Medyczne aspekty zdrowia i choroby. Dział Redakcji i Wydawnictw Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, 2019, s. 53-65.
 28. Koterba M, **Kobos E**, Sienkiewicz Z, Czarnecka J. Poziom wiedzy uczestników kursów przedmażeńskich na temat naturalnych metod rozpoznawania płodności. W: Wyzwania XXI wieku w naukach o zdrowiu i kulturze fizycznej: międzynarodowa konferencja naukowa, 8 czerwca 2018. Karkonoska Państwowa Szkoła Wyższa, 2018, s. 99-116.
 29. Wiśniewska Z, **Kobos E**, Sienkiewicz Z. Rola pielęgniarki w opiece nad pacjentem w wieku starszym z neuroboreliozą. W: Wielowymiarowość opieki pielęgniarskiej nad pacjentem geriatrycznym. Dział Redakcji i Wydawnictw Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, 2018, s. 173-188.
 30. Sienkiewicz Z, Świtkiewicz A, Fidecki W, **Kobos E**, Czarnecka J, Wysokiński M. Schorzenia kostno-stawowe a problemy pielęgnacyjne występujące u pacjenta w starszym wieku. W: Wybrane zagadnienia z opieki geriatrycznej. Dział Redakcji i Wydawnictw Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, 2018, s. 72-84.
 31. Czarnecka J, Sienkiewicz Z, **Kobos E**. Upadki i urazy seniorów w Domu Pomocy Społecznej. W: Wyzwania XXI wieku w naukach o zdrowiu i kulturze fizycznej: międzynarodowa konferencja naukowa, 8 czerwca 2018. Karkonoska Państwowa Szkoła Wyższa, 2018, s. 9-23.
 32. Sienkiewicz Zofia J, Kwiecień G, **Kobos E**, Dykowska G, Leńczuk-Gruba A. Udział pielęgniarki w terapii pacjenta z Chorobą Parkinsona. W: Wybrane zagadnienia z opieki geriatrycznej. Dział Redakcji i Wydawnictw Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, 2018, s. 106-118.

33. Sienkiewicz Z, Kusznierek A, **Kobos E**, Dykowska G. Rola pielęgniarki w opiece nad pacjentem z chorobą refluksową. W: Wybrane aspekty opieki pielęgniarskiej. Dział Redakcji i Wydawnictw Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, 2018, s. 212-227.
34. Sienkiewicz Z, Jaśkiewicz A, Fidecki W, **Kobos E**, Czarnecka J, Sińska B, Wysokiński M. Stan odżywienia pacjentów w starszym wieku hospitalizowanych w oddziale wewnętrznym. W: Medyczne i społeczne problemy osób w podeszłym wieku. Dział Redakcji i Wydawnictw Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, 2018, s. 176-184.
35. Pielak P, **Kobos E**. Opieka pielęgniarska nad pacjentem w wieku podeszłym chorującym na zatorowość płucną. W: Wybrane zagadnienia z opieki geriatrycznej. Dział Redakcji i Wydawnictw Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, 2018, s. 119-132.
36. **Kobos E**. Wprowadzenie do pielęgniarstwa alergologicznego opartego na dowodach naukowych. W: Przykłady Dobrych Praktyk w Pielęgniarstwie Alergologicznym: I spotkanie grupy ekspertów z obszaru Pielęgniarstwa Alergologicznego. Dział Redakcji i Wydawnictw Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, 2018, s. 393-455.
37. Michalska N, Sońta P, Chmielewska M, **Kobos E**, Cieślak H. Rola pielęgniarki rodzinnej w edukacji pacjenta z zespołem metabolicznym. W: Aktywność naukowa młodzieży akademickiej: Forum Studenckie IV. Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Ciechanowie, 2017, s.79-94.
38. Paszek T, Sienkiewicz Z, Leńczuk-Gruba A, **Kobos E**. Wiedza pielęgniarek z zakresu poradnictwa. W: Praktyka pielęgniarska: nasz dorobek i współczesność. Dział Redakcji i Wydawnictw Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, 2017, s. 176-189.
39. Wdowiak A, **Kobos E**. Wybrane trudności związane z opieką nad dzieckiem z cukrzycą typu 1 w placówkach oświatowych. W: Dziecko we współczesnym świecie, zagrożenia i wyzwania. Warszawski Uniwersytet Medyczny, 2017, s. 53-64.
40. Paszek T, Sienkiewicz Z, **Kobos E**, Sulewska M, Czarnecka J, Leńczuk-Gruba A. Zachowania pielęgniarek wobec umierania i śmierci. W: Praktyka pielęgniarska: nasz dorobek i współczesność. Dział Redakcji i Wydawnictw Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, 2017, s. 203-215.
41. Czarnecka D, Magowska A, Mikulska A, **Kobos E**. Opieka pielęgniarska nad dzieckiem z celiakią - studium przypadku. W: Dziecko we współczesnym świecie, zagrożenia i wyzwania. Warszawski Uniwersytet Medyczny, 2017, s. 32-43.

42. Sienkiewicz Z, Mirowska H, Fidecki W, **Kobos E**, Leńczuk-Gruba A, Wysokiński M, Gotlib J. Wpływ pracy zmianowej na organizm personelu medycznego. W: Problemy zawodowe personelu medycznego. Dział Redakcji i Wydawnictw Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, 2017, s. 72-86.
43. Czarnecka J, Sienkiewicz Z, **Kobos E**, Lisowska A. Wpływ mediów na decyzje rodziców o szczepieniach dzieci. W: Pielęgniarstwo polskie, europejskie, światowe. Naczelna Izba Pielęgniarek i Położnych, 2017, s. 86-96.
44. Sienkiewicz Z, Puchta K, Fidecki W, **Kobos E**, Leńczuk-Gruba A, Pietrzak M, Wysokiński M. Zagrożenia zdrowotne pielęgniarek instrumentariuszek wynikające z pracy na bloku operacyjnym. W: Problemy zawodowe personelu medycznego, s. 43-59.
45. Sońta P, Michalska N, Adam A, **Kobos E**, Cieślak H. Rola pielęgniarki w przygotowaniu pacjenta z chorobą nadciśnieniową do samoopieki i samokontroli. W: Aktywność naukowa młodzieży akademickiej: Forum Studenckie IV. Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Ciechanowie, 2017, s. 65-78.
46. Paszek T, Bralewska D, Sienkiewicz Z, **Kobos E**. Wiedza kobiet z zakresu menopauzy. W: Człowiek w zdrowiu i chorobie: wybrane zagadnienia. Warszawski Uniwersytet Medyczny, 2016, s. 7-21.
47. Sienkiewicz Z, Knoff B, Cieślak H, **Kobos E**, Czarnecka J, Pietrzak M, Imiela J. Ocena poziomu aktywności fizycznej studentów Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego. W: Wybrane determinanty stylu życia. Polskie Towarzystwo Nauk o Zdrowiu, 2016, s. 137-148.
48. Klocek M, **Kobos E**, Wójcik E, Sienkiewicz Z. Komunikacja z pacjentem chorym na schizofrenię w oparciu o studium przypadku. W: Człowiek w zdrowiu i chorobie: wybrane zagadnienia. Warszawski Uniwersytet Medyczny, 2016, s. 174-185.
49. Płowiec A, Sienkiewicz Z, Dykowska G, **Kobos E**, Cieślak H, Imiela J. Zakażenia układu moczowego a bezpieczeństwo pacjenta. W: Wybrane zagadnienia z bezpieczeństwa pacjenta. Część 1. System ochrony zdrowia a bezpieczeństwo pacjenta. Oficyna Wydawnicza WUM, 2016, s. 127-144.
50. Jaczyńska J, Czarnecka J, **Kobos E**, Sienkiewicz Z. Proces pielęgnowania pacjenta w śpiączce na skutek powikłań po nieurazowym krwotoku podpajęczynówkowym z pękniętego krwiaka. W: Człowiek w zdrowiu i chorobie: wybrane zagadnienia. Warszawski Uniwersytet Medyczny, 2016, s. 100-109.

51. **Kobos E.** Programy edukacyjne i terapeutyczne w Polsce i na świecie - wsparcie dla edukatora ds. diabetologii. W: Vademecum Pielęgniarstwa Diabetologicznego. Zeszyt 3. Edukacja terapeutyczna w cukrzycy. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2016, s. 4-15.
52. Czarnecka J, Mroczek A, Hreńczuk M, Sienkiewicz Z, **Kobos E**, Krupienicz A. Zespół stresu pourazowego w pracy pielęgniarek pogotowia ratunkowego. W: Wybrane aspekty zdrowia i choroby w ujęciu interdyscyplinarnym. Warszawski Uniwersytet Medyczny, 2014, s. 196-206.
53. Gorgol M, Sienkiewicz Z, Leńczuk-Gruba A, **Kobos E.** Rak tarczycy - rola pielęgniarki w opiece nad pacjentem. W: Opieka pielęgniarska nad chorym: studium przypadku. Cz. 3. Oficyna Wydawnicza Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, 2013, s. 126-138.
54. Sienkiewicz Z, Fidecki W, **Kobos E**, Wysokiński M, Leńczuk-Gruba A, Wrońska I, Imiela J. Problemy osób w starszym wieku związane z samotnością. W: W drodze do brzegu życia. T.11. Uniwersytet Medyczny w Białymstoku, Wydział Nauk o Zdrowiu, 2013, s. 629-642.
55. Mitruczuk M, **Kobos E**, Sienkiewicz Z. Rak pochwy – udział pielęgniarki w opiece nad pacjentką. Studium przypadku. W: Opieka pielęgniarska nad chorym STUDIUM PRZYPADKU cz. I. Oficyna Wydawnicza WUM, 2012, s. 112-144.
56. Paszek T, Sienkiewicz Z, Leńczuk-Gruba A, **Kobos E**, Sulewska M. Zastosowanie holizmu w praktycznej działalności pielęgniarki. W: Wielowymiarowość współczesnej medycyny. Uniwersytet Medyczny w Białymstoku, Wydział Nauk o Zdrowiu, 2012, s. 27-37.
57. **Kobos E.** Edukacja zdrowotna rodzin w kontekście zachowań zdrowotnych członków rodziny dziecka z cukrzycą typu 1. W: Badania w pielęgniarstwie XXI wieku. T.2. Uniwersytet Rzeszowski, 2012, s. 109-119.
58. Sienkiewicz Z, Wysokiński M, Paszek T, Cieślak H, **Kobos E**, Fidecki W, Leńczuk-Gruba A, Wójcik G, Durka M, Wrońska I, Imiela J. Zapotrzebowanie na edukację zdrowotną pacjentów z chorobami układu krążenia w opinii pielęgniarek. W: Zdrowie publiczne w teorii i praktyce. Oficyna Wydawnicza Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, 2011, s. 123-126.
59. Sienkiewicz Z, Fidecki W, Wysokiński M, Paszek T, **Kobos E**, Leńczuk-Gruba A, Rutkowska M, Wrońska I, Imiela J. Samotność - niepokojący problem wieku

- starszego. W: Promocja zdrowia inwestycją w społeczeństwo XXI wieku. Kieleckie Towarzystwo Edukacji Ekonomicznej, 2011, s. 239-254.
60. Sienkiewicz Z, Paszek T, Wysokiński M, Leńczuk-Gruba A, **Kobos E**, Fidecki W, Wrońska I, Imiela J. Rola pielęgniarki w zaspokajaniu potrzeb duchowych pacjenta. W: W drodze do brzegu życia. T.9. Uniwersytet Medyczny w Białymstoku, Wydział Nauk o Zdrowiu, 2011, s. 59-68.
61. **Kobos E**, Leńczuk-Gruba A, Sienkiewicz Z, Idzik A. Społeczno-demograficzne uwarunkowania zmian zachowań zdrowotnych członków rodziny dziecka chorego na cukrzycę typu 1. W: Promocja zdrowia inwestycją w społeczeństwo XXI wieku. Kieleckie Towarzystwo Edukacji Ekonomicznej, 2011, s. 37-47.
62. Idzik A, Idzik M, Leńczuk-Gruba A, **Kobos E**. Regionalne zróżnicowanie stanu zdrowia społeczeństwa polskiego. W: Wybrane determinanty pielęgniarstwa. Cz.4. Oficyna Wydawnicza Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, 2010, s. 174-188.
63. **Kobos E**, Idzik A, Leńczuk-Gruba A, Sienkiewicz Z. Ekonomiczne aspekty kształcenia podyplomowego pielęgniarek. W: Wybrane determinanty pielęgniarstwa. Cz. 4. Oficyna Wydawnicza Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, 2010, s. 149-163.
64. Leńczuk-Gruba A, **Kobos E**, Sienkiewicz Z, Idzik A. Czynniki motywujące personel pielęgniarski do udziału w szkoleniach specjalizacyjnych. W: Wybrane determinanty pielęgniarstwa. Cz.4. Oficyna Wydawnicza Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, 2010, s. 164-173.
65. **Kobos E**, Leńczuk-Gruba A, Sienkiewicz Z. Wybrane aspekty edukacji zdrowotnej w pracy pielęgniarki środowiska nauczania i wychowania. W: Dziecko i jego środowisko: wyzwania pediatrii w XXI wieku: problemy zdrowotne dzieci w wieku szkolnym. Wydawnictwo Continuo, 2010, s. 7-15.
66. **Kobos E**, Leńczuk-Gruba A, Idzik A. Various manifestations of discrimination and intolerance towards children and adolescents with type 1 diabetes - preliminary reports. W: Medical and social problems of human in different periods of life. Politechnika Radomska im. Kazimierza Pułaskiego, 2010, s. 45-54.
67. Idzik A, Idzik M, Leńczuk-Gruba A, **Kobos E**, Sienkiewicz Z. State of health the Polish Society and Its Changes In 1999-2009. W: Medical and social problems of human in different periods of life. Politechnika Radomska im. Kazimierza Pułaskiego, 2010, s. 11-21.

68. Leńczuk-Gruba A, **Kobos E**, Idzik A, Sienkiewicz Z. The significance of the perception of the value of health in preparing the nursing students to carry out their activities in the scope of health education. W: Medical and social problems of human in different periods of life. Politechnika Radomska im. Kazimierza Pułaskiego, 2010, s. 393-402.
69. Sienkiewicz Z, Paszek T, Wójcik G, Cieślak H, **Kobos E**, Leńczuk-Guba A, Idzik A, Fidecki W, Wysokiński M, Marcinowicz L. Komunikowanie się z podopiecznym w praktyce pielęgniarskiej. W: Zdrowie XXI wieku a promocja zdrowia: konferencja naukowa, Warszawa 7-8 maja 2009 roku. Cz. II. Warszawski Uniwersytet Medyczny, 2009, s. 101-112.

5.5. Rozdziały w podręcznikach

1. **Kobos E**, Sak-Dankowsy N. *Praktyka pielęgniarska oparta na dowodach naukowych*. W: Czarkowska-Pączek B, Sak-Dankosky N. (red.) Egzamin magisterski z pielęgniarstwa. Repetytorium z zakresu wiedzy. Edra Urban & Partner, Warszawa 2023, s. 509-524.
2. Dziedzic B, Knoff B, **Kobos E**, Leńczuk-Gruba A, Sienkiewicz Z. *Poradnictwo w pielęgniarstwie*. W: Czarkowska-Pączek B, Sak-Dankosky N. (red.) Egzamin magisterski z pielęgniarstwa. Repetytorium z zakresu wiedzy. Edra Urban & Partner, Warszawa 2023, s. 165-182.
3. **Kobos E**, Hornik B, Szewczyk A. *Narzędzia w diabetologii*. W: Głowacka M, Słodki M. (red.) Evidence Based Medicine, Evidence Based Practice Nursing. Klinimetria w doskonaleniu jakości świadczeń zdrowotnych i kształcenia na kierunkach medycznych. Akademia Mazowiecka w Płocku. Płock 2023, s. 298-336.
4. Szewczyk A, **Kobos E**. *Cukrzyca typu 2*. W: Pietrzak M, Ostrzycka B, Sienkiewicz Z. (red.) Porada pielęgniarki w podstawowej opiece zdrowotnej. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2023, s. 166-193.
5. Szewczyk A, **Kobos E**. *Cukrzyca wieku dziecięcego - udział pielęgniarki w procesie terapii*. W: Pietrzak M, Knoff B, Kryczka T. (red.) Pielęgniarstwo w podstawowej opiece zdrowotnej. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2021, s. 842-863.
6. **Kobos E**, Sienkiewicz Z. *Podstawowe założenia działalności praktycznej pielęgniarki POZ opartej na Evidence-Based Nursing Practice*. W: Pietrzak M, Knoff B, Kryczka

T. (red.) Pielęgniarstwo w podstawowej opiece zdrowotnej. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2021, s. 142-145.

7. Sienkiewicz Z, **Kobos E**, Fidecki W, Wysokiński M. *Komunikacja z pacjentem w pracy pielęgniarki POZ*. W: Pietrzak M, Knoff B, Kryczka T. (red.) Pielęgniarstwo w podstawowej opiece zdrowotnej. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2021, s. 95-102.
8. **Kobos E**. *Podstawy pielęgniarstwa opartego na faktach w praktyce pielęgniarki diabetologicznej*. W: Szewczyk A. (red.) Pielęgniarstwo diabetologiczne. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2019, s. 399-450.
9. **Kobos E**. *Modele edukacji - przykłady dobrych praktyk*. W: Szewczyk A. (red.) Pielęgniarstwo diabetologiczne. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2019, s. 346-364.

5.6. Czynny udział w konferencjach naukowych

Zestawienie prezentujące konferencje naukowe, w których czynnie uczestniczyłam, byłam pierwszym autorem lub współautorem referatu lub plakatu ilustruje poniższa tabela.

Rodzaj konferencji	Ogółem	Liczba prezentowanych referatów	Liczba prezentowanych plakatów
Konferencja krajowa	146	67	79
Konferencja międzynarodowa	47	30	17
Konferencja zagraniczna	8	3	5

Poniżej prezentuję konferencje, w których czynnie uczestniczyłam z podziałem na główne obszary tematyczne.

5.6.1. Konferencje w obszarze tematycznym diabetologia

1. Maria Kleniewska, **Ewa Kobos**, Beata Dziedzic. Jakość życia chorych na cukrzycę typu 1. XVII Ogólnopolska Konferencja PFED. „Edukacja diabetologiczna na karuzeli życia”. Warszawa 17.06.2023. *e-plakat*

2. **Kobos Ewa**, Szewczyk Alicja, Dziedzic Beata, Sienkiewicz Zofia, Wójcik Grażyna, Józefa Czarnecka. Loneliness among children and adolescents with type 1 diabetes mellitus – a cross-sectional study. “Nurses together: a force for global health” ICN Congress, 1-5 July 2023 in Montreal, Canada. *plakat*
3. Alicja Szewczyk, **Ewa Kobos**. Opieka koordynowana w diabetologii. Udział pielęgniarki POZ w realizacji porad edukacyjnych. XXIV Zjazd naukowy Polskiego Towarzystwa Diabetologicznego, Katowice 18-20.05.2023. *wystąpienie na zaproszenie*
4. Mariola Pietrzak, Beata Ostrzycka, Alicja Szewczyk, Barbara Knoff, **Ewa Kobos**, Grażyna Dykowska, Zofia Sienkiewicz. Opieka nad pacjentem chorym na cukrzycę typu 2 - zakres kompetencji pielęgniarki podstawowej opieki zdrowotnej. XVI Konferencja Polskiej Federacji Edukacji w Diabetologii „MISJA pielęgniarki w diabetologii. Połączmy się w dążeniach”. Warszawa 04.06.2022. *plakat*
5. **Ewa Kobos**, Alicja Szewczyk. Rejs przez implikacje pielęgniarskie dotyczące edukacji i monitorowania pacjentów przyjmujących doustne leki przeciwcukrzycowe. XXIII Zjazd Naukowy Polskiego Towarzystwa Diabetologicznego. Gdańsk 05-07.05.2022. *wystąpienie*
6. Rojkowska Sylwia, **Kobos Ewa**, Szewczyk Alicja, Sienkiewicz Zofia, Wójcik Grażyna. Sense of loneliness in caregivers of children with diabetes. ICN Congress 2021 – Nursing Around the world. 2-4.11.2021. *e-poster*
7. **Ewa Kobos**, Alicja Szewczyk, Teresa Świątkowska, Zofia Sienkiewicz. Poczucie samotności a wyrównanie metaboliczne cukrzycy. XV Ogólnopolska Konferencja PFED. Magia współpracy interdyscyplinarnej – Głos pielęgniarek diabetologicznych. Warszawa 23-24.10. 2021. *plakat*
8. Alicja Szewczyk, Grażyna Korzeniewska, **Ewa Kobos**. Edukacja żywieniowa w cukrzycy typu 1. Dlaczego chory na cukrzycę liczy wymienniki pokarmowe? XXI Międzynarodowa Interdyscyplinarna Konferencja Naukowo-Szkoleniowa im. dr Janiny Fetlińskiej, Żywnie – inwestycją w zdrowie? Ciechanów 22.10.2021. *wystąpienie*
9. **Ewa Kobos**, Alicja Szewczyk, Józefa Czarnecka, Zofia Sienkiewicz. Need for knowledge and skills update among paediatric nurses regarding type 1 diabetes in children. A pilot study. Virtual FEND Conference. 24.09.2021. *wystąpienie*

10. **Ewa Kobos.** Pielęgniarstwo diabetologiczne oparte na faktach. Autorefleksja od tego wszystko się zaczyna XXII Zjazd Polskiego Towarzystwa Diabetologicznego, Warszawa 26-29.05.2021. *wystąpienie*
11. **Ewa Kobos,** Anna Tracz, Krystyna Popławska, Jolanta Michałowska, Alicja Szewczyk. Wyrównanie metaboliczne cukrzycy u pacjentów hospitalizowanych IV Konferencja naukowo-szkoleniowa. Wyzwania naukowe i zawodowe we współczesnym pielęgniarstwie. Kielce, 15-17. 04. 2021. *plakat*
12. **Ewa Kobos,** Zofia Sienkiewicz, Józefa Czarnecka, Alicja Szewczyk. Pierwsza czy druga kropla krwi w monitoringu glikemii z krwi włosniczkowej. I Międzynarodowa oraz VI Ogólnopolska Interdyscyplinarna Konferencja Naukowa Bezpieczeństwo Pacjenta w EBM. Warszawa 27.11.2020. *plakat*
13. **Kobos Ewa,** Szewczyk Alicja, Świątkowska Teresa, Sienkiewicz Zofia. Poczucie samotności a wyrównanie metaboliczne cukrzycy. XV Ogólnopolska Konferencja PFED „Magia współpracy interdyscyplinarnej – głos pielęgniarek diabetologicznych”. Warszawa 23-24.10.2020r. *wystąpienie*
14. Sylwia Rojkowska, **Ewa Kobos,** Alicja Szewczyk, Natasza Tobiasz-Kałkun. Burden of care in direct caregivers of children with type 1 diabetes. FEND. Wiedeń 18-19.09.2020. *plakat*
15. Natasza Tobiasz-Kałkun, **Ewa Kobos.** Pielęgniarka jako koordynator opieki nad osobą z cukrzycą - kompetencje i zadania na podstawie założeń wybranych modeli opieki koordynowanej. XXI Zjazd Naukowy Polskiego Towarzystwa Diabetologicznego. Łódź 14-16.05.2020. *wystąpienie*
16. **Kobos Ewa,** Szewczyk Alicja, Sienkiewicz Zofia, Józefa Czarnecka. Bezpieczeństwo insulinoterapii – pielęgniarka druga ofiara. Bezpieczeństwo Pacjenta. Druga ofiara. Warszawa 28.11.2019. *plakat*
17. **Ewa Kobos,** Alicja Szewczyk, Barbara Knoff, Zofia Sienkiewicz, Tomasz Kryczka. Functioning of families with children suffering from type 1 diabetes mellitus 24th Annual Conference. Barcelona 13-14.09.2019. *plakat*
18. **Ewa Kobos,** Alicja Szewczyk, Zofia Sienkiewicz, Grażyna Wójcik. The Knowledge of School Nurses Concerning Type 1 Diabetes. ICN Congress 2019 Singapore. Singapore 27.06.2019-01.07.2019. *wystąpienie*
19. Zuzanna Świdorska, Weronika Śmigielska, Barbara Knoff, **Ewa Kobos.** Czynniki ryzyka cukrzycy typu 2 wśród pacjentów poradni Podstawowej Opieki Zdrowotnej.

- XIV Ogólnopolska Konferencja „CUKRZYCA W RODZINIE. Razem możemy więcej”. Warszawa 08.06.2019. *plakat*
20. Zofia Sienkiewicz, **Ewa Kobos**, Beata Dziedzic, Anna Leńczuk-Gruba, Józefa Czarnecka, Grażyna Dykowska, Tomasz Kryczka. Efekty kształcenia a przygotowanie studentów kierunku pielęgniarstwo do opieki nad pacjentem z zespołem stopy cukrzycowej. XIV Ogólnopolska Konferencja „Cukrzyca w rodzinie. Razem możemy więcej”. Warszawa 08.06.2019. *plakat*
21. Maja Wójtowicz, Franciszka Woś, Marta Woźniak, Barbara Knoff, **Ewa Kobos**. Wyrównanie cukrzycy typu 2 wśród pacjentów Podstawowej Opieki Zdrowotnej. Aktywność naukowa młodzieży akademickiej. Ciechanów 29.05.2019. *wystąpienie*
22. **Ewa Kobos**, Alicja Szewczyk, Sylwia Konarska, Teresa Świątkowska, Rafał Maciąg, Tomasz Kryczka. Poczucie samotności u chorych na cukrzycę. XXI Zjazd Naukowy Polskiego Towarzystwa Diabetologicznego. Łódź 14-16.05.2020. *plakat*
23. **Ewa Kobos**, Alicja Szewczyk, Barbara Knoff, Zofia Sienkiewicz, Tomasz Kryczka, Józefa Czarnecka. Zaburzenia funkcji poznawczych u chorych na cukrzycę a samokontrola choroby. XIX Ogólnopolska i IX im. dr n. med. Janiny Fetlińskiej Konferencja Naukowo-Szkoleniowa. Zaburzenia poznawcze u osób starszych wyzwaniem dla zespołu terapeutycznego. Ciechanów 12.04.2019. *plakat*
24. Zofia Sienkiewicz, Anna Ścibak, Beata Sińska, **Ewa Kobos**, Anna Leńczuk-Gruba. Rola diety w leczeniu pacjenta z cukrzycą insulinozależną. I Konferencja Naukowo-Szkoleniowa Wielowymiarowość Zdrowia. Siedlce 12-13.10.2018. *wystąpienie*
25. Zofia Sienkiewicz, **Ewa Kobos**, Beata Dziedzic, Anna Leńczuk-Gruba, Józefa Czarnecka, Grażyna Dykowska. Przygotowanie studentów pielęgniarstwa do opieki nad pacjentem z zespołem stopy cukrzycowej. I Konferencja Naukowo-Szkoleniowa Wielowymiarowość Zdrowia. Siedlce 12-13.10.2018. *wystąpienie*
26. Zofia Sienkiewicz, Natalia Bryskiewicz, Wiesław Fidecki, **Ewa Kobos**, Grażyna Dykowska, Mariusz Wysokiński. Rola pielęgniarki podstawowej opieki zdrowotnej w profilaktyce cukrzycy typu 2. I Konferencja Naukowo-Szkoleniowa Wielowymiarowość Zdrowia. Siedlce 12-13.10.2018. *plakat*
27. Zofia Sienkiewicz, Anna Ścibak, Beata Sińska, **Ewa Kobos**, Anna Leńczuk-Gruba. Rola diety w leczeniu pacjenta z cukrzycą insulinozależną. I Konferencja Naukowo-Szkoleniowa z udziałem gości zagranicznych. Wielowymiarowość zdrowia. Skierniewice 12-13.10.2018. *wystąpienie*

28. Karolina Ciemińska, **Ewa Kobos**. Wsparcie społeczne pacjenta z cukrzycą typu 2 a wskaźniki wyrównania metabolicznego cukrzycy. Nowy wymiar samokontroli w cukrzycy. Polska Federacja Edukacji w Diabetologii. Warszawa 15-16.06.2018. *plakat*
29. Monika Grzelak, **Ewa Kobos**, Zofia Sienkiewicz. Wiedza pacjentów chorych na cukrzycę typu 2 na temat stopy cukrzycowej a podejmowane przez nich działania profilaktyczne, XII Konferencja Powikłania cukrzycy i co dalej....?. Warszawa 10.06.2017. *plakat*
30. Zofia Sienkiewicz, **Ewa Kobos**, Beata Dziedzic, Anna Leńczuk-Gruba, Józefa Czarnecka, Grażyna Dykowska, Grażyna Wójcik, Jacek Imiela. Wiedza studentów pielęgniarstwa na temat opieki nad pacjentem z zespołem stopy cukrzycowej, XII Konferencja Powikłania cukrzycy i co dalej...?. Warszawa 10.06.2017. *plakat*
31. Jakub Świtalski, Magdalena Jabłońska, Grażyna Dykowska, Aleksandra Czerw, **Ewa Kobos**. Cukrzyca w Polsce i Francji w świetle danych OECD – z czego wynika różnica w chorobowości, XII Konferencja Powikłania cukrzycy i co dalej.....?. Warszawa 10.06. 2017. *plakat*
32. Jakub Świtalski, Magdalena Jabłońska, Grażyna Dykowska, Aleksandra Czerw, **Ewa Kobos**. Cukrzyca w Polsce i UE – sytuacja epidemiologiczna w świetle danych z polskich i europejskich badań oraz statystyki publicznej, XII Konferencja Powikłania cukrzycy i co dalej.....?. Warszawa 10.06.2017. *plakat*
33. Natalia Michalska, Patrycja Sońta, Małgorzata Chmielewska, **Ewa Kobos**, Halina Cieślak. Rola pielęgniarki rodzinnej w edukacji pacjenta z zespołem metabolicznym, IV Seminarium naukowe, Aktywność naukowa młodzieży akademickiej. Ciechanów 31.05.2017. *wystąpienie*
34. Beata Wiśniewska, Zofia Sienkiewicz, Małgorzata Marcysiak, Agnieszka Bukowska, **Ewa Kobos**, Jacek Imiela,. Jakość życia pacjentów z retinopatią cukrzycową. IV Ogólnopolskie Studenckie Dni Pielęgniarstwa Klinicznego, Profilaktyka Chorób Cywilizacyjnych. Warszawa 25.05.2017. *wystąpienie*
35. Zofia Sienkiewicz, Beata Dziedzic, **Ewa Kobos**, Teresa Paszek, Anna Leńczuk-Gruba. Osoba starsza chora na cukrzycę – przygotowanie do samoopieki. I Konferencja Naukowa, Zastosowanie badań naukowych w praktyce pielęgniarstwa. Warszawa 04.11.2016. *plakat*
36. **Ewa Kobos**, Alicja Szewczyk, Barbara Knoff, Jacek Imiela. Wiedza pielęgniarek środowiska nauczania i wychowania na temat cukrzycy typu 1 u dzieci.

- II Międzynarodowa Konferencja Pielęgniarstwa Specjalistycznego. Kompetencje w zawodzie pielęgniarki. Raclawice 14-15.10. 2016. *wystąpienie*
37. **Kobos E**, Sienkiewicz Z, Imiela J. Wiedza diabetologiczna wśród pielęgniarek pediatrycznych. Jesienne spotkania pediatryczne. Warszawa 30.09.2016. *plakat*
38. **Ewa Kobos**, Zofia Sienkiewicz, Józefa Czarnecka. Skuteczność edukacji diabetologicznej na przykładzie wybranych programów edukacyjnych realizowanych w Europie. II Konferencja Naukowo-Szkoleniowa, Wyzwania naukowe i zawodowe we współczesnym pielęgniarstwie. Kielce 10.06.2016. *plakat*
39. **Ewa Kobos**, Barbara Knoff, Józefa Czarnecka, Sienkiewicz Zofia, Jacek Imiela. Postrzegany i rzeczywisty poziom wiedzy pielęgniarek o cukrzycy typu 1 u dzieci. Badania naukowe w pielęgniarstwie i położnictwie, III Konferencja Naukowo – Szkoleniowa. Wrocław 13.05.2016. *wystąpienie*
40. **Ewa Kobos**. Społeczne cechy rodziny a poziom lęku i depresji u bezpośredniego opiekuna dziecka chorego na cukrzycę typu 1. Konferencja naukowo-szkoleniowa Na linii czasu, Warszawa 11-12.12.2015. *plakat*
41. Zofia Sienkiewicz, Anna Ścibak, Beata Sińska, Alicja Kucharska, **Ewa Kobos**. Rola diety w leczeniu pacjenta z cukrzycą insulinozależną Na linii czasu. Warszawa 11-12.12.2015. *plakat*
42. **Ewa Kobos**, Zofia Sienkiewicz, Józefa Czarnecka, Jacek Imiela. Wsparcie społeczne rodzin dzieci chorych na cukrzycę typu 1. Konferencja Naukowo-Szkoleniowa „Pielęgniarka – dziecko – rodzina”. Ciechanów 17-18.04.2015. *wystąpienie*
43. **Ewa Kobos**, Jacek Imiela. Wybrane aspekty społeczne sprawowania opieki nad dzieckiem chorym na cukrzycę. Człowiek podmiotem pracy medycznego zespołu interdyscyplinarnego – profilaktyka chorób cywilizacyjnych. Żyrardów 15.11.2014. *wystąpienie*
44. **Ewa Kobos**, Zofia Sienkiewicz, Mariola Pietrzak. Edukacja terapeutyczna w cukrzycy typu 1 u dzieci. Interdyscyplinarny wymiar zdrowia publicznego. Bytom 20-21.11.2013. *wystąpienie*
45. **Ewa Kobos**, Anna Leńczuk-Gruba. Przejawy nietolerancji i dyskryminacji wśród dzieci z cukrzycą typu 1. IV Ogólnopolska Konferencja Naukowo – Szkoleniowa, Jesienne spotkania pediatryczne, Instytut "Pomnik - Centrum Zdrowia Dziecka". Warszawa 04.10.2013. *plakat*

46. **Ewa Kobos**, Jacek Imiela. Funkcjonowanie rodzin dzieci chorych na cukrzycę typu 1. V Konferencja Naukowa, Wydziału Nauki o Zdrowiu. Warszawa 07.06.2013. *wystąpienie*
47. **Ewa Kobos**, Jacek Imiela. Funkcjonowanie opiekuna dziecka chorego na cukrzycę. Konferencja Naukowo-Szkoleniowa – Pielęgniarstwo - zawód z tradycjami i z przyszłością. Ciechanów 20.04.2013. *wystąpienie*
48. **Ewa Kobos**, Jacek Imiela. Czynniki różnicujące stan emocjonalny opiekuna dziecka chorego na cukrzycę. VII Międzynarodowa Konferencja Naukowo-Szkoleniowa „Życiodajna śmierć – pamięci Elizabeth Kübler-Ross” Wyzwania współczesnej medycyny. Białystok 24-26.05. 2012. *wystąpienie*
49. **Ewa Kobos**, Jacek Imiela. Stan emocjonalny opiekuna dziecka z cukrzycą typu 1 jako czynnik różnicujący realizację funkcji rodziny. Międzynarodowa Konferencja Naukowo – Szkoleniowa Interdyscyplinarna opieka nad człowiekiem w różnych okresach życia. Radom 07.12.2011. *wystąpienie*
50. **Ewa Kobos**. Edukacja zdrowotna rodzin w kontekście zachowań zdrowotnych członków rodziny dziecka z cukrzycą typu 1. Międzynarodowe sympozjum: Profesjonalizacja pielęgniarstwa wyznacznikiem jakości opieki pielęgniarskiej. Rzeszów 15-17.09.2011. *wystąpienie*
51. **Ewa Kobos**. Społeczno-demograficzne uwarunkowania zmian zachowań zdrowotnych członków rodziny dziecka chorego na cukrzycę typu 1. Promocja zdrowia inwestycja w społeczeństwo XXI wieku. Kielce 18-18.03.2011. *wystąpienie*
52. **Ewa Kobos**. Cukrzyca typu 1 u dziecka jako czynnik zmian zachowań zdrowotnych rodziny. Międzynarodowa Konferencja Naukowa III Rzeszowskie Dni Pielęgniarskie, Zdrowie Publiczne a pielęgniarstwo XXI wieku - nowe problemy, nowe wyzwania. Rzeszów 04.12.2010. *wystąpienie*
53. **Ewa Kobos**, Anna Leńczuk-Gruba, Anna Idzik. Przejawy dyskryminacji i nietolerancji dzieci i młodzieży z cukrzycą typu 1 – doniesienia wstępne. Międzynarodowa Konferencja Naukowa Medyczne i społeczne problemy człowieka w różnych okresach życia. Radom 11.04.2010. *wystąpienie*

5.6.2. Konferencje w obszarze tematycznym kształcenie przed i podyplomowe pielęgniarek oraz obciążenia w pracy zawodowej pielęgniarek

1. Zofia Sienkiewicz, **Ewa Kobos**, Mariola Pietrzak, Beata Dziedzic, Anna Leńczuk-Gruba, Wiesław Fidecki, Mariusz Wysokiński, Irena Wrońska. Etyka pielęgniarska a współczesna opieka nad człowiekiem w zdrowiu i chorobie Ogólnopolska Konferencja Naukowo-Szkoleniowa „Współczesny wymiar opieki nad człowiekiem w zdrowiu i w chorobie”, Chełm 06.06.2023. *wystąpienie*
2. Zofia Sienkiewicz, Agnieszka Kolek, Beata Dziedzic, Mariola Pietrzak, **Ewa Kobos**, Anna Idzik, Wiesław Fidecki, Mariola Głowacka, Mariusz Wysokiński. Kompetencje społeczne w pielęgniarstwie a opieka nad pacjentem z zaburzeniami poznawczymi Ogólnopolska Konferencja Naukowo-Szkoleniowa „Współczesny wymiar opieki nad człowiekiem w zdrowiu i w chorobie”, Chełm 06.06.2023. *wystąpienie*
3. Anna Leńczuk-Gruba, Izabela Rostkowska, Beata Dziedzic, **Ewa Kobos**. Motywy udziału personelu pielęgniarskiego w szkoleniach specjalizacyjnych. Ogólnopolska Konferencja Naukowo – Szkoleniowa z Sesją Studencką. NASZE PIELEŃNIARKI NASZA PRZYSZŁOŚĆ. Warszawa 26.05.2023. *plakat*
4. Zofia Sienkiewicz, Beata Dziedzic, Wiesław Fidecki, **Ewa Kobos**, Grażyna Dykowska, Izabela Gołębiak, Andrzej Śliwczyński, Mariusz Wysokiński. Kształcenie zgodne ze standardem kształcenia a przygotowanie do wykonywania zadań zawodowych w pielęgniarstwie. I Międzynarodowa konferencja naukowo – szkoleniowa Wielowymiarowe oblicze pielęgniarstwa. The multidimensional face of nursing. Rzeszów 29-30.10.2022. *wystąpienie*
5. Zofia Sienkiewicz, Anna Idzik, **Ewa Kobos**, Anna Leńczuk-Gruba, Mariola Pietrzak, Barbara Knoff, Beata Dziedzic, Grażyna Wójcik, Paulina Pergoń-Metko, Rafał Maciąg, Tomasz Kryczka. Jak skutecznie umacniać etykę pielęgniarską we współczesnym świecie? I Międzynarodowa konferencja naukowo – szkoleniowa Wielowymiarowe oblicze pielęgniarstwa. The multidimensional face of nursing Rzeszów 29-30.09.2022. *plakat*
6. Beata Dziedzic, **Ewa Kobos**, Zofia Sienkiewicz, Anna Idzik, Anna Leńczuk-Gruba, Wiesław Fidecki, Mariusz Wysokiński. Stan zdrowia psychicznego pielęgniarek w czasie czwartej fali pandemii COVID-19 w Polsce. Konferencja Naukowo-

- Szkoleniowa z okazji Dnia Pielęgniarki, Inwestycja w pielęgniarstwo celem zabezpieczenia zdrowia. Warszawa 17.05.2022. *plakat*
7. Zofia Sienkiewicz, Anna Idzik, **Ewa Kobos**, Anna Leńczuk–Gruba, Mariola Pietrzak, Barbara Knoff, Beata Dziedzic, Grażyna Wójcik, Paulina Pergoń-Metko, Rafał Maciąg, Tomasz Kryczka. Etyka zawodowa inwestycją we współczesne pielęgniarstwo. Konferencja Naukowo-Szkoleniowa z okazji Dnia Pielęgniarki, Inwestycja w pielęgniarstwo celem zabezpieczenia zdrowia. Warszawa 17.05.2022. *plakat*
 8. Zofia Sienkiewicz, Anna Idzik, **Ewa Kobos**, Anna Leńczuk-Gruba, Mariola Pietrzak, Barbara Knoff, Beata Dziedzic, Grażyna Wójcik, Paulina Pergoń-Metko, Rafał Maciąg, Tomasz Kryczka. Etyka zawodowa a dobre praktyki w pielęgniarstwie. Konferencja Naukowo-Szkoleniowa z okazji Dnia Pielęgniarki, Inwestycja w pielęgniarstwo celem zabezpieczenia zdrowia. Warszawa 17.05.2022. *plakat*
 9. Joanna Kuc, **Ewa Kobos**. Racjonowanie opieki pielęgniarskiej na oddziałach chirurgicznych. Ogólnopolska Konferencja Naukowo – Szkoleniowa, Wielowymiarowość opieki medycznej nad człowiekiem chorym. Lublin - Siedlce 26.04.2022. *wystąpienie*
 10. Zofia Sienkiewicz, Beata Dziedzic, **Ewa Kobos**, Wiesław Fidecki, Józefa Czarnecka, Mariusz Wysokiński, Mariola Głowacka, Tomasz Kryczka. Zmęczenie i przemęczenie a zadowolenie z wykonywania zawodu. Ogólnopolska Konferencja Naukowo – Szkoleniowa, Wielowymiarowość pielęgniarskiej praktyki zawodowej. Chełm 26.01.2022. *plakat*
 11. Beata Dziedzic, **Ewa Kobos**, Zofia Sienkiewicz, Anna Idzik. Stan zdrowia psychicznego pielęgniarek w czasie czwartej fali pandemii COVID-19 w Polsce. Ogólnopolska Konferencja Naukowo – Szkoleniowa, Wielowymiarowość pielęgniarskiej praktyki zawodowej. Chełm 26.01.2022. *plakat*
 12. Daria Januszek, **Ewa Kobos**. Wskaźnik prężności i obciążenie psychiczne personelu pielęgniarskiego pracującego w oddziałach intensywnej terapii w czasie pandemii koronawirusa SARS-CoV-2. VI Międzynarodowa Konferencja Naukowa z cyklu, Nauki o zdrowiu – kierunki zmian i perspektywy rozwoju. Płock 02.12.2021. *wystąpienie*
 13. Grażyna Wójcik, Barbara Gurzkowicz, **Ewa Kobos**, Zofia Sienkiewicz. Innovation in nursing practice with regard to quality of care in Poland. ICN Congress 2021 – Nursing Around the World 2-4.11.2021. *wystąpienie*

14. Grażyna Wójcik, **Ewa Kobos**, Tomasz Kryczka, Zofia Sienkiewicz. Development of advanced nursing practice in primary healthcare in Poland, based on new legislation. ICN Congress 2021 – Nursing Around the World 2-4.11.2021. *plakat*
15. Zofia Sienkiewicz, Beata Dziedzic, **Ewa Kobos**, Anna Leńczuk-Gruba, Anna Idzik, Barbara Knoff, Mariola Pietrzak, Grażyna Wójcik, Rafał Maciąg, Jacek Imiela, Tomasz Kryczka. Zachowania zdrowotne pracowników ochrony zdrowia. Ogólnopolska Konferencja Naukowo – Szkoleniowa. Interdyscyplinarny Wymiar Zdrowia i Choroby. Warszawa 23-24.06.2021. *plakat*
16. Zofia Sienkiewicz, **Ewa Kobos**, Anna Leńczuk-Gruba, Tomasz Kryczka. Efekty uczenia się realizowane online na kierunku pielęgniarstwo a bezpieczeństwo pacjenta. I Międzynarodowa oraz VI Ogólnopolska Interdyscyplinarna Konferencja Naukowa Bezpieczeństwo Pacjenta w EBM. Warszawa 27.11.2020. *wystąpienie*
17. Leonarda Bogdan, Zofia Sienkiewicz, Beata Dziedzic, **Ewa Kobos**, Józefa Czarnecka, Tomasz Kryczka. Wpływ czynników stresogennych na zdrowie zespołu pielęgniarstwa. Współczesne wyzwania opieki pielęgniarstwa. Konferencja Naukowo-Szkoleniowa. Warszawa 28.10.2020. *wystąpienie*
18. Zofia Sienkiewicz, Beata Dziedzic, **Ewa Kobos**, Anna Leńczuk – Gruba, Wiesław Fidecki, Mariusz Wysokiński, Tomasz Kryczka. Jak rozwijać kompetencje społeczne niezbędne w funkcjonowaniu zespołu terapeutycznego w opiece nad pacjentem chorym przewlekle? V Międzynarodowa Konferencja Naukowo-Szkoleniowa. Interdyscyplinarność działań wobec pacjenta przewlekle chorego a wyzwania współczesnej transplantologii. Włocławek 23.10.2020. *plakat*
19. Zofia Sienkiewicz, Anna Idzik, **Ewa Kobos**, Anna Leńczuk–Gruba, Mariola Pietrzak, Barbara Knoff, Grażyna Wójcik, Rafał Maciąg, Jacek Imiela, Tomasz Kryczka. Jak skutecznie umacniać etykę pielęgniarstwa we współczesnym świecie? V Ogólnopolska Konferencja Naukowo-Szkoleniowa Rozwój pielęgniarstwa w Polsce i na świecie - współczesne pielęgniarstwo w nauce i praktyce. Warszawa 27.09.2019. *plakat*
20. Zofia Sienkiewicz, Wiesław Fidecki, **Ewa Kobos**, Rafał Maciąg, Anna Leńczuk–Gruba, Mariusz Wysokiński, Tomasz Kryczka. Wpływ komunikacji medycznej na funkcjonowanie zespołu terapeutycznego w praktyce. V Ogólnopolska Konferencja Naukowo-Szkoleniowa Rozwój pielęgniarstwa w Polsce i na świecie - współczesne pielęgniarstwo w nauce i praktyce. Warszawa 27.09.2019. *plakat*
21. Zofia Sienkiewicz, **Ewa Kobos**, Anna Leńczuk-Gruba, Tomasz Kryczka. The quality of educational results in Medical Didactic. Międzynarodowa Konferencja Naukowa

- Osiągnięcia naukowe pielęgniarstwa polskiego w kontekście wyzwań procesu globalizacji jutra. Lublin 12-14.09.2019. *plakat*
22. Zofia Sienkiewicz, Beata Dziedzic, **Ewa Kobos**, Anna Leńczuk-Gruba, Anna Idzik, Rafał Maciąg, Barbara Knoff, Mariola Pietrzak, Grażyna Wójcik, Dorota Koper, Jacek Imiela, Tomasz Kryczka. Efekty kształcenia w praktyce – jak przygotować studenta do pracy w oddziale szpitalnym? Międzynarodowa Konferencja Naukowa Osiągnięcia naukowe pielęgniarstwa polskiego w kontekście wyzwań procesu globalizacji jutra. Lublin 12-14.09.2019. *plakat*
23. Zofia Sienkiewicz, **Ewa Kobos**, Anna Leńczuk-Gruba, Beata Dziedzic, Barbara Knoff, Anna Idzik, Rafał Maciąg, Grażyna Wójcik, Mariola Pietrzak, Jacek Imiela, Tomasz Kryczka. Wpływ komunikacji medycznej na funkcjonowanie zespołu terapeutycznego w praktyce TERAZ PIEŁĘGNIARSTWO, Opieka koordynowana w pielęgniarstwie. Przykłady dobrych praktyk w pielęgniarstwie. Warszawa 22.05.2019. *plakat*
24. Józefa Czarnecka, Katarzyna Lipowska, **Ewa Kobos**, Zofia Sienkiewicz. Satysfakcja rodziców z opieki pielęgniarskiej dzieci hospitalizowanych. Teraz pielęgniarstwo. Opieka koordynowana w pielęgniarstwie. Przykłady dobrych praktyk w pielęgniarstwie. Warszawa 22.05.2019. *plakat*
25. Zofia Sienkiewicz, Małgorzata Marcysiak, **Ewa Kobos**, Wiesław Fidecki, Anna Leńczuk-Gruba, Józefa Czarnecka, Grażyna Dykowska, Miłosz Marcysiak, Mariusz Wysokiński, Tomasz Kryczka. Kompetencje społeczne w pielęgniarstwie a opieka nad pacjentem z zaburzeniami poznawczymi. XIX Ogólnopolska i IX im. dr n. med. Janiny Fetlińskiej. Konferencja Naukowo-Szkoleniowa. Zaburzenia poznawcze u osób starszych wyzwaniem dla zespołu terapeutycznego. Ciechanów 12.04.2019. *wystąpienie*
26. Sienkiewicz Zofia, **Ewa Kobos**, Józefa Czarnecka, Anna Idzik, Anna Leńczuk-Gruba, Grażyna Dykowska, Tomasz Kryczka. Teorie pielęgniarstwa: badania naukowe a efekty kształcenia. VI Konferencja Naukowo-Szkoleniowa, Badania naukowe w pielęgniarstwie i położnictwie. Wrocław 05.04.2019. *plakat*
27. Józefa Czarnecka, **Ewa Kobos**, Zofia Sienkiewicz, Joanna Tkaczyk. Bezpieczeństwo pacjenta a jakość opieki pielęgniarskiej nad dziećmi hospitalizowanymi z powodu wymiotów. Ogólnopolska Interdyscyplinarna Konferencja Naukowa, Bezpieczeństwo Pacjenta. Warszawa 30.11.2018. *plakat*

28. Zofia Sienkiewicz, Wiesław Fidecki, **Ewa Kobos**, Beata Dziedzic, Józefa Czarnecka, Anna Leńczuk-Gruba, Mariusz Wysokiński, Tomasz Kryczka. Bezpieczeństwo personelu pielęgniarskiego a postępowanie poekspozycyjne po kontakcie z materiałem biologicznym w miejscu pracy. Ogólnopolska Interdyscyplinarna Konferencja Naukowa, Bezpieczeństwo Pacjenta. Warszawa 30.11.2018. *plakat*
29. Zofia Sienkiewicz, Katarzyna Gajewska, Grażyna Dykowska, Anna Leńczuk-Gruba, **Ewa Kobos**, Tomasz Kryczka. Czy pielęgniarskie środowisko pracy jest bezpieczne? Czynniki powodujące zagrożenie zdrowia zespołu pielęgniarskiego. Ogólnopolska Interdyscyplinarna Konferencja Naukowa, Bezpieczeństwo Pacjenta. Warszawa 30.11.2018. *plakat*
30. Łazur Angelika, **Ewa Kobos**, Józefa Czarnecka, Zofia Sienkiewicz. Opinia personelu pielęgniarskiego na temat pracy opiekunów medycznych zatrudnionych, Nauki o zdrowiu – kierunki zmian i perspektywy rozwoju. Płock 22.11.2018. *plakat*
31. Zofia Sienkiewicz, **Ewa Kobos**, Anna Leńczuk-Gruba, Beata Dziedzic, Barbara Knoff, Anna Idzik, Rafał Maciąg, Grażyna Wójcik, Mariola Pietrzak, Jacek Imiela, Tomasz Kryczka. Wpływ komunikacji medycznej na funkcjonowanie zespołu terapeutycznej w praktyce. V Konferencja Naukowa, Nauki o Zdrowiu – kierunki zmian i perspektywy rozwoju. Płock 16.11.2018. *wystąpienie*
32. Zofia Sienkiewicz, Małgorzata Marcysiak, Anna Idzik, Beata Dziedzic, Anna Leńczuk-Gruba, **Ewa Kobos**, Barbara Knoff, Mariola Pietrzak, Grażyna Wójcik, Tomasz Kryczka. Teoria Hildegard Peplau w praktyce pielęgniarstwa psychiatrycznego – Konferencja Naukowo-Szkoleniową, Ochrona zdrowia psychicznego zadaniem społecznym. Ciechanów 26.10.2018. *wystąpienie*
33. **Ewa Kobos**, Barbara Knoff, Mariola Pietrzak, Małgorzata Jadczyk, Joanna Gotlib. Bariery wdrażania praktyki pielęgniarskiej opartej na dowodach. XIV Kongres Pielęgniarek Polskich, Współczesne pielęgniarstwo – dynamika zmian i wezwanie do działania. Kielce 13-15.09.2018. *plakat*
34. Zofia Sienkiewicz, **Ewa Kobos**, Wiesław Fidecki, Anna Leńczuk-Gruba, Józefa Czarnecka, Grażyna Dykowska, Paweł Zegarow, Joanna Gotlib, Mariusz Wysokiński, Mariusz Panczyk. Kompetencje społeczne w pielęgniarstwie. XIV Kongres Pielęgniarek Polskich, Współczesne pielęgniarstwo – dynamika zmian i wezwanie do działania. Kielce 13-15.09.2018. *wystąpienie*
35. Zofia Sienkiewicz, **Ewa Kobos**, Anna Leńczuk-Gruba, Grażyna Wójcik. Kompetencje zawodowe a kształcenie zgodne z efektami kształcenia. XIV Kongres Pielęgniarek

- Polskich, Współczesne pielęgniarstwo – dynamika zmian i wezwanie do działania. Kielce 13-15.09.2018. *plakat*
36. Anna Leńczuk-Gruba, Anna Idzik, Zofia Sienkiewicz, Beata Dziedzic, **Ewa Kobos**, Barbara Knoff, Mariola Pierzak. Przyczyny braku zainteresowania młodzieży kształcenie w zawodzie pielęgniarki. XIV Kongres Pielęgniarek Polskich, Współczesne pielęgniarstwo – dynamika zmian i wezwanie do działania. Kielce 13-15.09.2018. *wystąpienie*
37. **Ewa Kobos**, Karolina Rowicka, Zofia Sienkiewicz, Józefa Czarnecka. Natężenie stresu w pracy pielęgniarki oddziału intensywnej terapii a syndrom wypalenia zawodowego. Międzynarodowa konferencja naukowa, Wyzwania XXI wieku w naukach o zdrowiu i kulturze fizycznej. Jelenia Góra 08.06.2018. *wystąpienie*
38. Zofia Sienkiewicz, Wiesław Fidecki, **Ewa Kobos**, Barbara Knoff, Grażyna Dykowska, Mariola Pietrzak, Mariusz Wysokiński, Jacek Imiela. Ekspozycja personelu pielęgniarskiego na materiał biologiczny a znajomość zasad postępowania poekspozycyjnego. Międzynarodowa konferencja naukowa, Wyzwania XXI wieku w naukach o zdrowiu i kulturze fizycznej. Jelenia Góra 08.06.2018. *wystąpienie*
39. Karolina Rowicka, **Ewa Kobos**, Zofia Sienkiewicz, Józefa Czarnecka. Natężenie stresu w pracy pielęgniarki a syndrom wypalenia zawodowego. V Konferencja Naukowo-Szkoleniowa. Badania naukowe w pielęgniarstwie i położnictwie. Wrocław 13.04.2018. *plakat*
40. Zofia Sienkiewicz, **Ewa Kobos**, Józefa Czarnecka, Anna Idzik, Anna Leńczuk-Gruba, Grażyna Dykowska, Joanna Gotlib, Jacek Imiela. Wykorzystanie badań naukowych oraz analiza wystąpień publicznych studentów w kontroli przedmiotowych efektów kształcenia z teorii pielęgniarstwa. V Konferencja Naukowo-Szkoleniowa Badania naukowe w pielęgniarstwie i położnictwie. Wrocław 13.04.2018. *plakat*
41. Anna Walendziak, **Ewa Kobos**, Józefa Czarnecka, Zofia Sienkiewicz. Komunikacja interpersonalna w zespole terapeutycznym, III Interdyscyplinarna konferencja naukowo-szkoleniowa bezpieczeństwo pacjenta. Prawda o błędach oraz naturze sukcesu w medycynie i lotnictwie. Warszawa 01.12.2017. *plakat*
42. Martyna Trajer, **Ewa Kobos**, Zofia Sienkiewicz, Józefa Czarnecka. Profilaktyka chorób układu krążenia wśród pielęgniarek i nauczycieli. Wyzwania naukowe i zawodowe we współczesnym pielęgniarstwie. Kielce 13-14.10.2017. *wystąpienie*
43. Zofia Sienkiewicz, Barbara Knoff, Grażyna Dykowska, **Ewa Kobos**, Anna Leńczuk-Gruba, Anna Idzik, Mariola Pietrzak, Jacek Imiela. Zachowania zdrowotne

- pracowników ochrony zdrowia. Wyzwania naukowe i zawodowe we współczesnym pielęgniarstwie. Kielce 13-14.10.2017. *plakat*
44. Sienkiewicz Zofia, Wiesław Fidecki, **Ewa Kobos**, Anna Leńczuk-Gruba, Józefa Czarnecka, Joanna Gotlib, Mariusz Wysokiński, Jacek Imiela. Efekty kształcenia a przygotowanie do realizacji dobrych praktyk pielęgniarских w opiece nad seniorem. Człowiek w wieku podeszłym we współczesnym społeczeństwie. Poznań 02.06.2017. *plakat*
45. Anna Matusiak, **Ewa Kobos**. Natężenie stresu i style radzenia sobie z nim wśród personelu medycznego szpitalnych oddziałów ratunkowych. IV Konferencja naukowo-szkoleniowa. Badania naukowe w pielęgniarstwie i położnictwie. Wrocław 21.04.2017. *plakat*
46. Zofia Sienkiewicz, **Ewa Kobos**. Kształcenie zgodne z efektami kształcenia a kompetencje zawodowe. II Międzynarodowa Konferencja Pielęgniarstwa Specjalistycznego. Kompetencje w zawodzie pielęgniarki. Raławice 14-15.10.2016. *wystąpienie*
47. Agnieszka Jurkiewicz, **Ewa Kobos**. Opinia pacjentów na temat pracy pielęgniarek. XIII Kongres Pielęgniarek Polskich, Przyszłość pielęgniarstwa zaczyna się dzisiaj. Warszawa 15-17.09.2016. *plakat*
48. Zofia Sienkiewicz, Paweł Zegarow, Wiesław Fidecki, Mariusz Pańczyk, **Ewa Kobos**, Joanna Gotlib, Mariusz Wysokiński, Jacek Imiela. Kompetencje społeczne – efekt kształcenia realizowany zgodnie ze standardem a pytania o cele edukacji w pielęgniarstwie? XIII Kongres Pielęgniarek Polskich, Przyszłość pielęgniarstwa zaczyna się dzisiaj. Warszawa 15-17.09.2016. *plakat*
49. Zofia Sienkiewicz, Grażyna Wójcik, Mariusz Pańczyk, **Ewa Kobos**, Anna Leńczuk – Gruba, Grażyna Dykowska, Joanna Gotlib, Jacek Imiela (Warszawa) Edukacja pielęgniarska a metody i kryteria oceniania efektów kształcenia. XIII Kongres Pielęgniarek Polskich, Przyszłość pielęgniarstwa zaczyna się dzisiaj. Warszawa 15-17.09.2016. *wystąpienie*
50. Teresa Paszek, Zofia Sienkiewicz, Anna Leńczuk-Gruba, **Ewa Kobos**. Wiedza pielęgniarek z zakresu poradnictwa. XIII Kongres Pielęgniarek Polskich, Przyszłość pielęgniarstwa zaczyna się dzisiaj. Warszawa 15-17.09.2016. **plakat**
51. Zofia Sienkiewicz, **Ewa Kobos**, Anna Leńczuk – Gruba, Jacek Imiela. Pomiar efektów kształcenia w Dydaktyce Medycznej. XIII Kongres Pielęgniarek Polskich Przyszłość pielęgniarstwa zaczyna się dzisiaj. Warszawa 15-17.09.2016. *plakat*

52. Zofia Sienkiewicz, Grażyna Wójcik, Donata Czekala, **Ewa Kobos**, Anna Leńczuk – Gruba, Grażyna Dykowska. Czy pielęgniarstwo podąża właściwą drogą za siłą zmian? XIII Kongres Pielęgniarek Polskich, Przyszłość pielęgniarstwa zaczyna się dzisiaj. Warszawa 15-17.09.2016. *plakat*
53. Józefa Czarnecka, Zofia Sienkiewicz, **Ewa Kobos**, Andrzej Krupienicz. Błędy medyczne a częstotliwość ich raportowania w opinii personelu pielęgniarstwa. XIII Kongres Pielęgniarek Polskich, Przyszłość pielęgniarstwa zaczyna się dzisiaj. Warszawa 15-17.09.2016. *plakat*
54. Józefa Czarnecka, Zofia Sienkiewicz, **Ewa Kobos**, Andrzej Krupienicz. Kształtowanie kultury bezpieczeństwa w opiece zdrowotnej w opinii personelu pielęgniarstwa, II Konferencja Naukowo-Szkoleniowa, Wyzwania naukowe i zawodowe we współczesnym pielęgniarstwie. Kielce 10.06.2016. *plakat*
55. Zofia Sienkiewicz, Wiesław Fidecki, Grażyna Wójcik, **Ewa Kobos**, Anna Leńczuk–Gruba, Grażyna Dykowska, Joanna Gotlib, Mariusz Wysokiński, Jacek Imiela. Kształcenie zgodne z efektami kształcenia jako przygotowanie do realizacji dobrych praktyk pielęgniarstwa w opiece nad seniorem. XVI Ogólnopolska i VI im. dr n. med. Janiny Fetlińskiej, Konferencja Naukowo-Szkoleniowa, Człowiek starszy – medyczne i społeczne aspekty opieki. Ciechanów 22.04.2016. *plakat*
56. Józefa Czarnecka, Zofia Sienkiewicz, **Ewa Kobos**. Ogólne postrzeganie bezpieczeństwa pacjenta przez personel pielęgniarstwa. I Ogólnopolska Interdyscyplinarna Konferencja, Bezpieczeństwo pacjenta w podmiotach ochrony zdrowia. Warszawa 20.01.2016. *plakat*
57. Sienkiewicz Zofia, Knoff Barbara, Cieślak Halina, **Kobos Ewa**, Czarnecka Józefa, Pietrzak Mariola, Imiela Jacek. Ocena poziomu aktywności fizycznej studentów Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, Konferencja Naukowa, Zdrowie – wartość społeczna. Poznań 27.11.2015. *wystąpienie*
58. Anna Włodarczyk, **Ewa Kobos**, Zofia Sienkiewicz, Grażyna Dykowska. Perspektywy zawodowe w opinii absolwentów pielęgniarstwa, II Konferencja Naukowa, Nauki o zdrowiu – kierunki zmian i perspektywy rozwoju. Płock 18.11.2015. *wystąpienie*
59. Józefa Czarnecka, Zofia Sienkiewicz, **Ewa Kobos**, Mariola Pietrzak, Andrzej Krupienicz. Obawy personelu pielęgniarstwa z popełnienia błędów medycznych w oddziałach chirurgii ogólnej. II Konferencja Naukowa, Nauki o zdrowiu – kierunki zmian i perspektywy rozwoju. Płock 18.11.2015. *wystąpienie*

60. Zofia Sienkiewicz, **Ewa Kobos**, Wiesław Fidecki, Grażyna Dykowska, Mariola Pietrzak, Joanna Gotlib, Jacek Imiela, Efekty kształcenia w praktyce - jak przygotować studenta do pracy w oddziale szpitalnym?. II Konferencja Naukowa, Nauki o zdrowiu – kierunki zmian i perspektywy rozwoju. Płock 18.11.2015. *wystąpienie*
61. Zofia Sienkiewicz, Barbara Knoff, **Ewa Kobos**, Józefa Czarnecka, Jacek Imiela. Wpływ środowiska pracy na zachowania zdrowotne pracowników ochrony zdrowia. II Konferencja Naukowa, Nauki o zdrowiu – kierunki zmian i perspektywy rozwoju. Płock 18.11.2015. *wystąpienie*
62. Anna Leńczuk – Gruba, Jacek Imiela, Zofia Sienkiewicz, **Ewa Kobos**, Teresa Paszek. Ocena przygotowania do wykonywania zawodu a przebieg procesu adaptacji społeczno – zawodowej absolwentów pielęgniarstwa. Konferencja naukowo-szkoleniowa, Interdyscyplinarny wymiar zdrowia i choroby. Warszawa 27-28.11.2014 *plakat*
63. Józefa Czarnecka, Anna Mroczek, Marta Hreńczuk, Zofia Sienkiewicz, **Ewa Kobos**, Andrzej Krupienicz. Stres pourazowy pielęgniarki wykonującej procedury ratunkowe u dzieci. Interdyscyplinarny wymiar zdrowia i choroby. Warszawa 27-28.11.2014. *plakat*
64. Sienkiewicz Zofia, Bielas Beata, Knoff Barbara, Dykowska Grażyna, **Kobos Ewa**, Leńczuk-Gruba Anna, Idzik Anna, Gotlib, Joanna, Imiela Jacek. Zachowania zdrowotne pracowników ochrony zdrowia. II Międzynarodowa konferencja szkoleniowo-naukowa. Człowiek podmiotem pracy medycznego zespołu interdyscyplinarnego – profilaktyka chorób cywilizacyjnych. Żyrardów 15.11.2014. *wystąpienie*
65. Grażyna Gładysz, **Ewa Kobos**. Zachowania żywieniowe pielęgniarek w środowisku pracy. XII Kongres Pielęgniarek Polskich, Pielęgniarstwo na rzecz milenijnych celów rozwoju. Kraków 12-14.06.2014. *wystąpienie*
66. Ewelina Dźwigała, **Ewa Kobos**. Poziom obciążenia pielęgniarek operacyjnych. XII Kongres Pielęgniarek Polskich, Pielęgniarstwo na rzecz milenijnych celów rozwoju. Kraków 12-14.06.2014. *wystąpienie*
67. Renata Kube-Brzozowska, **Ewa Kobos**. Motywy podejmowania studiów pielęgniarstwa wśród kandydatów na studia w Warszawskim Uniwersytecie Medycznym. XII Kongres Pielęgniarek Polskich, Pielęgniarstwo na rzecz milenijnych celów rozwoju. Kraków 12-14.06.2014. *plakat*

68. Zofia Sienkiewicz, Grażyna Wójcik, Halina Cieślak, Teresa Paszek, Anna Idzik, **Ewa Kobos**, Anna Leńczuk – Gruba, Mariola Pietrzak, Barbara Knoff, Jacek Imiela. Jak skutecznie umacniać etykę pielęgniarską we współczesnym świecie? I Ogólnopolska Konferencja Naukowo-Szkoleniowa - Człowiek podmiotem pracy medycznego zespołu interdyscyplinarnego. Żyrardów 12.10.2013. *wystąpienie*
69. **Ewa Kobos**. Pielęgniarki, Pielęgniarze których warto znać. Konferencja Naukowo-Szkoleniowa. Niwelowanie różnic milenijne cele rozwoju: 8,7,6,5,4,3,2,1, Warszawa 06.06.2013. *wystąpienie*
70. Zofia Sienkiewicz, Irena Wrońska, **Ewa Kobos**, Józefa Czarnańska, Jacek Imiela. Staż pracy a chęć podnoszenia kwalifikacji zawodowych w pielęgniarstwie. Konferencja Naukowo-Szkoleniowa - Pielęgniarstwo - zawód z tradycjami i z przyszłością. Ciechanów 20.04.2013. *wystąpienie*
71. **Ewa Kobos**. Metody efektywnego działania ze studentami pielęgniarstwa sprzyjające osiągnięciu założonych efektów kształcenia. Konferencja Czy nauka podpowiada praktyce .. czy praktyka korzysta z nauki? Międzynarodowy Dzień Pielęgniarki i Położnej. Warszawa 21.05.2012. *wystąpienie*
72. Zofia Sienkiewicz, **Ewa Kobos**, Grażyna Wójcik, Irena Wrońska, Teresa Paszek, Halina Cieślak, Anna Leńczuk-Gruba, Wiesław Fidecki, Mariusz Wysokiński, Jacek Imiela. Wpływ środowiska pracy na stan zdrowia pracowników. X Kongres Pielęgniarek Polskich, Na czele zmian: budując zdrowsze narody. Ciechanów 14.05.2010. *wystąpienie*
73. Anna Leńczuk-Gruba, **Ewa Kobos**, Zofia Sienkiewicz, Grażyna Wójcik. Kryteria wyboru miejsca pracy zawodowej w opinii absolwentów pielęgniarstwa. X Kongres Pielęgniarek Polskich, Na czele zmian: budując zdrowsze narody. Ciechanów 14.05.2010. *wystąpienie*
74. **Ewa Kobos**, Anna Idzik, Anna Leńczuk-Gruba, Edyta Wójcik, Zofia Sienkiewicz, Jacek Imiela. Bariery w doksztalcaniu i doskonaleniu zawodowym pielęgniarek. Międzynarodowa konferencja naukowa, Europejski wymiar kształcenia i praktyki zawodowej pielęgniarek i położnych. Lublin 15-17.10.2009. *wystąpienie*
75. **Ewa Kobos**, Anna Leńczuk-Gruba, Anna Idzik, Zofia Sienkiewicz. Rola zakładu pracy w doksztalcaniu i doskonaleniu zawodowym w kontekście barier edukacyjnych dostrzeganych przez pielęgniarki. X Kongres Pielęgniarek Polskich. Ciechanów 13-15.05.2009. *wystąpienie*

76. **Ewa Kobos**. Ocena umiejętności prowadzenia edukacji zdrowotnej przez pielęgniarki środowiska nauczania i wychowania. Międzynarodowa konferencja naukowa. Edukacja zdrowotna w naukach medycznych i społecznych. Stalowa Wola 12.12.2007. *wystąpienie*

5.6.3. Konferencje w obszarze tematycznym opieka nad człowiekiem chorym

1. Aleksandra Kamińska, **Ewa Kobos**, Zofia Sienkiewicz. Natężenie bólu w pierwszej dobie po zabiegu adenotomii wśród pacjentów pediatrycznych. Ogólnopolska Konferencja Naukowo-Szkoleniowa Współczesny wymiar opieki nad człowiekiem w zdrowiu i w chorobie. Chełm 06.06.2023. *plakat*
2. Franciszka Woś, **Ewa Kobos**. Natężenie bólu u pacjentów poddawanych wazektomii. I Międzynarodowa konferencja naukowo – szkoleniowa Wielowymiarowe oblicze pielęgniarstwa – The multidimensional face of nursing. Rzeszów 29-30.09.2022. *e-plakat*
3. Zofia Sienkiewicz, Beata Dziedzic, **Ewa Kobos**, Anna Leńczuk-Gruba, Rafał Maciąg, Mariola Pietrzak, Barbara Knoff, Anna Idzik, Grażyna Wójcik, Paulina Pergoń-Metko, Tomasz Kryczka. Opieka pielęgniarska nad osobą starszą w środowisku domowym a empatyczne słuchanie. Konferencja Naukowo-Szkoleniowa z okazji Dnia Pielęgniarki, Inwestycja w Pielęgniarstwo celem zabezpieczenia Zdrowia. Warszawa 17.05.2022. *plakat*
4. Józefa Czarnecka, Karolina Mazur, Zofia Sienkiewicz, Grażyna Dykowska, **Ewa Kobos**, Edyta Krzych-Fałta, Karolina Prasek. Postawy studentów pielęgniarstwa wobec pacjentów geriatrycznych i ich potrzeb. Konferencja Naukowo-Szkoleniowa z okazji Dnia Pielęgniarki, Inwestycja w pielęgniarstwo celem zabezpieczenia zdrowia. Warszawa 17.05.2022. *plakat*
5. Joanna Kuc, **Ewa Kobos**. Racjonowanie opieki pielęgniarskiej na oddziałach chirurgicznych. Ogólnopolska Konferencję Naukowo – Szkoleniowa, Wielowymiarowość opieki medycznej nad człowiekiem chorym. Lublin – Siedlce 26.04.2022. *wystąpienie*
6. Zofia Sienkiewicz, Beata Dziedzic, **Ewa Kobos**, Irena Wrońska, Wiesław Fidecki, Mariusz Wysokiński, Tomasz Kryczka. Holistyczne, wielokulturowe uwarunkowania opieki nad pacjentem. Współczesne wyzwania opieki pielęgniarskiej. Konferencja Naukowo-Szkoleniowa. Warszawa 28.10.2020. *wystąpienie*

7. Zofia Sienkiewicz, Beata Dziedzic, **Ewa Kobos**, Grażyna Dykowska, Wiesław Fidecki, Mariusz Wysokiński, Tomasz Kryczka. Rola pielęgniarki w profilaktyce i monitorowaniu pacjentów z przewlekłymi chorobami układu krążenia – jako przykład zaawansowanej praktyki pielęgniarskiej (APN). V Międzynarodowa Konferencja Naukowo-Szkoleniowa. Interdyscyplinarność działań wobec pacjenta przewlekle chorego a wyzwania współczesnej transplantologii. Włocławek 23.10.2020. *wystąpienie*
8. Zofia Sienkiewicz, Beata Dziedzic, **Ewa Kobos**, Anna Leńczuk-Gruba, Rafał Maciąg. Empatyczne słuchanie osób starszych korzyści dla opieki pielęgniarskiej. Konferencja naukowo-szkoleniowa. Zespół multidyscyplinarny w opiece nad człowiekiem w wieku podeszłym. Warszawa 25.11.2019. *plakat*
9. Zofia Sienkiewicz, Irena Wrońska, **Ewa Kobos**, Grażyna Dykowska, Józefa Czarnecka, Aleksandra Czerw, Wiesław Fidecki, Mariusz Wysokiński, Tomasz Kryczka. Jak rozmawiać z pacjentem w wieku podeszłym. Model relacji z pacjentem oparty na współpracy. Konferencja naukowo-szkoleniowa, Zespół multidyscyplinarny w opiece nad człowiekiem w wieku podeszłym. Warszawa 25.11.2019. *wystąpienie*
10. Zofia Sienkiewicz, Beata Dziedzic, **Ewa Kobos**, Anna Leńczuk-Gruba, Anna Idzik, Rafał Maciąg, Barbara Knoff, Mariola Pietrzak, Grażyna Wójcik, Jacek Imiela, Tomasz Kryczka. Rola zespołu interdyscyplinarnego wobec pacjenta w starszym wieku w profilaktyce zaburzeń poznawczych. XIX Ogólnopolska i IX im. dr n. med. Janiny Fetlińskiej Konferencja Naukowo-Szkoleniowa. Zaburzenia poznawcze u osób starszych wyzwaniem dla zespołu terapeutycznego. Ciechanów 12.04.2019. *wystąpienie*
11. Zofia Sienkiewicz, Wiesław Fidecki, Józefa Czarnecka, **Ewa Kobos**, Anna Leńczuk-Gruba, Anna Idzik, Mariusz Wysokiński, Tomasz Kryczka. Aktywizacja podopiecznych w DPS jako element profilaktyki zaburzeń poznawczych. XIX Ogólnopolska i IX im. dr n. med. Janiny Fetlińskiej Konferencja Naukowo-Szkoleniowa. Zaburzenia poznawcze u osób starszych wyzwaniem dla zespołu terapeutycznego. Ciechanów 12.04. 2019. *plakat*
12. Zofia Sienkiewicz, Dorota Koper, Wiesław Fidecki, **Ewa Kobos**, Grażyna Dykowska, Mariusz Wysokiński, Tomasz Kryczka. Skuteczna profilaktyka przeciwoleżynowa w opiece długoterminowej - czy jest możliwa? IV Konferencja Naukowo-Szkoleniowa, Interdyscyplinarność działań wobec pacjenta przewlekle chorego. Włocławek 02.04.2019. *wystąpienie*

13. Zofia Sienkiewicz, Beata Dziedzic, **Ewa Kobos**, Rafał Maciąg, Małgorzata Marcysiak, Grażyna Dykowska, Anna Leńczuk-Gruba, Mariola Pietrzak, Tomasz Kryczka. Postawy zespołu pielęgniarskiego wobec pacjentów w starszym wieku z zaburzeniami poznawczymi. XIX Ogólnopolska i IX im. dr n. med. Janiny Fetlińskiej. Konferencja Naukowo-Szkoleniowa. Zaburzenia poznawcze u osób starszych wyzwaniem dla zespołu terapeutycznego. Ciechanów 12.04.2019. *plakat*
14. Zofia Sienkiewicz, Jolanta Pilzak, Katarzyna Walasek, **Ewa Kobos**, Józefa Czarnecka, Anna Leńczuk-Gruba, Beata Dziedzic, Tomasz Kryczka. Postawy pielęgniarek/pielęgniarzy wobec pacjentów z zaburzeniami psychicznymi. Konferencja Naukowo-Szkoleniowa, Ochrona zdrowia psychicznego zadaniem społecznym. Ciechanów 26.10.2018. *wystąpienie*
15. Patrycja Pielak, **Ewa Kobos**. Opieka pielęgniarska nad pacjentem w wieku podeszłym chorującym na zatorowość płucną. Ogólnopolska Konferencja Naukowo-Szkoleniowa, Wielowymiarowość opieki nad człowiekiem w podeszłym wieku. Warszawa 20.09.2018. *plakat*
16. Zuzanna Wiśniewska, **Ewa Kobos**, Zofia Sienkiewicz. Rola pielęgniarki w opiece nad pacjentem w wieku starszym z neuroboreliozą. Ogólnopolska Konferencja Naukowo-Szkoleniowa, Wielowymiarowość opieki nad człowiekiem w podeszłym wieku. Warszawa 20.09.2018. *plakat*
17. Zofia Sienkiewicz, Beata Dziedzic, Barbara Knoff, Mariola Pietrzak, **Ewa Kobos**, Anna Leńczuk – Gruba. Adaptacja osoby starszej przebywającej w szpitalu do warunków domowych. Ogólnopolska Konferencja Naukowo-Szkoleniowa, Wielowymiarowość opieki nad człowiekiem w podeszłym wieku. Warszawa 20.09.2018. *plakat*
18. Zofia Sienkiewicz, Agnieszka Jaśkiewicz, Wiesław Fidecki, **Ewa Kobos**, Józefa Czarnecka, Beata Sińska, Beata Dziedzic, Mariusz Wysokiński. Żywnienie osób starszych hospitalizowanych w oddziałach wewnętrznych. Konferencja Naukowo – Szkoleniowa. Wielowymiarowość opieki nad człowiekiem w podeszłym wieku Warszawa 20.09.2018. *plakat*
19. Zofia Sienkiewicz, Agnieszka Jaśkiewicz, Wiesław Fidecki, Beata Dziedzic, **Ewa Kobos**, Józefa Czarnecka, Mariusz Wysokiński, Jacek Imiela. Stan odżywienia pacjentów w starszym wieku hospitalizowanych w oddziale wewnętrznym. X Warszawskie dni nauki o żywieniu człowieka. Warszawa 18.04.2018. *plakat*

20. Józefa Czarnecka, Joanna Tkaczyk, Zofia Sienkiewicz, **Ewa Kobos**. Opieka nad pacjentem z chorobą afektywną dwubiegunową. III Interdyscyplinarna konferencja naukowo-szkoleniowa bezpieczeństwo pacjenta. Prawda o błędach oraz naturze sukcesu w medycynie i lotnictwie. Warszawa 01.12.2017. *plakat*
21. Mirosz Anna, Sienkiewicz Zofia, **Ewa Kobos**, Józefa Czarnecka. Ambulatoryjne leczenie ran przewlekłych u pacjentów w wieku podeszłym. Człowiek w wieku podeszłym we współczesnym społeczeństwie. Poznań 02.06.2017. *plakat*
22. Patrycja Sońta, Natalia Michalska, Anna Adam, **Ewa Kobos**, Halina Cieślak. Rola pielęgniarki w przygotowaniu pacjenta z chorobą nadciśnieniową do samoopieki i samokontroli. IV Seminarium naukowe, Aktywność naukowa młodzieży akademickiej. Ciechanów 31.05.2017. *wystąpienie*
23. Zofia Sienkiewicz, Renata Nowak, Teresa Paszek, Mariola Pietrzak, Beata dziedric, **Ewa Kobos**, Jacek Imiela. Opieka nad pacjentem z niewydolnością nerek hospitalizowanym w oddziale intensywnej terapii. XVII Interdyscyplinarna konferencja naukowo-szkoleniowa. Stany zagrożenia zdrowia i życia – wyzwaniem dla medycyny i edukacji. Ciechanów 21.04.2017. *plakat*
24. Zofia Sienkiewicz, Małgorzata Kruk, **Ewa Kobos**, Jacek Imiela. Rola pielęgniarki w procesie kompleksowej rehabilitacji pacjenta po urazie kręgosłupa, II Konferencja Naukowo-Szkoleniowa, Wyzwania naukowe i zawodowe we współczesnym pielęgniarstwie. Kielce 10.06.2016. *plakat*
25. Zofia Sienkiewicz, Wiesław Fidecki, Teresa Paszek, **Ewa Kobos**, Anna Leńczuk – Gruba, Grażyna Dykowska, Mariusz Wysokiński, Jacek Imiela. Problemy pielęgnacyjne występujące u pacjenta w starszym z osteoporozą, Praktyka Pielęgniarska - kierunki rozwoju. Warszawa 18.05.16. *plakat*
26. Dominika Czarnecka, Aleksandra Magowska, Alicja Mikulska, **Ewa Kobos**. Model opieki pielęgniarskiej nad pacjentem z celiakią na podstawie studium przypadku. Ogólnopolskie Studenckie Dni Pielęgniarstwa Klinicznego - Pediatria. Dziecko wobec zagrożeń cywilizacyjnych XXI Wieku. Warszawa 22.04.2016. *wystąpienie*
27. Katarzyna Pawlos, **Ewa Kobos**. Komunikowanie się z pacjentem po urazach neurochirurgicznych. Konferencja naukowo-szkoleniowa. Dobre Praktyki Pielęgniarskie. Warszawa 15.11.2013. *plakat*
28. Zofia Sienkiewicz, Teresa Paszek, Grażyna Wójcik, **Ewa. Kobos**, Anna Leńczuk-Gruba, Anna Idzik, Wiesław Fidecki, Mariusz Wysokiński, Ludmiła Marcinowicz.

Komunikowanie się z podopiecznym w praktyce pielęgniarskiej. Zdrowie XX wieku.
Warszawa 07.05.2009. *wystąpienie*

5.6.4. Konferencje w obszarze tematycznym wiedza pacjentów i pracowników ochrony zdrowia w wybranych obszarach zdrowia i choroby oraz edukacja zdrowotna

1. Orlińska Klaudia, **Kobos Ewa**. Wiedza personelu pielęgniarskiego na temat wieloukładowego zespołu zapalnego związanego z COVID-19 u dzieci. Środkowo-wschodnia konferencja europejska, Trzy lata pandemii SARS-CoV-2 w kontekście zdrowia, bezpieczeństwa pacjenta i personelu, ekonomii oraz edukacji. Warszawa 1-2.12.2022. *wystąpienie*
2. Józefa Czarnecka, Weronika Szyszka, Zofia Sienkiewicz, Grażyna Dykowska, **Ewa Kobos**, Edyta Krzych-Fałta, Marzena Jaciubek. Wiedza osób starszych na temat zwyrodnienia plamki żółtej. Konferencja Naukowo-Szkoleniowa z okazji Dnia Pielęgniarki, Inwestycja w pielęgniarstwo celem zabezpieczenia zdrowia. Warszawa 17.05.2022. *plakat*
3. Zofia Sienkiewicz, Ewa Orzeł, **Ewa Kobos**, Józefa Czarnecka, Anna Leńczuk-Gruba, Anna Idzik, Grażyna Dykowska. Wiedza studentów Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego na temat czynników ryzyka choroby wrzodowej żołądka. Ogólnopolska Konferencja Naukowo – Szkoleniowa Interdyscyplinarny Wymiar Zdrowia i Choroby. Warszawa 23-24.06.2021. *plakat*
4. Zofia Sienkiewicz, Patrycja Wiśniewska, Izabela Gołębiak, Beata Dzedzic, **Ewa Kobos**, Grażyna Dykowska, Tomasz Kryczka. Rola pielęgniarki w edukacji i przygotowaniu młodych kobiet do karmienia piersią niemowląt. IV Konferencja naukowo-szkoleniowa. Wyzwania naukowe i zawodowe we współczesnym pielęgniarstwie. Kielce 15-17.04.2021. *plakat*
5. **Ewa Kobos**, Zofia Sienkiewicz, Anna Leńczuk-Gruba, Joanna Parkitna. Formy spędzania czasu wolnego przez warszawskich seniorów w kontekście diagnozy dla potrzeb planowania edukacji zdrowotnej. Konferencja Naukowa II Rzeszowskie Dni Pielęgniarstwa. Rzeszów 04.12.2019. *plakat*
6. Zofia Sienkiewicz, **Ewa Kobos**, Ewa Orzeł, Józefa Czarnecka, Anna Leńczuk-Gruba, Anna Idzik Tomasz Kryczka. Knowledge of the Students of Medical University of Warsaw about the Risk Factors of Peptic Ulcer Disease. Międzynarodowa

- Konferencja Naukowa Osiągnięcia naukowe pielęgniarstwa polskiego w kontekście wyzwań procesu globalizacji jutra. Lublin 12-14.09.2019. *plakat*
7. Alesia Szatkina, **Ewa Kobos**, Zofia Sienkiewicz, Tomasz Kryczka. Poziom wiedzy uczniów klas maturalnych liceów ogólnokształcących w Warszawie na temat metod diagnostycznych. Teraz pielęgniarstwo. Opieka koordynowana w pielęgniarstwie. Przykłady dobrych praktyk w pielęgniarstwie. Warszawa 22.05.2019. *plakat*
 8. Natalia Michalska, **Ewa Kobos**, Grażyna Wójcik. Wiedza pielęgniarek opieki długoterminowej oraz pracujących w domach pomocy społecznej w zakresie stosowania opatrunków w leczeniu odleżyn jako element zapewnienia bezpieczeństwa pacjentowi. Ogólnopolska Interdyscyplinarna Konferencja Naukowa, Bezpieczeństwo Pacjenta. Warszawa 30.11.2018. *plakat*
 9. Zofia Sienkiewicz, **Ewa Kobos**, Miłosz Marcysiak, Anna Leńczuk-Gruba, Beata Dziedzic, Rafał Maciąg, Małgorzata Marcysiak, Tomasz Kryczka. Rola zespołu pielęgniarskiego w prowadzeniu psychoedukacji w oddziale dziennym leczenia zaburzeń afektywnych. I Konferencja Naukowo-Szkoleniowa z udziałem gości zagranicznych. Wielowymiarowość zdrowia. Skierniewice 12-13.10.2018. *plakat*
 10. Natalia Balicka, **Ewa Kobos**. Oczekiwania personelu pielęgniarskiego w zakresie organizacji edukacji zdrowotnej wobec pacjentów po przeszczepieniu nerki. IV Ogólnopolska Konferencja Naukowo-Szkoleniowa Rozwój pielęgniarstwa w Polsce i na świecie - człowiek w zdrowiu, chorobie i niepełnosprawności. Warszawa 28.09.2018. *wystąpienie*
 11. Arleta Gromada, **Ewa Kobos**. Zachowania zdrowotne mieszkańców wsi w zakresie profilaktyki raka jelita grubego. IV Ogólnopolska Konferencja Naukowo-Szkoleniowa Rozwój pielęgniarstwa w Polsce i na świecie - człowiek w zdrowiu, chorobie i niepełnosprawności. Warszawa 20.09.2018. *wystąpienie*
 12. Beata Dziedzic, Zofia Sienkiewicz, Jacek Imiela, Wiesław Fidecki, Anna Leńczuk-Gruba, **Ewa Kobos**, Barbara Knoff, Mariola Pietrzak, Grażyna Wójcik, Anna Idzik. Wpływ edukacji dotyczącej profilaktyki choroby niedokrwiennej serca na zachowania zdrowotne osób w wieku podeszłym. Ogólnopolska Konferencja Naukowo-Szkoleniowa, Wielowymiarowość opieki nad człowiekiem w podeszłym wieku. Warszawa 20.09.2018. *wystąpienie*
 13. Józefa Czarnańska, Zofia Sienkiewicz, **Ewa Kobos**. Wiedza personelu medycznego na temat postępowania z pacjentem z podejrzeniem gorączki krwotocznej wywołanej

- przez wirus Ebola. Międzynarodowa konferencja naukowa, Wyzwania XXI wieku w naukach o zdrowiu i kulturze fizycznej. Jelenia Góra 08.06.2018. *wystąpienie*
14. Józefa Czarnecka, Zofia Sienkiewicz, **Ewa Kobos**, Angelika Lisowska. Wpływ mediów na decyzje rodziców o szczepieniu dzieci. V Konferencja Naukowo-Szkoleniowa Badania naukowe w pielęgniarstwie i położnictwie. Wrocław 13.04.2018. *plakat*
 15. Martyna Trajer, **Ewa Kobos**, Zofia Sienkiewicz, Józefa Czarnecka. Profilaktyka chorób układu krążenia wśród pielęgniarek i nauczycieli. Wyzwania naukowe i zawodowe we współczesnym pielęgniarstwie. Kielce 13-14.10.2017. *wystąpienie*
 16. Emilia Kośla, **Ewa Kobos**. Wiedza pielęgniarek na temat raka szyjki macicy a podejmowane przez nie pozytywne zachowania zdrowotne. IV Ogólnopolskie Studenckie Dni Pielęgniarstwa Klinicznego, Profilaktyka Chorób Cywilizacyjnych. Warszawa 25.05.2017. *wystąpienie*
 17. Zofia Sienkiewicz, **Ewa Kobos**, Anna Leńczuk-Gruba, Józefa Czarnecka, Jacek Imiela. Wiedza pielęgniarek na temat resuscytacji krążeniowo-oddechowej. XVII Interdyscyplinarna konferencja naukowo-szkoleniowa. Stany zagrożenia zdrowia i życia – wyzwaniem dla medycyny i edukacji. Ciechanów 21.04.2017. *plakat*
 18. Agnieszka Zduńczyk, **Ewa Kobos**, Marta Hreńczuk, Zofia Sienkiewicz. Wiedza i postawy uczniów szkół ponadgimnazjalnych wobec dawstwa narządów. III Konferencja Naukowej z cyklu Pielęgniarstwo a rynek pracy nt. Nauki o zdrowiu – kierunki zmian i perspektywy rozwoju. Płock 23.11.2016. *wystąpienie*
 19. Magdalena Kapuścińska, **Ewa Kobos**. Przygotowanie pacjenta z wrzodziejącym zapaleniem jelita grubego do samokontroli i samoopieki. I Konferencja Naukowa, Zastosowanie badań naukowych w praktyce pielęgniarstwie. Warszawa 04.11.2016. *plakat*
 20. Zofia Sienkiewicz, Teresa Porębska, **Ewa Kobos**, Teresa Paszek. Przygotowanie rodziców do opieki nad dzieckiem z wadą postawy. I Konferencja Naukowa, Zastosowanie badań naukowych w praktyce pielęgniarstwie. Warszawa 04.11.2016. *plakat*
 21. Zofia Sienkiewicz, Teresa Porębska, **Ewa Kobos**, Teresa Paszek. Rola edukacyjna pielęgniarki w przygotowaniu rodziców do opieki nad dzieckiem z wadą postawy. Jesienne spotkania pediatryczne. Warszawa 30.09.2016. *plakat*

22. Zofia Sienkiewicz, Anna Chojecka, Alicja Mikulska, **Ewa Kobos**. Postawy matek wobec obowiązkowych szczepień ochronnych. Jesienne spotkania pediatryczne. Warszawa 30.09.2016. *plakat*
23. Błachno Agnieszka, **Kobos Ewa**. Zapotrzebowanie młodzieży ponadgimnazjalnej na edukację zdrowotną z zakresu naturalnego planowania rodziny. II Ogólnopolska Konferencja Naukowo-Szkoleniowa. Rozwój pielęgniarstwa w Polsce i na świecie – działania profilaktyczne w różnych okresach życia człowieka. Warszawa 23.09.2016. *wystąpienie*
24. Józefa Czarnecka, Emilia Olszewska, **Ewa Kobos**, Zofia Sienkiewicz, Andrzej Krupienicz. Wiedza studentów na temat wirusowego zapalenia wątroby typu C. Konferencja Naukowa, Zdrowie – wartość społeczna. Poznań 27.11.2015. *wystąpienie*
25. Pietrzak Mariola, Imiela Jacek, Sienkiewicz Zofia, **Kobos Ewa**, Knoff Barbara, Idzik Anna, Leńczuk-Gruba Anna. Aktywność fizyczna uczniów po osiemnastym roku życia uczęszczających do szkół ponadgimnazjalnych, Konferencja Naukowa, Zdrowie – wartość społeczna. Poznań 27.11.2015. *wystąpienie*
26. **Ewa Kobos**, Anna Kubiak, Barbara Knoff, Józefa Czarnecka. Zwyczaje żywieniowe uczennic klas trzecich szkół gimnazjalnych i liceów ogólnokształcących. Konferencja Naukowa, Zdrowie – wartość społeczna. Poznań 27.11.2015. *wystąpienie*
27. Jolanta Ufnal, **Ewa Kobos**. Zapotrzebowanie na edukację zdrowotną z zakresu profilaktyki raka piersi wśród młodzieży szkół ponadgimnazjalnych. VIII Międzynarodowe Sympozjum, Pielęgniarstwo w procesie zmian. Kim jesteśmy i dokąd zmierzamy? Rzeszów 10-11.09.2015. *wystąpienie*
28. **Ewa Kobos**, Anna Leńczuk-Gruba. Zachowania żywieniowe uczennic szkół ponadpodstawowych. VII Warszawskie Dni Nauki o Żywieniu Człowieka, Żywnienie w wybranych zaburzeniach funkcji przewodu pokarmowego. Warszawa 26-27.05.2015. *wystąpienie*
29. Pietrzak Mariola, Cieślak Halina, Sienkiewicz Zofia, **Kobos Ewa**, Knoff Barbara, Leńczuk-Gruba Anna, Wójcik Grażyna, Idzik Anna. Zakres edukacji zdrowotnej realizowany w szkołach ponadgimnazjalnych w Polsce. II Międzynarodowa konferencja szkoleniowo-naukowa, Człowiek podmiotem pracy medycznego zespołu interdyscyplinarnego – profilaktyka chorób cywilizacyjnych. Żyrardów 15.11.2014. *wystąpienie*
30. **Ewa Kobos**, Anna Leńczuk-Gruba, Zofia Sienkiewicz. Wybrane aspekty edukacji zdrowotnej w pracy pielęgniarki środowiska nauczania i wychowania.

VII Ogólnopolska Konferencja Naukowa, Wyzwania pediatrii XXI wieku. Opole
01.06.2010. *wystąpienie*

31. Grażyna Wójcik, Zofia Sienkiewicz, **Ewa Kobos**, Irena Wrońska, Anna Leńczuk-Gruba, Jacek Imiela. Struktura potrzeb zdrowotnych pacjentów w opiece długoterminowej a zmiany w systemie ochrony zdrowia. X Kongres Pielęgniarek Polskich, Na czele zmian: budując zdrowsze narody. Ciechanów 14.05.2010. *wystąpienie*

5.6.5. Konferencje w obszarze tematycznym psychospołeczne funkcjonowanie wybranych grup społecznych

1. Beata Dziedzic, Anna Idzik, **Ewa Kobos**. Samopoczucie psychiczne w grupie mężczyzn w Polsce. II Ogólnopolska Konferencja Naukowo – Szkoleniowa Pielęgniarstwo XXI wieku – sukcesy i wyzwania. Lublin 09-11.11.2023. *wystąpienie*
2. **Ewa Kobos**, Alicja Szewczyk, Beata Dziedzic. Postrzeganie samotności wśród dzieci. Ogólnopolska Konferencja Naukowo – Szkoleniowa z Sesją Studencką. Nasze pielęgniarki nasza przyszłość. Warszawa 26.05.2023. *wystąpienie*
3. Kalinowska Anna, Dziedzic Beata, **Kobos Ewa**, Sienkiewicz Zofia, Fidecki Wiesław, Wysokiński Mariusz. Samotność i depresja u pacjentów z padaczką. Ogólnopolska Studencka Konferencja Naukowo-Szkoleniowa. „Pacjent podmiotem opieki zespołu terapeutycznego” - Państwowa Akademia Nauk Stosowanych w Chełmie. Chełm 14.12.2022. *plakat*
4. Beata Dziedzic, **Ewa Kobos**, Anna Idzik, Zofia Sienkiewicz, Tomasz Kryczka, Wiesław Fidecki, Mariusz Wysokiński. Samotność i depresja w czasie pandemii COVID-19 wśród seniorów w Polsce. XXII Międzynarodowa Interdyscyplinarna Konferencja Naukowo-Szkoleniowa im. dr n. med. Janiny Fetlińskiej, Rodzina w dobie pandemii (wyzwania, zagrożenia, obawy). Ciechanów 19.05.2022. *plakat*
5. Beata Dziedzic, **Ewa Kobos**, Zofia Sienkiewicz, Anna Idzik, Anna Leńczuk-Gruba, Wiesław Fidecki, Mariusz Wysokiński. Stan zdrowia psychicznego pielęgniarek w czasie czwartej fali pandemii COVID-19 w Polsce. Konferencja Naukowo-Szkoleniowa z okazji Dnia Pielęgniarki „Inwestycja w Pielęgniarstwo celem zabezpieczenia Zdrowia”. Warszawa 17.05.2022. *plakat*

6. Katarzyna Sawicka, **Ewa Kobos**. Motywy poddawania się operacji bariatrycznej wśród pacjentów z otyłością. Ogólnopolska Konferencja Studencka, Współczesne wyzwania zespołu terapeutycznego. Chełm 27.04.2022. *wystąpienie*
7. **Ewa Kobos**, Knoff Barbara, Dziedzic Beata, Maciąg Rafał, Idzik Anna, Zofia Sienkiewicz. Samopoczucie psychiczne mieszkańców Polski w czasie pandemii COVID-19. Ogólnopolska Konferencja Naukowo – Szkoleniowa, Wielowymiarowość opieki pielęgniarskiej nad człowiekiem chorym. Siedlce – Lublin 14.12.2021. *wystąpienie*
8. **Ewa Kobos**, Barbara Knoff, Beata Dziedzic, Rafał Maciąg, Anna Idzik. Poczucie samotności wśród mieszkańców Polski w czasie pandemii COVID-19. Ogólnopolska Konferencja Naukowo – Szkoleniowa. Interdyscyplinarny Wymiar Zdrowia i Choroby. Warszawa 23-24.06.2021. *wystąpienie*
9. Aleksandra Męćik, **Ewa Kobos**, Zofia Sienkiewicz, Tomasz Kryczka. Jakość życia pacjentów z wyłonioną urostomią. Międzynarodowa Konferencja Naukowa Osiągnięcia naukowe pielęgniarstwa polskiego w kontekście wyzwań procesu globalizacji jutra. Lublin 12-14.09.2019. *plakat*
10. Wiktoria Chilmończyk, **Ewa Kobos**, Zofia Sienkiewicz. Samobójstwo wspomagane w opinii pielęgniarek pracujących w placówkach paliatywno-hospicyjnych. VI Konferencja Naukowo-Szkoleniowa, Badania naukowe w pielęgniarstwie i położnictwie. Wrocław 05.04.2019. *plakat*
11. Zofia Sienkiewicz, Małgorzata Romańska, Wiesław Fidecki, **Ewa Kobos**, Józefa Czarnecka, Mariusz Wysokiński. Wpływ zawału mięśnia sercowego na jakość życia pacjentów leczonych w Podstawowej Opiece Zdrowotnej. IV Ogólnopolska Konferencja Naukowo-Szkoleniowa Rozwój pielęgniarstwa w Polsce i na świecie - człowiek w zdrowiu, chorobie i niepełnosprawności. Warszawa 28.09.2018. *wystąpienie*
12. Józefa Czarnecka, Kornelia Kaczyńska, **Ewa Kobos**. Jakość życia chorych po wszczepieniu stymulatora serca. IV Ogólnopolskie Studenckie Dni Pielęgniarstwa Klinicznego, Profilaktyka Chorób Cywilizacyjnych. Warszawa 25.05.2017. *plakat*
13. **Ewa Kobos**, Józefa Czarnecka, Zofia Sienkiewicz. Wsparcie społeczne i poziom akceptacji choroby u pacjentów leczonych w oddziale chirurgii. XIII Kongres Pielęgniarek Polskich Przyszłość pielęgniarstwa zaczyna się dzisiaj. Warszawa 15-17.09.2016. *wystąpienie*

14. Zofia Sienkiewicz, Wiesław Fidecki, Mariusz Wysokiński, **Ewa Kobos**, Anna Leńczuk Gruba, Anna Idzik, Beata Dziedzic, Teresa Paszek, Irena Wrońska, Jacek Imiela. Samotność – problem ludzi w starszym wieku. XVI Ogólnopolska i VI im. dr n. med. Janiny Fetlińskiej, Konferencja Naukowo-Szkoleniowa, Człowiek starszy – medyczne i społeczne aspekty opieki. Ciechanów 22.04.2016. *plakat*
15. Teresa Paszek, Zofia Sienkiewicz, Anna Leńczuk–Gruba, **Ewa Kobos**. Problem hazardu u osób starszych w rodzinie. XVI Ogólnopolska i VI im. dr n. med. Janiny Fetlińskiej, Konferencja Naukowo-Szkoleniowa, Człowiek starszy – medyczne i społeczne aspekty opieki. Ciechanów 22.04.2016. *plakat*
16. Justyna Zarzycka, **Ewa Kobos**. Wsparcie społeczne a poziom akceptacji choroby u pacjentów z założoną rurką tracheostomijną. Konferencja naukowo-szkoleniowa, Interdyscyplinarny wymiar zdrowia i choroby. Warszawa 27-28.11.2014. *plakat*
17. Czarnecka Józefa, Sienkiewicz Zofia, **Kobos Ewa**, Krupienicz Andrzej. Poziom wsparcia społecznego u pacjentów hospitalizowanych w oddziale chirurgii. II Międzynarodowa konferencja szkoleniowo-naukowa. Człowiek podmiotem pracy medycznego zespołu interdyscyplinarnego – profilaktyka chorób cywilizacyjnych. Żyrardów 15.11.2014. *wystąpienie*
18. **Ewa Kobos**, Józefa Czarnecka, Zofia Sienkiewicz, Jacek Imiela. Poziom akceptacji choroby u pacjentów oddziału chirurgii. Ogólnopolska Konferencja Naukowo-Szkoleniowa, Pielęgniarstwo – historia – profesja – nauka. Ciechanów 26.04.2014. *wystąpienie*
19. Izabela Krośnia, **Ewa Kobos**. Poziom lęku i depresji u pacjentów przyjmowanych do szpitala. Ogólnopolska Konferencja Naukowo-Szkoleniowa, Pielęgniarstwo – historia – profesja – nauka. Ciechanów 26.04.2014. *wystąpienie*
20. **Ewa Kobos**, Zofia Sienkiewicz, Jacek Imiela. Stopień akceptacji choroby przez pacjentów z chorobami układu naczyniowego. I Ogólnopolska Konferencja Naukowo-Szkoleniowa - Człowiek podmiotem pracy medycznego zespołu interdyscyplinarnego. Żyrardów 12.10.2013. *wystąpienie*
21. Anna Leńczuk-Gruba, Anna Idzik, **Ewa Kobos**. Przejawy dyskryminacji osób starszych w sektorze ochrony zdrowia w Polsce. Interdyscyplinarna opieka nad osobami starszymi. Radom 02.06.2009. *wystąpienie*
22. **Ewa Kobos**, Anna Leńczuk-Gruba, Anna Idzik. Zdrowotne aspekty spędzania czasu wolnego ludzi starszych. Interdyscyplinarna opieka nad osobami starszymi. Radom 02.06.2009. *wystąpienie*

23. Anna Idzik, Anna Leńczuk-Gruba, **Ewa Kobos**, Jacek Imiela. Samoocena zdrowia Polaków po sześćdziesiątym roku życia. Interdyscyplinarna opieka nad osobami starszymi. Radom 02.06.2009. *wystąpienie*

5.7. Konferencje komitet naukowy

Byłam członkiem komitetu naukowego poniżej wskazanych konferencji:

1. Ogólnopolska Konferencja Naukowo – Szkoleniowa z Sesją Studencką. *Nasze pielęgniarki nasza przyszłość*. Warszawa 26.05.2023.
2. XVI Ogólnopolska Konferencja PFED *Edukacja diabetologiczna na karuzeli życia*. Warszawa 15.06.2023.
3. Środkowo-wschodnia konferencja europejska *Trzy lata pandemii SARS-CoV-2 w kontekście zdrowia, bezpieczeństwa pacjenta i personelu, ekonomii oraz edukacji*. Warszawa 01-02.12.2022.
4. Międzynarodowa Konferencja Naukowo-Dydaktyczna *Wsparcie i rozwój pielęgniarstwa w Ukrainie - wyzwaniem dla społeczności pielęgniarskiej Europy*. Warszawa 17-18.11.2022.
5. XVI Konferencja PFED *MISJA pielęgniarki w diabetologii. Połączmy się w dążeniach*. Warszawa 04.06.2022.
6. Konferencja Naukowo-Szkoleniowa z okazji Międzynarodowego Dnia Pielęgniarek *Międzynarodowa inwestycja w pielęgniarstwo celem zabezpieczenia zdrowia*. WUM, Warszawa 17.05.2022.
7. I Ogólnopolska Konferencja Naukowa *Nauki o zdrowiu w wymiarze interdyscyplinarnym*. Katowice 6-7.03.2021.
8. Ogólnopolska Konferencja Naukowo – Szkoleniowa *Interdyscyplinarny Wymiar Zdrowia i Choroby*. Warszawa 23-24.06.2021.
9. XV Ogólnopolska Konferencja PFED *Magia współpracy interdyscyplinarnej – Głos pielęgniarek diabetologicznych*. Warszawa 02.10.2021.
10. XXI Międzynarodowa Interdyscyplinarna Konferencja Naukowo-Szkoleniowa im. dr Janiny Fetlińskiej *Żywnie – inwestycją w zdrowie*. Ciechanów 22.10.2021.
11. Ogólnopolska Konferencja Studencka *Zawody medyczne wobec wyzwań współczesnej opieki nad człowiekiem w zdrowiu i w chorobie*. Warszawa 16.11.2021.

12. Konferencja Naukowo-Szkoleniowa *Współczesne wyzwania opieki pielęgniarskiej*. Warszawa 28.09.2020.
13. I Międzynarodowa oraz VI Ogólnopolska Interdyscyplinarna Konferencja Naukowa *Bezpieczeństwo Pacjenta w EBM*. Warszawa 27.11.2020.
14. Ogólnopolska Konferencja Studencka *Wielowymiarowość badań studenckich w naukach o zdrowiu*. Warszawa 14.12.2020.
15. Konferencja Naukowo-Szkoleniowa *Dokąd zmierza współczesne pielęgniarstwo*. Warszawa 15.12.2020.
16. Konferencja naukowo-szkoleniowa *Zespół multidyscyplinarny w opiece nad człowiekiem w wieku podeszłym*. Warszawa 25.11. 2019.
17. XIV Ogólnopolska Konferencja *CUKRZYCA W RODZINIE. Razem możemy więcej*. Warszawa 08.06.2019.
18. Konferencja naukowo-szkoleniowa *Opieka koordynowana w pielęgniarstwie*. Warszawa 22.05.2019.
19. VIII Studencka Konferencja Naukowo-Szkoleniowa *Teorie pielęgnowania a pielęgniarstwo oparte na dowodach naukowych*. Warszawa 15.02.2019.
20. Siódma Studencka Konferencja Naukowo – Szkoleniowa *Jakie jest współczesne pielęgniarstwo? Teorie pielęgniarstwa uwzględniające wpływ relacji międzyludzkich na rozwój osobowości człowieka*. Warszawa 15.02.2018.
21. Konferencja Naukowo-Szkoleniowa *Pielęgniarki liderami zmian w opiece nad pacjentem przewlekle chorym. Nasza przeszłość, terażniejszość i przyszłość*. Warszawa 29.05.2018.
22. Międzynarodowa konferencja naukowa *Wyzwania XXI wieku w naukach o zdrowiu i kulturze fizycznej*. Jelenia Góra 08.06.2018.
23. Konferencja Naukowo – Szkoleniowa *Wielowymiarowość opieki nad człowiekiem w podeszłym wieku*. Warszawa 20.09.2018.
24. Szósta Konferencja Naukowo-Szkoleniowa *Teoria i praktyka pielęgniarstwa-zadania zawodowe a teorie pielęgniarstwa*. Warszawa 11.02.2017.
25. Konferencja Naukowo Szkoleniowa z okazji Międzynarodowego Dnia Pielęgniarki *Praktyka pielęgniarstwa - jaka była, jaka jest, jaka będzie?* Warszawa 15.05.2017.
26. V Studencka Konferencja Naukowo-Szkoleniowa *Funkcje zawodowe w teoriach pielęgniarstwa*. Warszawa 03.02.2016.
27. Konferencja Naukowo – Szkoleniowa *Praktyka Pielęgniarska - kierunki rozwoju*. Warszawa 18.05.2016.

28. IV Studencka Konferencja Naukowo-Szkoleniowa *Funkcje zawodowe w teoriach pielęgniarstwa*. Warszawa 20.02.2015.
29. Konferencja Naukowo-Szkoleniowa *Efektywna opieka pielęgniarstwa i racjonalne koszty Dzień Pielęgniarki*. Warszawa 15.05.2015.
30. Trzecia studencka konferencja szkoleniowa *Efekty kształcenia teorii pielęgniarstwa*. Warszawa 01.02.2014.
31. Konferencja naukowo-szkoleniowa *Zmiany w opiece długoterminowej – implikacje praktyczne dla pacjentów i świadczeniodawców*. Warszawa 06.02.2014.
32. Konferencja naukowo-szkoleniowa *Pielęgniarki są siłą na rzecz zmian, kluczowymi zasobami na rzecz zdrowia*. Warszawa 12.05.2014.
33. Konferencja naukowo-szkoleniowa *Interdyscyplinarny wymiar zdrowia i choroby*. Warszawa 27-28.11.2014.
34. Konferencja Naukowo – Szkoleniowa *Zagrożenia zdrowia w praktyce medycznej - Działania profilaktyczne*. Warszawa 11.04.2013.
35. Konferencja naukowo-szkoleniowa *Dobre Praktyki Pielęgniarskie*. Warszawa 15.11.2013.
36. Druga studencka konferencja szkoleniowa *Teoria i praktyka pielęgniarstwa. Holizm w teoriach pielęgnowania*. Warszawa 14.12.2012.

5.8. Przewodniczenie sesjom naukowym

W ramach konferencji naukowych przewodniczyłam sesjom naukowym:

1. Sesja: *Różnorodność działań podejmowanych w edukacji diabetologicznej*. XVI Ogólnopolska Konferencja PFED Edukacja diabetologiczna na karuzeli życia. Warszawa 15.06.2023.
2. Sesja: *Edukacja diabetologiczna w Polsce i na świecie*. XVI Ogólnopolska Konferencja PFED Edukacja diabetologiczna na karuzeli życia. Warszawa 15.06.2023.
3. Sesja plakatowa. Środkowo-wschodnia konferencja europejska *Trzy lata pandemii SARS-CoV-2 w kontekście zdrowia, bezpieczeństwa pacjenta i personelu, ekonomii oraz edukacji*. Warszawa 01-02.12.2022.
4. Sesja plakatowa: *Wsparcie dla ofiar wojny w obszarze działań społecznych, medycznych i edukacyjnych - prezentacje wyników badań, doświadczeń zawodowych*

oraz dorobku społeczności lokalnych i organizacji pozarządowych. Międzynarodowa konferencja: Wsparcie i rozwój pielęgniarstwa w Ukrainie – wyzwaniem dla społeczności pielęgniarstwa Europy. Warszawa 17-18.11.2022.

5. Sesja: *Pielęgniarstwo polskie i ukraińskie - przykłady dobrych praktyk. Międzynarodowa konferencja: Wsparcie i rozwój pielęgniarstwa w Ukrainie – wyzwaniem dla społeczności pielęgniarstwa Europy. Warszawa 17-18.11.2022.*
6. Sesja: *Z czym mierzy się pacjent chory na cukrzycę, z czym mierzy się pielęgniarka diabetologiczna? XVI Konferencja PFED. MISJA pielęgniarki w diabetologii. Połączmy się w dążeniach. Warszawa 04.06.2022.*
7. Sesja: *Misja pielęgniarki w diabetologii. Spojrzenie pacjenta, pielęgniarki, lekarza. XVI Konferencja PFED. MISJA pielęgniarki w diabetologii. Połączmy się w dążeniach. Warszawa 04.06.2022.*
8. Sesja inauguracyjna: *Magia współpracy interdyscyplinarnej – głos pielęgniarek diabetologicznych, XV Ogólnopolska Konferencja PFED. Warszawa 23-24.10.2020.*
9. Sesja: *XIX Ogólnopolska i IX im. dr n. med. Janiny Fetlińskiej Konferencja Naukowo-Szkoleniowa, Zaburzenia poznawcze u osób starszych wyzwaniem dla zespołu terapeutycznego. Ciechanów 12.04.2019.*
10. Sesja plakatowa: Konferencja Naukowo – Szkoleniowa *Wielowymiarowość opieki nad człowiekiem w podeszłym wieku. Warszawa 20.09.2018.*

5.9. Recenzja prac w czasopismach naukowych

1. Problemy Pielęgniarstwa
2. Pielęgniarstwo Polskie
3. Pielęgniarstwo XXI wieku
4. Nursing Open

5.10. Członkostwo w organizacjach

1. Członek Polskiego Towarzystwa Pielęgniarskiego (PTP)
2. Członek Rady Naukowej Polskiego Towarzystwa Pielęgniarskiego (PTP)
3. Członek Zarządu Polskiej Federacji Edukacji w Diabetologii (PFED)
4. Członek Foundation of European Nurses in Diabetes (FEND)

6. Informacja o wykazywaniu się istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej w szczególności zagranicznej

6.1. Staż naukowy

Odbyłam miesięczny staż naukowy w Narodowym Instytucie Zdrowia Publicznego PZH – Państwowym Instytucie Badawczym w Zakładzie Promocji Zdrowia i Prewencji Chorób Przewlekłych (*zaświadczenie nr Z.ZP.102.1.2022*). Program odbytego przeze mnie stażu był związany z zagadnieniami z zakresu nauk o zdrowiu, w szczególności dotyczącymi diagnozy stanu zdrowia populacji oraz realizacji i monitoringu zadań zdrowia publicznego w Polsce.

W ramach stażu odbytego w Narodowym Instytucie Zdrowia Publicznego PZH – Państwowym Instytucie Badawczym przygotowałam:

1. opracowanie na temat Globalnego Obciążenia Chorobami, które stanowiło wkład do rozbudowy strony www.profibaza.pzh.gov.pl w zakładce Materiały Edukacyjne. W opracowaniu uwzględniłam charakterystykę i rozwój badania Global Burden of Disease (GDB), opis możliwości wykorzystania danych z badania GDB, charakterystykę wskaźników ujętych w GDB, główne wyniki badania z 2019 roku z uwzględnieniem wybranych wyników dla Polski oraz piśmiennictwo. Z danych wynika, że wśród 10 głównych przyczyn zgonów i niepełnosprawności we wszystkich grupach wiekowych (wskaźniki DALY) w Polsce znajdują się choroby niezakaźne, w tym na miejscu piątym *cukrzyca*. W grupie 10 czynników ryzyka odpowiedzialnych za utratę lat życia z powodu przedwczesnych zgonów i niesprawności także na miejscu piątym znalazło się *ryzyko metaboliczne* (stężenie glukozy na czczo).
2. opracowanie materiałów merytorycznych stanowiących podstawę do przygotowania opisów do sekcji Objaśnienia Metodologiczne w wybranych raportach dostępnych w systemie ProfiBaza dotyczących sytuacji społeczno-demograficznej oraz sytuacji zdrowotnej na terenie powiatów, województw i kraju.

6.2. Projekty

W 2023 roku dołączyłam do zespołu i rozpoczęłam przygotowanie (uczestnictwo w cyklu szkoleń) do realizacji projektu CARE4DIABETES - *Zmniejszenie obciążenia chorobami niezakaźnymi poprzez zapewnienie wielodyscyplinarnego leczenia cukrzycy typu 2*. Celem projektu jest opracowanie i przetestowanie nowych modeli i podejść interwencyjnych skoncentrowanych na wspieraniu zdrowego stylu życia i szkoleniach dla pacjentów z cukrzycą typu 2. Celem jest również wzmocnienie pozycji pacjentów w zmianie nawyków, lepsze wykształcenie w zakresie zarządzania chorobami i dobrostanem, odgrywanie aktywniejszej roli w poprawie ich własnej kondycji, a także wspieranie innowacji w zakresie zintegrowanych i ukierunkowanych na człowieka modeli interwencji w zakresie opieki. Założeniem programu – zwanego "najlepszą praktyką" – jest wdrożenie skutecznych programów leczenia i szkoleń w zakresie stylu życia, które mogą przynieść poprawę jakości życia osób z cukrzycą typu 2, optymalizować stężenie glukozy we krwi przy potencjalnie niższym zużyciu leków.

Realizacja projektu rozpoczęła się 1 lutego 2023 roku i będzie trwała przez 36 miesięcy. Partnerami projektu jest 14 państw członkowskich UE: Hiszpania (koordynator), Belgia, Bułgaria, Grecja, Węgry, Włochy, Malta, Niderlandy, Polska, Portugalia, Słowacja, Słowenia, Szwecja (stowarzyszone) i Finlandia.

W ramach ewaluacji bieżącej i końcowej projektu analizie zostaną poddane następujące wskaźniki: stężenie glukozy na czczo, hemoglobina glikowana, profil lipidowy, eGFR, obwód talii, masa ciała, styl życia pacjentów, zużycie leków.

W 2022 roku przystąpiłam do zespołu badawczego Akademii Białskiej realizującego w Polsce międzyuczelniany projekt dotyczący analizy postaw studentów pielęgniarstwa wobec osób z niepełnosprawnością fizyczną. W ramach projektu zbierałam materiał badawczy, uczestniczyłam w opracowaniu wersji manuskryptu do publikacji. Wyniki badania zostały opublikowane w artykule: Tomczyszyn D, Pańczuk A, Ławnik A, i wsp. *Nursing students' attitudes towards persons with physical disabilities. Cross-sectional study*. *Journal of Health Inequalities* 2023;9(2):185-193.

W 2020 roku byłam członkiem międzynarodowego zespołu *FEND COVID-19 consortium* pod przewodnictwem Rity Forte z King's College London - realizującego projekt badania w 27 krajach Europy na temat: *Wpływ pandemii COVID-19 na osoby chorujące na cukrzycę*

oraz świadczenie im usług przez placówki opieki zdrowotnej w Europie. Uczestniczyłam w tłumaczeniu narzędzia badawczego dla potrzeb realizacji badania wśród pielęgniarek diabetologicznych w Polsce, zakodowałam odpowiedzi na pytania otwarte uczestników badania w Polsce zgodnie z zaproponowanym przez konsorcjum kluczem, uczestniczyłam w przygotowaniu ostatecznej wersji manuskryptu *The impact of the COVID-19 pandemic on people with diabetes and diabetes services: A pan-European survey of diabetes specialist nurses undertaken by the Foundation of European Nurses in Diabetes survey consortium* do publikacji. Wyniki badania zostały opublikowane w *Diabetic Medicine*. 2021;38(5):1-10.

W ramach współpracy z prezes Polskiej Federacji Edukacji w Diabetologii mgr Alicją Szewczyk i konsultantami wojewódzkimi w dziedzinie pielęgniarstwa diabetologicznego w 2020 roku zrealizowałam projekt badania na temat: *Poczucie samotności a wyrównanie metaboliczne choroby u pacjentów z cukrzycą*. Wyniki tego badania zostały opublikowane w: Kobos E, Szewczyk A, Świątkowska T, Kryczka T, Sienkiewicz Z. *Relationship between loneliness and blood glucose control in diabetes*. *BMC Public Health*. 2020;20(1):1-6.

W 2010 roku otrzymałam finansowanie projektu badawczego na temat: *Funkcjonowanie rodzin dzieci chorych na cukrzycę typu 1*. Numer projektu: N N404 194039, okres realizacji 2010-2012. W 2012 roku obroniłam pracę doktorską o tym samym temacie. W ramach tego projektu badawczego opublikowałam następujące artykuły naukowe: Kobos E, Imiela J. *Stan emocjonalny opiekuna dziecka z cukrzycą typu 1 jako czynnik różnicujący realizację funkcji rodziny*. *Hygeia Public Health* 2012;47(3):330-335; Kobos, Imiela J. *Factors affecting the level of burden of caregivers of children with type 1 diabetes*. *Applied Nursing Research* 2015;28(2):142-149; Kobos E, Imiela J, Leńczuk-Gruba A. *Diabetes, child care, and performance of family functions*. *Studia Medyczne* 2017;33(1):17-25.

6.3. Współpraca międzyuczelniana

1. Od listopada 2023 roku uczestniczę w spotkaniach zespołu pracowników Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego i Uniwersytetu Jagiellońskiego dotyczących wydania przez wydawnictwo PZWL książki na temat *Praktyka pielęgniarska oparta na dowodach naukowych*. W ramach przygotowania książki będą redaktorem naukowym oraz autorem kilku podrozdziałów.

2. W 2023 roku byłam również współautorem opracowania Szewczyk A, Ostrzycka B, **Kobos E**, Pietrzak M. *Porady edukacyjne i dietetyczne realizowane w podstawowej opiece zdrowotnej w ramach świadczenia opieki koordynowanej. Diagnostyka i leczenie cukrzycy*. Wydawnictwo Interaktywne Medutools, Kraków 2023. Numer ISBN 978-83-64948-01-5. Materiał powstał we współpracy z konsultantem krajowym w dziedzinie medycyny rodzinnej, konsultantem krajowym w dziedzinie pielęgniarstwa rodzinnego, konsultantem krajowym w dziedzinie pielęgniarstwa diabetologicznego, konsultantem wojewódzkim w dziedzinie pielęgniarstwa rodzinnego, Polskim Towarzystwem Medycyny Rodzinnej.
3. W 2022 roku przystąpiłam do współpracy z zespołem Akademii Mazowieckiej w Płocku realizującym międzyuczelniany projekt *Klinimetria w doskonaleniu jakości świadczeń zdrowotnych i kształcenia na kierunkach medycznych*. W ramach projektu opracowano nieodpłatny podręcznik w wersji drukowanej i E-book, w którym byłam współautorem rozdziału: **Kobos E**, Hornik B, Szewczyk A. *Narzędzia w diabetologii*.
4. Uczestniczyłam w organizacji międzynarodowej konferencji: Wsparcie i rozwój pielęgniarstwa w Ukrainie - wyzwaniem dla społeczności pielęgniarskiej Europy we współpracy z: Warszawskim Uniwersytetem Medycznym, Polskim Towarzystwem Pielęgniarskim, Naczelną Radą Pielęgniarek i Położnych. Międzynarodowymi partnerami konferencji byli: Centre for Nursing Development of the Ministry of Health of Ukraine; International Council of Nurses; European Federation of Nurses Associations.
5. W roku 2019 roku we współpracy z Uniwersytetem Medycznym w Lublinie, Katedra Rozwoju Pielęgniarstwa uczestniczyłam w organizacji konferencji naukowo-szkoleniowej *Zespół multidyscyplinarny w opiece nad człowiekiem w wieku podeszłym*. Warszawa 25.11.2019.
6. W ramach współpracy międzyuczelnianej z Uniwersytetem Medycznym w Lublinie, Katedra Rozwoju Pielęgniarstwa, w roku 2018 uczestniczyłam w organizacji konferencji naukowo – szkoleniowej *Wielowymiarowość opieki nad człowiekiem w podeszłym wieku*. Warszawa 20.09.2018.
7. W roku 2014, 2016, 2018 w ramach współpracy międzyuczelnianej z Uniwersytetem Medycznym w Lublinie byłam współredaktorem 4 monografii naukowych: *Wybrane aspekty opieki pielęgniarskiej; Jakość życia i zachowania zdrowotne człowieka chorego; Człowiek w zdrowiu i chorobie: wybrane zagadnienia; Wybrane aspekty zdrowia i choroby w ujęciu interdyscyplinarnym* - wydanych przez Dział Redakcji

i Wydawnictw Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego. Zakres tematyczny opublikowanych w monografii artykułów uwzględniał między innymi funkcjonowanie psychospołeczne człowieka w chorobach przewlekłych.

8. We współpracy z Polskim Towarzystwem Pielęgniarskim, uczestniczyłam w organizacji XIII Kongresu Pielęgniarek Polskich. Warszawa 15-17.09.2016.

7. Informacja o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych oraz popularyzujących naukę

7.1. Informacja o osiągnięciach dydaktycznych

7.1.1. Autorstwo rozdziałów w podręcznikach

Jestem autorem następujących rozdziałów w podręcznikach:

1. **Kobos E**, Sak-Dankowsy N. *Praktyka pielęgniarska oparta na dowodach naukowych*. W: Czarkowska-Pączek B, Sak-Dankosky N. (red.) Egzamin magisterski z pielęgniarstwa. Repetytorium z zakresu wiedzy. Edra Urban & Partner, Warszawa 2023, s.509-524.
2. Dzedzic B, Knoff B, **Kobos E**, Leńczuk-Gruba A, Sienkiewicz Z. *Poradnictwo w pielęgniarstwie*. W: Czarkowska-Pączek B, Sak-Dankosky N. (red.) Egzamin magisterski z pielęgniarstwa. Repetytorium z zakresu wiedzy. Edra Urban & Partner, Warszawa 2023, s. 165-182.
3. **Kobos E**, Hornik B, Szewczyk A. *Narzędzia w diabetologii*. W: Głowacka M, Słodki M. (red.) Evidence Based Medicine, Evidence Based Practice Nursing. Klinimetria w doskonaleniu jakości świadczeń zdrowotnych i kształcenia na kierunkach medycznych. Akademia Mazowiecka w Płocku. Płock 2023, s. 298-336.
4. Szewczyk A, **Kobos E**. *Cukrzyca typu 2*. W: Pietrzak M, Ostrzycka B, Sienkiewicz Z. (red.) Porada pielęgniarki w podstawowej opiece zdrowotnej. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2023, s. 166-193.
5. Szewczyk A, **Kobos E**. *Cukrzyca wieku dziecięcego - udział pielęgniarki w procesie terapii*. W: Pietrzak M, Knoff B, Kryczka T. (red.) Pielęgniarstwo w podstawowej opiece zdrowotnej. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2021, s. 842-863.

6. **Kobos E**, Sienkiewicz Z. *Podstawowe założenia działalności praktycznej pielęgniarki POZ opartej na Evidence-Based Nursing Practice*. W: Pietrzak M, Knoff B, Kryczka T. (red.) *Pielęgniarstwo w podstawowej opiece zdrowotnej*. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2021, s. 142-145.
7. Sienkiewicz Z, **Kobos E**, Fidecki W, Wysokiński M. *Komunikacja z pacjentem w pracy pielęgniarki POZ*. W: Pietrzak M, Knoff B, Kryczka T. (red.) *Pielęgniarstwo w podstawowej opiece zdrowotnej*. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2021, s. 95-102.
8. **Kobos E**. *Podstawy pielęgniarstwa opartego na faktach w praktyce pielęgniarki diabetologicznej*. W: Szewczyk A. (red.) *Pielęgniarstwo diabetologiczne*. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2019, s.399-450.
9. **Kobos E**. *Modele edukacji - przykłady dobrych praktyk*. W: Szewczyk A. (red.) *Pielęgniarstwo diabetologiczne*. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2019, s.346-364.

7.1.2. Działalność dydaktyczna

W ramach zatrudnienia na Warszawskim Uniwersytecie Medycznym realizowałam zajęcia z następujących przedmiotów:

1. Andragogika (studia magisterskie, kierunek pielęgniarstwo),
2. Pedagogika (studia licencjackie, kierunek dietetyka),
3. Przystosowanie psychologiczno-pedagogiczne (studia magisterskie, kierunek pielęgniarstwo),
4. Dydaktyka Medyczna (studia magisterskie, kierunek pielęgniarstwo),
5. Filozofia z etyką (studia licencjackie, kierunek dietetyka).

Aktualnie na Warszawskim Uniwersytecie Medycznym realizuję zajęcia z następujących przedmiotów:

1. Pedagogika (studia licencjackie, kierunek pielęgniarstwo),
2. Praktyka pielęgniarska oparta na dowodach naukowych (studia magisterskie, kierunek pielęgniarstwo),
3. Poradnictwo w pielęgniarstwie (studia magisterskie, kierunek pielęgniarstwo),

4. Podstawowa Opieka Zdrowotna (studia licencjackie, kierunek pielęgniarstwo, zajęcia praktyczne).

Prowadzę również zajęcia w ramach specjalizacji w dziedzinie pielęgniarstwa rodzinnego organizowanych przez Centrum Kształcenia Podyplomowego Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego:

1. Moduł: Pielęgniarstwo w miejscu nauczania i wychowania.
2. Moduł: Zaawansowana opieka pielęgniarska. Temat: Zaawansowane problemy zdrowotne pacjentów z chorobami układu dokrewnego i przemiany materii.
3. Moduł: Promocja zdrowia i profilaktyka w środowisku zamieszkania świadczeniobiorcy.
4. Moduł: Praktyka pielęgniarska oparta na faktach.

W ramach kształcenia podyplomowego realizowanego przez Warszawski Uniwersytet Medyczny byłam organizatorem i kierownikiem naukowym następujących kursów:

1. Kurs specjalistyczny dla pielęgniarek podstawowej opieki zdrowotnej w zakresie opieki geriatrycznej, realizowany w ramach projektu systemowego *Wsparcie systemu kształcenia ustawicznego personelu medycznego w zakresie opieki geriatrycznej współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*. Warszawa 2014 (4 edycje).
2. Kurs dokształcający dla terapeutów środowiskowych w zakresie opieki geriatrycznej, w ramach projektu systemowego *Wsparcie systemu kształcenia ustawicznego personelu medycznego w zakresie opieki geriatrycznej współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*. Warszawa 2014.

W ramach przygotowania do realizacji powyższych kursów na podstawie materiałów dydaktycznych otrzymanych od wykładowców przygotowałam skrypt dla uczestników kursu.

Zostałam również w 2023 roku powołana do zespołu, którego celem było opracowanie materiału dla pielęgniarek, dietetyków i lekarzy *Porady edukacyjne i porady dietetyczne realizowane w podstawowej opiece zdrowotnej w ramach świadczenia opieki koordynowanej DIAGNOSTYKA I LECZENIE CUKRZYCY* we współpracy z konsultant krajową w dziedzinie pielęgniarstwa diabetologicznego, konsultant krajową w dziedzinie pielęgniarstwa

rodzinnego, konsultant wojewódzką w dziedzinie pielęgniarstwa rodzinnego oraz konsultant krajową w dziedzinie medycyny rodzinnej. Przygotowany materiał został zatwierdzony i opublikowany w wersji drukowanej oraz elektronicznej: Szewczyk A, Ostrzycka B, Kobos E, Pietrzak M. Porady edukacyjne i dietetyczne realizowane w podstawowej opiece zdrowotnej w ramach świadczenia opieki koordynowanej. Diagnostyka i leczenie cukrzycy. Kraków 2023. Numer ISBN 978-83-64948-01-5.

W związku z wprowadzeniem do systemu opieki zdrowotnej porad pielęgniarki POZ, porad edukacyjnych pielęgniarki POZ w ramach świadczenia Opieki Koordynowanej oraz Kompleksowej Opieki Pielęgniarskiej w ramach opieki przejściowej, a tym samym wzrostem zapotrzebowania na doskonalenie zawodowe pielęgniarek POZ w tym obszarze pielęgniarstwa aktualnie uczestniczę w opracowaniu programu kształcenia kursu specjalistycznego dla pielęgniarek *Porada pielęgniarki podstawowej opieki zdrowotnej*.

W 2023 roku byłam współautorem rozdziału na temat wykorzystania klinimetrii w diabetologii w publikacji pod redakcją Głowackiej M, Słodki M. *Evidence Based Medicine, Evidence Based Practice Nursing. Klinimetria w doskonaleniu jakości świadczeń zdrowotnych i kształcenia na kierunkach medycznych*. Akademia Mazowiecka w Płocku. Płock 2023. Jest to podręcznik zawierający skale, kwestionariusze i narzędzia standaryzowane i ich opisy, który jest udostępniony nieodpłatnie w dostępie cyfrowym dla pracowników medycznych podmiotów leczniczych, studentów i uczelni kształcących na kierunkach medycznych, a także osób sprawujących opiekę nad drugim człowiekiem i/lub prowadzącym badania w tym zakresie. Celem projektu *Klinimetria w doskonaleniu jakości świadczeń zdrowotnych i kształcenia na kierunkach medycznych* realizowanym przez Akademię Mazowiecką w Płocku jest doskonalenie jakości opieki nad pacjentami, akademickiej działalności naukowej i kształcenia na kierunkach medycznych.

Byłam współautorem pierwszej edycji *Wytycznych pisania prac licencjackich i Wytycznych pisania prac magisterskich* dla studentów kierunku pielęgniarstwo Wydziału Nauk o Zdrowiu, Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego oraz aktualizacji *Wytycznych pisania prac magisterskich* w 2022 roku (II edycja).

W 2021 roku uczestniczyłam w programie Erasmus, wizyta połączona z wykładem dla studentów Pielęgniarstwa w Portugalii na University of Madeira, Funchal: *Need for*

knowledge and skills update among paediatric nurses regarding type 1 diabetes in children. A pilot study.

W roku 2021 przygotowałam materiały edukacyjne i zrealizowałam zajęcia w ramach specjalizacji w 4 dziedzinach pielęgniarstwa - moduł: Praktyka pielęgniarstwa oparta na faktach w Vital-Med. Sp. z o. o.

W roku 2018 brałam udział w projekcie e-learningowym związanym z Komunikacją Interpersonalną – w ramach którego przygotowałam i nagrałam materiał wykładowy na platformę e-learningową na temat: *Komunikacja w promocji zdrowia i edukacji zdrowotnej.*

Przeprowadziłam w 2017 roku, w Centrum Medycznym Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego warsztaty szkoleniowe dla pielęgniarek środowiska nauczania i wychowania na temat: *Cukrzyca typu 1 u dziecka w środowisku nauczania i wychowania.*

7.1.3. Prace magisterskie i licencjackie

W trakcie zatrudnienia na Warszawskim Uniwersytecie Medycznym byłam promotorem 69 prac magisterskich i 27 prac licencjackich.

Pod moim kierunkiem powstały następujące prace, które swoją tematyką obejmowały diabetologię:

1. Stres emocjonalny związany z chorobą wśród pacjentów chorych na cukrzycę. (praca mgr)
2. Metody monitorowania glikemii a jakość życia pacjentów z cukrzycą typu 1. (praca mgr)
3. Opieka pielęgniarstwa realizowana wobec pacjenta w wieku geriatrycznym z cukrzycą typu 2. (praca lic.)
4. Proces pielęgnowania dziecka w stanie przedcukrzycowym. (praca lic.)
5. Obciążenie opieką bezpośrednich opiekunów dzieci chorych na cukrzycę typu 1. (praca mgr)
6. Wsparcie społeczne pacjenta z cukrzycą typu 2 a wybrane wskaźniki wyrównania metabolicznego choroby. (praca mgr)
7. Profilaktyka powikłań cukrzycy. (praca mgr)

8. Wiedza pacjentów chorych na cukrzycę typu 2 a podejmowane przez nich zachowania zdrowotne. (praca mgr)
9. Wybrane problemy z opieką nad dzieckiem z cukrzycą typu 1 w placówkach oświatowo-wychowawczych. (praca mgr)

Recenzowałam również prace licencjackie i magisterskie na kierunku pielęgniarstwo i zdrowie publiczne. Ogółem 47 prac.

7.2. Informacja o osiągnięciach organizacyjnych

1. Jestem członkiem komisji ds. Egzaminów Dyplomowych na studiach pierwszego i drugiego stopnia na kierunku Pielęgniarstwo:
 - a. przewodnicząca komisji egzaminacyjnej dyplomowego egzaminu teoretycznego licencjat pielęgniarstwa: zaplanowanie egzaminu, przygotowanie testów, egzaminacyjnych, przeprowadzenie egzaminu w pierwszym terminie i egzaminu poprawkowego - od 2016 roku – aktualnie,
 - b. członek komisji egzaminacyjnej egzamin dyplomowy licencjacki praktyczny - od 2008 roku – aktualnie,
 - c. członek komisji ds. Egzaminów Dyplomowych na studiach drugiego stopnia na kierunku Pielęgniarstwo;
2. Jestem koordynatorem przedmiotu Praktyka pielęgniarstwa oparta na dowodach naukowych;
3. W 2023 roku byłam członkiem zespołu powołanego na Wydziale Nauk o Zdrowiu, Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, który przygotował wniosek o przeprowadzenie oceny niezbędnej do utrzymania akredytacji KRASZPiP na kierunku pielęgniarstwo;
4. Prowadziłam warsztaty w ramach współpracy Zakładu Rozwoju Pielęgniarstwa, Nauk Społecznych i Medycznych WUM, Polskiej Federacji Edukacji w Diabetologii oraz Państwowej Uczelni Zawodowej w Ciechanowie. Warsztaty edukacyjne dla nauczycieli: *Dziecko z cukrzycą w środowisku nauczania i wychowania*. Ciechanów 21.04.2023;

5. Prowadziłam warsztaty w ramach projektu Akademia Nauk o Zdrowiu WUM. Warsztaty edukacyjne: *Profilaktyka cukrzycy. Wiedzieć więcej!!!*. Ciechanów 19.05.2022;
6. Uczestniczyłam w realizacji projektu Polskiego Towarzystwa Pielęgniarskiego „Szczepimy od pokoleń” realizowanego we współpracy z Warszawską Okręgową Izbą Pielęgniarek i Położnych. Organizowaliśmy punkty szczepień p/COVID-19 i wykonywaliśmy szczepienia. 2019-2022;
7. W ramach wieloletniej współpracy Zakładu Rozwoju Pielęgniarstwa, Nauk Społecznych i Medycznych z przedszkolem niepublicznym *Misio* organizowałam i brałam udział wraz ze studentami kierunku pielęgniarstwo w piknikach rekreacyjno-zdrowotnych. W ramach pikników promowaliśmy Wydział Nauk o Zdrowiu, propagowaliśmy naukę, prowadziliśmy edukację zdrowotną i promocję zdrowia dla rodziców oraz dzieci. Warszawa 2016, 2017, 2021, 2022;
8. Współorganizowałam i prowadziłam spotkania mające na celu propagowanie nauki, we współpracy ze studentami WUM w ramach Warszawskiego Festiwalu Nauki: 2017, 2018, 2019, 2020, 2021 rok;
9. Pełniłam funkcję sekretarza podczas 2 obron prac doktorskich;
10. Byłam członkiem Komisji ds. Jakości Kształcenia Podyplomowego realizowanego w Warszawskim Uniwersytecie Medycznym;
11. Organizowałam i przeprowadziłam kurs doskonalący dla terapeutów środowiskowych w zakresie opieki geriatrycznej (2014r.) oraz 4 edycje szkolenia dla pielęgniarek (2013r.) w ramach projektu systemowego „Wsparcie kształcenia ustawicznego personelu medycznego w zakresie opieki geriatrycznej współorganizowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach programu operacyjnego kapitał ludzki. 2013.
12. Byłam członkiem Komisji Egzaminacyjnej na Studiach Pomostowych – egzamin praktyczny i teoretyczny.

7.3. Informacja o osiągnięciach popularyzujących naukę

7.3.1. Popularyzacja nauki w środowisku akademickim i lokalnym

W ramach popularyzacji nauki w środowisku akademickim, zawodowym i lokalnym:

1. Współorganizowałam i brałam czynny udział w akcji promującej zdrowie dla pracowników i studentów w ramach obchodów Światowego Dnia Cukrzycy 2023 na Warszawskim Uniwersytecie Medycznym, Wydziale Nauk o Zdrowiu. Spotkanie zorganizowane było we współpracy z członkami zarządu Polskiej Federacji Edukacji w Diabetologii oraz Opiekunem i studentami Studenckiego Koła Naukowego ZACZNIJ od PODSTAW. Hasło tegorocznego dnia: Cukrzyca: Znaj ryzyko, bądź odpowiedzialny.
2. W 2023 roku byłam członkiem zespołu, który opracował materiał dla pielęgniarek, lekarzy i dietetyków *Porady edukacyjne i dietetyczne realizowane w podstawowej opiece zdrowotnej w ramach świadczenia opieki koordynowanej. Diagnostyka i leczenie cukrzycy*. Materiał powstał we współpracy z Polskim Towarzystwem Medycyny Rodzinnej, stanowi źródło wsparcia informacyjnego dla personelu medycznego realizującego świadczenia opieki koordynowanej.
3. Jestem współautorem rozdziału *Narzędzia w diabetologii* opracowanego w ramach bezpłatnego podręcznika *Evidence Based Medicine, Evidence Based Practice Nursing. Klinimetria w doskonaleniu jakości świadczeń zdrowotnych i kształcenia na kierunkach medycznych*, skierowanego do pracowników medycznych podmiotów leczniczych, studentów i uczelni kształcących na kierunkach medycznych, a także osób sprawujących opiekę nad drugim człowiekiem i/lub prowadzącym badania w tym zakresie. Celem materiału jest doskonalenie jakości opieki nad pacjentami, akademickiej działalności naukowej i kształcenia na kierunkach medycznych.
4. Uczestniczę w przygotowaniu programu kursu specjalistycznego *Porada pielęgniarska POZ*.
5. Przygotowałam we współpracy z Polską Federacją Edukacji w Diabetologii materiały z cyklu *PFED Radzi*, w ramach ogólnopolskiej kampanii edukacyjnej *Dłuższe Życie z Cukrzycą*. Kampania ma na celu podnoszenie świadomości społecznej na temat cukrzycy, w tym cukrzycy typu 2, która dotyczy 80% chorych na cukrzycę oraz zagrożeń związanych z tą chorobą, ze szczególnym uwzględnieniem powikłań sercowo-naczyniowych. W ramach kampanii realizowane są działania skierowane na poszerzanie wiedzy dotyczącej powikłań cukrzycy, poprawy jakości i długości życia chorych na cukrzycę, a także akcje z zakresu profilaktyki wśród zdrowych osób.
6. Uczestniczyłam aktywnie w Międzynarodowej Konferencji Naukowo-Dydaktycznej *Wsparcie i rozwój pielęgniarstwa w Ukrainie - wyzwaniem dla społeczności pielęgniarskiej Europy*. Warszawa 17-18.11.2022. Przygotowałam spotkanie

z pielęgniarkami z Ukrainy na temat: *Pielęgniarstwo polskie i ukraińskie - przykłady dobrych praktyk. Pielęgniarstwo diabetologiczne.*

7. Współorganizowałam akcję promującą zdrowie skierowaną do pracowników i studentów w ramach Światowego Dnia Cukrzycy 2022, obchodzonego na Warszawskim Uniwersytecie Medycznym, Wydziale Nauk o Zdrowiu. Spotkanie zorganizowane zostało we współpracy z członkami zarządu Polskiej Federacji Edukacji w Diabetologii oraz Opiekunem i studentami Studenckiego Koła Naukowego ZACZNIJ od PODSTAW. Hasło światowego dnia: *Cukrzyca: Edukacja chroni nasze jutro.*
8. Współuczestniczyłam w opracowaniu standardu udzielania świadczeń telemedycznych koordynowanego przez Fundację Telemedyczna Grupa Robocza. W wyniku prac opublikowano Raport: *Interdyscyplinarny standard udzielania świadczeń telemedycznych.* Warszawa 2022.
9. Zorganizowałam i poprowadziłam warsztaty w ramach projektu Akademia Nauk o Zdrowiu Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego. Warsztaty edukacyjne: *Profilaktyka cukrzycy. Wiedzieć więcej!!!.* Ciechanów 19.05.2022.
10. We współpracy z Prezes Polskiej Federacji Edukacji w Diabetologii przygotowałam i przeprowadziłam w 2021 i 2022 roku 3 webinary on-line w ramach cyklu spotkań 4 pory roku z diabetologią, skierowane do pielęgniarek i położnych: *Hipoglikemia. Ponadczasowy problem, aktualne spojrzenie; Czy mała kropla może mieć znaczenie? Wyciek insuliny z miejsca wstrzyknięcia; Zwykły glukometr, niezwykle pomiar.*
11. Przygotowanie we współpracy z Polską Federacją Edukacji w Diabetologii albumu z pracami plastycznymi i życzeniami dla pielęgniarek. Prace zostały wykonane przez pacjentów Instytutu „Pomnik - Centrum Zdrowia Dziecka” na zajęciach pozalekcyjnych pod kierunkiem wychowawców z Zespołu Szkół Specjalnych nr 78 w IPCZD. 2021, 2022;
12. Jestem współautorem wytycznych adresowanych do pielęgniarek i położnych w zakresie opieki nad chorym na cukrzycę popularyzujących wykorzystanie dowodów naukowych w praktyce klinicznej: *Practice Guidelines of Nursing and Midwifery Diabetes Care – 2020. A position of the Polish Federation for Education in Diabetology. Pielęgniarstwo XXI wieku 2020;3(27):184-207; Practice Guidelines of Nursing and Midwifery Diabetes Care – 2023. A position statement of Polish federation for education in Diabetology. Pielęgniarstwo XXI wieku, 2022;21(4):267-312.*

13. Byłam inicjatorem i uczestniczyłam w zaprojektowaniu materiału edukacyjnego w ramach kampanii promującej badania profilaktyczne z okazji Światowego Dnia Cukrzycy 2021. *Profilaktyka cukrzycy. Wiedzieć więcej!!!* Materiał dotyczy czynników ryzyka cukrzycy typu 2 w połączeniu z oceną ryzyka cukrzycy na podstawie międzynarodowego kwestionariusza FINDRISK. Materiał edukacyjny jest skierowany do osób zdrowych i zagrożonych cukrzycą typu 2. W ciągu 2 lat około 1300 osób oceniło własne ryzyko cukrzycy wykorzystując ten materiał.
14. W 2021 roku zainicjowałam i zaprojektowałam we współpracy z Polską Federacją Edukacji w Diabetologii materiał promujący historię odkrycia insuliny. *Album 100-lecie odkrycia insuliny.*
15. Współuczestniczyłam aktywnie w akcji „Profilaktyka w Pałacu”, która była prowadzona w dwóch następujących modułach: kampania edukacyjna, skierowana do jak najszerszego grona odbiorców, realizowana poprzez podniesienie świadomości obywateli o roli profilaktyki w leczeniu cukrzycy oraz konsultacje i badania profilaktyczne w zakresie rozpoznania i monitorowania cukrzycy zainicjowanej przez Kancelarię Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, której celem jest popularyzacja profilaktyki zdrowotnej w zakresie leczenia cukrzycy. Przeprowadziłam szkolenie praktyczne Pracowników Kancelarii Prezydenta RP, polegające na wykonaniu instruktażu dokonywania samodzielnego pomiaru glukozy we krwi z użyciem glukometru. Warszawa 15.11.2021.
16. Zgłosiłam udział i zrealizowałam spotkanie klubowe w ramach Festiwalu Nauki 2021. *Cukrzyca w rodzinie. Razem możemy więcej.* Celem spotkania było przedyskutowanie i wsparcie informacyjne rodzin i/lub pacjentów z cukrzycą w zakresie rozwiązywania codziennych problemów związanych z obecnością cukrzycy. W spotkaniu uczestniczyli również dietetyk pracujący w klinice diabetologii.
17. Uczestniczyłam w aktualizacji wytycznych w zakresie postępowania z chorymi na cukrzycę podejrzanymi lub zakażonymi koronawirusem SARS-CoV-2. Strona Ministerstwa Zdrowia 2020. Opracowane we współautorstwie z Szewczyk A, **Kobos E**, Karczewska A. *Stanowisko specjalistyczne – pielęgniarstwo diabetologiczne. Wybrane i wskazane zalecenia postępowania dla pielęgniarek/położnych pracujących z pacjentami chorymi na cukrzycę. Pacjent z podejrzeniem/zakażeniem SARS-CoV-2* zostało opublikowane w piśmie Okręgowej Izby Pielęgniarek i Położnych w Lublinie, Nasz Głos 2020.

18. Uczestniczyłam w opracowaniu pierwszych wytycznych w zakresie postępowania z chorymi na cukrzycę podejrzanymi lub zakażonymi koronawirusem SARS-CoV-2. Strona Ministerstwa Zdrowia 2020.
19. Byłam współautorem propozycji zmian w zakresie organizacji kształcenia podyplomowego pielęgniarek w obszarze – diabetologia.
20. Z ramienia Polskiej Federacji Edukacji w Diabetologii we współpracy z konsultantem krajowym w dziedzinie pielęgniarstwa diabetologicznego mgr Alicją Szewczyk byłam współautorem propozycji zmian legislacyjnych w zakresie opieki koordynowanej w obszarze – pielęgniarstwa diabetologicznego w ramach zaproszenia na spotkanie zespołu w NFZ. Warszawa 2020.
21. Zgłosiłam udział i zrealizowałam spotkanie on-line w ramach Festiwalu Nauki 2020. *Profilaktyka cukrzycy. Wiedzieć więcej!!!*. Spotkanie zostało zorganizowane we współpracy z Polską Federacją Edukacji w Diabetologii. Podczas spotkania uczestnicy: poznali różnice w mechanizmie powstawania cukrzycy typu 1 i 2; zapoznali się z sytuacją epidemiologiczną cukrzycy w Polsce i na świecie; mogli sprawdzić czy są w grupie ryzyka zachorowania na cukrzycę typu 2; dowiedzieli się jakie badania profilaktyczne w kierunku cukrzycy, jak często je mogą wykonać oraz jak się do nich przygotować; dowiedzieli się w jaki sposób odżywianie zmniejsza ryzyko zachorowania na cukrzycę typu 2.
22. Przygotowywałam i zrealizowałam we współpracy z dyrekcją przedszkola Misio oraz studentami WUM zajęcia edukacyjne dla dzieci w ramach zajęć praktycznych z przedmiotu realizowanego na studiach magisterskich Przynależenie Psychologiczno Pedagogiczne.
23. Brałam czynny udział w realizacji promocji zdrowia dla pracowników WUM w ramach Światowego Dnia Cukrzycy 2019 na Warszawskim Uniwersytecie Medycznym. Miejsce realizacji: Dziekanat Wydziału Nauk o Zdrowiu, WUM, Rektorat ul. Żwirki i Wigury: pomiary glukozy glukometrem, pomiary RR, pomiary masy ciała, porady dietetyczne.
24. Brałam udział w organizacji i realizacji spotkań w ramach Festiwalu Nauki także w latach 2017-2019. W roku 2017 zrealizowaliśmy spotkanie z uczniami gimnazjum na temat: *Rusz Serce - Ty też potrafisz*. Celem spotkania było przygotowanie uczniów do udzielania pierwszej pomocy i resuscytacji krążeniowo-oddechowej. W roku 2018 zorganizowaliśmy w ramach festiwalu 3 spotkania edukacyjne dla dzieci i młodzieży i 1 otwarte spotkanie warsztatowe dla osób dorosłych. Pierwsze zajęcia były na temat:

Trzyńście powodów. Nic nie dzieje się bez przyczyny. Celem zajęć było uświadomienie uczniom istnienia problemu przemocy psychicznej. Drugie zajęcia dla dzieci w wieku przedszkolnym na temat: *Zdrowe, białe ząbki mamy, bo dobrze o nie dbamy.* Celem zajęć było przygotowanie dzieci w wieku przedszkolnym do zapobiegania powikłaniom wynikającym z nieprawidłowej higieny jamy ustnej. Kreowanie właściwych postaw, wzorców żywieniowych, aktywności fizycznej oraz profilaktyka występowania nadwagi i otyłości w populacji uczniów szkoły podstawowej były celem 3 spotkań, zrealizowanego na temat: *Jedz warzywa i owoce - one mają super moce!* Celem warsztatu dla osób dorosłych na temat: *Powiedz „NIE” odleżynom* - była profilaktyka odleżyn u chorych unieruchomionych realizowana przez członków rodziny pacjenta. W roku 2019 byłam współorganizatorem 3 spotkań edukacyjnych i 1 otwartego spotkania klubowego dla dorosłych. *Reaguj pierwszy! Udzielane pierwszej pomocy* – celem spotkania było uświadomienie młodemu pokoleniu jak ważne jest udzielanie pierwszej pomocy i jaki to ma wpływ na życie drugiego człowieka oraz *Bezpieczne zachowania w sytuacji zagrożenia życia* – spotkanie adresowane do gimnazjalistów, którego celem było kształtowanie umiejętności udzielania pierwszej pomocy w sytuacjach zagrożenia zdrowia i życia. Temat trzeciego spotkania brzmiał: *Dopalacze i ich wpływ na funkcjonowanie organizmu*, jego celem było zainteresowanie uczniów tematyką skutków ubocznych przyjmowania dopalaczy. Celem zrealizowanego spotkania klubowego było przygotowanie pacjenta do transplantacji nerki, edukacja pacjenta w zakresie możliwego ryzyka i powikłań wynikających z wykonywanego zabiegu oraz kształtowanie umiejętności samoopieki i samopielęgnacji po transplantacji nerki. Spotkanie było zatytułowane: *Opieka pielęgniarska nad pacjentem po przeszczepieniu nerki.*

25. W 2016 roku przygotowałam materiał na temat: *Programy edukacyjne i terapeutyczne w Polsce i na świecie – wsparcie dla edukatora ds. diabetologii.* Artykuł został opublikowany w: Szewczyk A. (red.) *Vademecum pielęgniarstwa diabetologicznego. Zeszyt 3. Edukacja terapeutyczna w cukrzycy.* PZWL, Warszawa 2016.
26. Przeprowadziłam szkolenia nt.: *Zasady racjonalnego odżywiania i picia wody – profilaktyka cukrzycy wśród personelu pielęgniarskiego Centrum Medycznego Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego Sp. z o. o.* Warszawa 2016.
27. Nawiązałam i realizację aktualnie wieloletnią współpracę z mgr Agnieszką Józwik, dyrektorem przedszkola *Misio* w zakresie: popularyzacji wiedzy zdrowotnej wśród

dzieci w wieku przedszkolnym, poznawania i promowania zawodu pielęgniarki; popularyzacji badań profilaktycznych i zachowań zdrowotnych w grupie rodziców dzieci podczas pikników z okazji dnia dziecka. Dotychczasowa współpraca obejmowała między innymi:

- udział w piknikach rekreacyjno-zdrowotnych na terenie przedszkola Misio;
- przygotowanie filmu z życzeniami i piosenkami dla pielęgniarek od dzieci;
- przygotowanie i zaprezentowanie programu artystycznego: *Dzieci z przedszkola Misio pielęgniarkom* podczas konferencji naukowo-szkoleniowej „Dokąd zmierza współczesne pielęgniarstwo?” Warszawa 15.05.2020;
- zaproszenie i uczestnictwo dzieci w zajęciach z zakresu edukacji zdrowotnej, które zaprojektowałam wraz ze studentami kierunku pielęgniarstwo w ramach konferencji naukowo-szkoleniowej: *Nasza przeszłość, teraźniejszość i przyszłość. Pielęgniarki liderami zmian w opiece nad pacjentem przewlekle chorym*. Dzieci zaprezentowały program artystyczny - *Życzenia dla naszych pielęgniarek*. Warszawa 29.05.2018;
- trzykrotnie współprojektowałam i uczestniczyłam w realizacji (we współpracy ze studentami) zajęć edukacyjnych na terenie WUM dla dzieci z przedszkola Misio w ramach ich uczestnictwa w obchodach Międzynarodowego Dnia Pielęgniarki.

7.3.2. Konferencje komitet organizacyjny

Uczestniczyłam w organizacji poniższych konferencji naukowych:

1. Ogólnopolska Konferencja Naukowo – Szkoleniowa z Sesją Studencką. *Nasze pielęgniarki nasza przyszłość*. Warszawa 26.05.2023. *członek komitetu*
2. XVI Ogólnopolska Konferencja PFED *Edukacja diabetologiczna na karuzeli życia*. Warszawa 15.06.2023. *członek komitetu*
3. Międzynarodowa Konferencja Naukowo-Dydaktyczna *Wsparcie i rozwój pielęgniarstwa w Ukrainie - wyzwaniem dla społeczności pielęgniarskiej Europy*. Warszawa 17-18.11.2022. *członek komitetu*
4. XVI Konferencja PFED *MISJA pielęgniarki w diabetologii. Połączmy się w dążeniach*. Warszawa 04.06.2022. *członek komitetu*
5. 12 Maja Międzynarodowy Dzień Pielęgniarek. *Inwestycja w pielęgniarstwo celem zabezpieczenia zdrowia*. Warszawa 17.05.2022. *członek komitetu*

6. Ogólnopolska Konferencja Studencka *Zawody medyczne wobec wyzwań współczesnej opieki nad człowiekiem w zdrowiu i w chorobie*. Warszawa 16.11.2021. członek komitetu
7. XV Ogólnopolska Konferencja PFED *Magia współpracy interdyscyplinarnej – głos pielęgniarek diabetologicznych*. Warszawa 02.10.2021. członek komitetu
8. Ogólnopolska Konferencja Naukowo – Szkoleniowa *Interdyscyplinary Wymiar Zdrowia i Choroby*. Warszawa 23-24.06.2021. członek komitetu
9. Konferencja Naukowo-Szkoleniowa *Dokąd zmierza współczesne pielęgniarstwo*. Warszawa 15.12.2020. v-ce przewodnicząca komitetu
10. Ogólnopolska Konferencja Studencka *Wielowymiarowość badań studenckich w naukach o zdrowiu*. Warszawa 14.12.2020. członek komitetu
11. Konferencja Naukowo-Szkoleniowa *Współczesne wyzwania opieki pielęgniarskiej*. Warszawa 28.09.2020. członek komitetu
12. Konferencja naukowo-szkoleniowa *Zespół multidyscyplinary w opiece nad człowiekiem w wieku podeszłym*. Warszawa 25.11. 2019. członek komitetu
13. XIV Ogólnopolska Konferencja *CUKRZYCA W RODZINIE. Razem możemy więcej*. Warszawa 08.06.2019. członek komitetu
14. Konferencja naukowo-szkoleniowa *Opieka koordynowana w pielęgniarstwie*. Warszawa 22.05.2019. członek komitetu
15. Konferencja Naukowo – Szkoleniowa *Wielowymiarowość opieki nad człowiekiem w podeszłym wieku*. Warszawa 20.09.2018. członek komitetu
16. Konferencja Naukowo-Szkoleniowa *Pielęgniarki liderami zmian w opiece nad pacjentem przewlekle chorym, Nasza przeszłość, teraźniejszość i przyszłość*. Warszawa 29.05.2018. członek komitetu
17. Siódma Studencka Konferencja Naukowo – Szkoleniowa *Jakie jest współczesne pielęgniarstwo? Teorie pielęgniarstwa uwzględniające wpływ relacji międzyludzkich na rozwój osobowościowy człowieka*. Warszawa 15.02.2018. członek komitetu
18. Konferencja pielęgniarskiej kadry kierowniczej *Zarządzanie opieką pielęgniarską w podmiotach leczniczych – uwarunkowania prawne, a wyzwania praktyki*. Warszawa 23-24.03.2017. członek komitetu
19. Konferencja Naukowo Szkoleniowa z okazji Międzynarodowego Dnia Pielęgniarki *Praktyka pielęgniarska - jaka była, jaka jest, jaka będzie?* Warszawa 15.05.2017. v-ce przewodnicząca komitetu

20. XIII Kongres Pielęgniarek Polskich. *Przyszłość pielęgniarstwa zaczyna się dzisiaj*. Warszawa 15-17.09.2016. *pełnomocnik przewodniczącej komitetu organizacyjnego ds. publikacji naukowych*
21. Konferencja Naukowo – Szkoleniowa *Praktyka Pielęgniarska - kierunki rozwoju*. Warszawa 18.05.2016. *v-ce przewodnicząca komitetu*
22. Konferencja Naukowo-Szkoleniowa *Efektywna opieka pielęgniarska i racjonalne koszty*. Warszawa 15.05.2015. *członek komitetu*
23. X Ogólnopolski Konkurs *Pielęgniarka Roku 2014*. Warszawa 2014. *członek komitetu*
24. Konferencja naukowo-szkoleniowa *Zmiany w opiece długoterminowej – implikacje praktyczne dla pacjentów i świadczeniodawców*. Warszawa 06.02.2014. *członek komitetu*
25. Trzecia studencka konferencja szkoleniowa *Efekty kształcenia teorii pielęgniarstwa*. Warszawa 01.02.2014. *członek komitetu*
26. Konferencja naukowo-szkoleniowa *Pielęgniarki są siłą na rzecz zmian, kluczowymi zasobami na rzecz zdrowia*. Warszawa 12.05.2014. *członek komitetu*
27. Konferencja naukowo-szkoleniowa *Interdyscyplinarny wymiar zdrowia i choroby*. Warszawa 27-28.11.2014. *członek komitetu*
28. Konferencja naukowo-szkoleniowa *Dobre Praktyki Pielęgniarskie*. Warszawa 15.11.13. *sekretarz komitetu*
29. Konferencja Naukowo-Szkoleniowa. *Niwelowanie różnic milenijne cele rozwoju: 8,7,6,5,4,3,2,1*. Warszawa 06.06.2013. *członek komitetu*
30. Konferencja Naukowo – Szkoleniowa *Zagrożenia zdrowia w praktyce medycznej - Działania profilaktyczne*. Warszawa 11.04.2013. *członek komitetu*
31. Druga studencka konferencja szkoleniowa *Teoria i praktyka pielęgniarska. Holizm w teoriach pielęgnowania*. Warszawa 14.12.2012. *członek komitetu*
32. Międzynarodowa Konferencja Naukowa *Interdyscyplinarny Wymiar Zdrowia i Choroby*. Warszawa 18-19.11.2012. *członek komitetu*
33. Konferencja z okazji Międzynarodowego Dnia Pielęgniarek i Położnych *Czy nauka podpowiada praktyce .. czy praktyka korzysta z nauki?*. Warszawa 21.05.2012. *członek komitetu*
34. Międzynarodowa Konferencja Naukowa. *Interdyscyplinarny Wymiar Zdrowia i Choroby*. Warszawa 18-19.11.2010. *członek komitetu*

35. Konferencja z Okazji Międzynarodowego Dnia Pielęgniarki i Położnej. *Niwelowanie różnic – zwiększanie równości w dostępie do opieki medycznej*. Warszawa 27.05.2010. członek komitetu

7.3.3. Konferencje i publikacje naukowe opieka nad studentami

Uczestniczyłam w przygotowaniu studentów do wystąpień podczas poniżej wskazanych konferencji naukowych:

1. Orlińska K, Kobos E. *Wiedza personelu pielęgniarskiego na temat wieloukładowego zespołu zapalnego związanego z COVID-19 u dzieci*. Środkowo-wschodnia konferencja europejska Trzy lata pandemii SARS-CoV-2 w kontekście zdrowia, bezpieczeństwa pacjenta i personelu, ekonomii oraz edukacji, Warszawa 1-2.12.2022.
2. Woś F, Kobos E. *Natężenie bólu u pacjentów poddawanych wazektomii*. I Międzynarodowa konferencja naukowo – szkoleniowa Wielowymiarowe oblicze pielęgniarstwa – The multidimensional face of nursing. Rzeszów 29-30.09.2022.
3. Sawicka K, Kobos E. *Motywy poddawania się operacji bariatrycznej wśród pacjentów z otyłością*. Ogólnopolska Konferencja Studencka. Współczesne wyzwania zespołu terapeutycznego. Chełm 27.04.2022.
4. Kuc J, Kobos E. *Racjonowanie opieki pielęgniarskiej na oddziałach chirurgicznych*. Ogólnopolska Konferencję Naukowo – Szkoleniowa, Wielowymiarowość opieki medycznej nad człowiekiem chorym. Lublin – Siedlce 26.04.2022.
5. Januszek D, Kobos E. *Wskaźnik prężności i obciążenie psychiczne personelu pielęgniarskiego pracującego w oddziałach intensywnej terapii w czasie pandemii koronawirusa SARS-CoV-2*. VI Międzynarodowa Konferencja Naukowa z cyklu Nauki o zdrowiu – kierunki zmian i perspektywy rozwoju. Warszawa 02.12.2021.
6. Chilmończyk W, Kobos E, Sienkiewicz Z. *Samobójstwo wspomagane w opinii pielęgniarek pracujących w placówkach paliatywno-hospicyjnych*. VI Konferencja Naukowo-Szkoleniowa, Badania naukowe w pielęgniarstwie i położnictwie. Wrocław 05.04.2019.
7. Kapuścińska M, Kobos E, Sienkiewicz Z. *Przygotowanie pacjenta z wrzodziejącym zapaleniem jelita grubego do samokontroli i samoopieki*. XIX Ogólnopolska i IX im. dr n. med. Janiny Fetlińskiej. Konferencja Naukowo-Szkoleniowa. Zaburzenia

- poznawcze u osób starszych wyzwaniem dla zespołu terapeutycznego. Ciechanów 12.04.2019.
8. Wójtowicz M, Woś F, Woźniak M, Knoff B, Kobos E. *Wyrównanie cukrzycy typu 2 wśród pacjentów Podstawowej Opieki Zdrowotnej*. Aktywność naukowa młodzieży akademickiej. Ciechanów 29.05.2019.
 9. Szatkina A, Kobos E, Sienkiewicz Z, Kryczka T. *Poziom wiedzy uczniów klas maturalnych liceów ogólnokształcących w Warszawie na temat metod diagnostycznych*. TERAZ PIEŁĘGNIARSTWO Opieka koordynowana w pielęgniarstwie. Przykłady dobrych praktyk w pielęgniarstwie. Warszawa 22.05.2019.
 10. Męćik A, Kobos E, Sienkiewicz Z, Kryczka T. *Jakość życia pacjentów z wylonioną urostomią*. Międzynarodowa Konferencja Naukowa Osiągnięcia naukowe pielęgniarstwa polskiego w kontekście wyzwań procesu globalizacji jutra. Lublin 12-14.09.2019.
 11. Rowicka K, Kobos E, Sienkiewicz Z, Czarnecka J. *Natężenie stresu w pracy pielęgniarki a syndrom wypalenia zawodowego*. V Konferencja Naukowo-Szkoleniowa Badania naukowe w pielęgniarstwie i położnictwie. Wrocław 13.04.2018.
 12. Ciemińska K, Kobos E. *Wsparcie społeczne pacjenta z cukrzycą typu 2 a wskaźniki wyrównania metabolicznego cukrzycy*. Nowy wymiar samokontroli w cukrzycy, Polska Federacja Edukacji w Diabetologii. Warszawa 15-16.06.2018.
 13. Michalska N, Kobos E, Wójcik G. *Wiedza pielęgniarek opieki długoterminowej oraz pracujących w domach pomocy społecznej w zakresie stosowania opatrunków w leczeniu odleżyn jako element zapewnienia bezpieczeństwa pacjentowi*. Ogólnopolska Interdyscyplinarna Konferencja Naukowa "Bezpieczeństwo Pacjenta". Warszawa 30.11.2018.
 14. Pielak P, Kobos E. *Opieka pielęgniarska nad pacjentem w wieku podeszłym chorującym na zatorowość płucną*. Ogólnopolska Konferencja Naukowo-Szkoleniowa „Wielowymiarowość opieki nad człowiekiem w podeszłym wieku”. Warszawa 20.09.2018.
 15. Wiśniewska Z, Kobos E, Sienkiewicz Z. *Rola pielęgniarki w opiece nad pacjentem w wieku starszym z neuroboreliozą*. Ogólnopolska Konferencja Naukowo-Szkoleniowa „Wielowymiarowość opieki nad człowiekiem w podeszłym wieku”. Warszawa 20.09.2018.

16. Balicka N, Kobos E. *Oczekiwania personelu pielęgniarskiego w zakresie organizacji edukacji zdrowotnej wobec pacjentów po przeszczepieniu nerki*. IV Ogólnopolska Konferencja Naukowo-Szkoleniowa Rozwój pielęgniarstwa w Polsce i na świecie - człowiek w zdrowiu, chorobie i niepełnosprawności. Warszawa 28.09.2018.
17. Gromada A, Kobos E. *Zachowania zdrowotne mieszkańców wsi w zakresie profilaktyki raka jelita grubego*. IV Ogólnopolska Konferencja Naukowo-Szkoleniowa Rozwój pielęgniarstwa w Polsce i na świecie - człowiek w zdrowiu, chorobie i niepełnosprawności. Warszawa 28.09.2018.
18. Matusiak A, Kobos E. *Natężenie stresu i style radzenia sobie z nim wśród personelu medycznego szpitalnych oddziałów ratunkowych*. IV Konferencja naukowo-szkoleniowa. Badania naukowe w pielęgniarstwie i położnictwie. Wrocław 21.04.2017.
19. Kośla E, Kobos E. *Wiedza pielęgniarek na temat raka szyjki macicy a podejmowane przez nie pozytywne zachowania zdrowotne*. IV Ogólnopolskie Studenckie Dni Pielęgniarstwa Klinicznego, Profilaktyka Chorób Cywilizacyjnych. Warszawa 25.05.2017.
20. Sońta P, Michalska N, Adam A, Kobos E, Cieślak H. *Rola pielęgniarki w przygotowaniu pacjenta z chorobą nadciśnieniową do samoopieki i samokontroli*. IV Seminarium naukowe „Aktywność naukowa młodzieży akademickiej”. Ciechanów 31.05.2017.
21. Michalska N, Sońta P, Chmielewska M, Kobos E, Cieślak H. *Rola pielęgniarki rodzinnej w edukacji pacjenta z zespołem metabolicznym*. IV Seminarium naukowe „Aktywność naukowa młodzieży akademickiej”. Ciechanów 31.05.2017.
22. Grzelak M, Kobos E, Sienkiewicz Z. *Wiedza pacjentów chorych na cukrzycę typu 2 na temat stopy cukrzycowej a podejmowane przez nich działania profilaktyczne*. XII Konferencja Powikłania cukrzycy i co dalej.....? Warszawa 10.06.2017.
23. Piłka M, Kobos E, Czarnecka J. *Jakość życia dzieci z chorobą nowotworową. Rozwój pielęgniarstwa w Polsce i na świecie - interdyscyplinarna opieka nad rodziną*. III Ogólnopolska Konferencja Naukowo-Szkoleniowa. Warszawa 29.09.2017.
24. Trajer M, Kobos E, Sienkiewicz Z, Czarnecka J. *Profilaktyka chorób układu krążenia wśród pielęgniarek i nauczycieli*. Wyzwania naukowe i zawodowe we współczesnym pielęgniarstwie. Kielce 13-14.10.2017.
25. Czarnecka D, Magowska A, Mikulska A, Kobos E. *Model opieki pielęgniarskiej nad pacjentem z celiakią na podstawie studium przypadku*. Ogólnopolskie Studenckie Dni

- Pielęgniarstwa Klinicznego - Pediatria. Dziecko wobec zagrożeń cywilizacyjnych XXI Wieku. Warszawa 22.04.2016.
26. Kapuścińska M, Kobos E, Sienkiewicz Z. *Przygotowanie pacjenta z wrzodzącym zapaleniem jelita grubego do samokontroli i samoopieki*. XVI Ogólnopolska i VI im. dr n. med. Janiny Fetlińskiej, Konferencja Naukowo-Szkoleniowa „Człowiek starszy – medyczne i społeczne aspekty opieki. Ciechanów 22.04.2016.
 27. Jurkiewicz A, Kobos E. *Opinia pacjentów na temat pracy pielęgniarek*. XIII Kongres Pielęgniarek Polskich. Warszawa 15-17.09.2016.
 28. Błachno A, Kobos E. *Zapotrzebowanie młodzieży ponadgimnazjalnej na edukację zdrowotną z zakresu naturalnego planowania rodziny*. II Ogólnopolska Konferencja Naukowo-Szkoleniowa. Rozwój pielęgniarstwa w Polsce i na świecie – działania profilaktyczne w różnych okresach życia człowieka. Warszawa 23.09.2016.
 29. Zduńczyk A, Kobos E, Hreńczuk M, Sienkiewicz Z. *Wiedza i postawy uczniów szkół ponadgimnazjalnych wobec dawstwa narządów*. III Konferencja Naukowej z cyklu Pielęgniarstwo a rynek pracy nt. Nauki o zdrowiu – kierunki zmian i perspektywy rozwoju. Płock 23.11.2016.
 30. Ufnal J, Kobos E. *Zapotrzebowanie na edukację zdrowotną z zakresu profilaktyki raka piersi wśród młodzieży szkół ponadgimnazjalnych*. VIII Międzynarodowe Sympozjum, Pielęgniarstwo w procesie zmian. Kim jesteśmy i dokąd zmierzamy? Rzeszów 10-11.09.2015.
 31. Włodarczyk A, Kobos E, Sienkiewicz Z, Dykowska G. *Perspektywy zawodowe w opinii absolwentów pielęgniarstwa*. II Konferencja Naukowa, Nauki o zdrowiu – kierunki zmian i perspektywy rozwoju. Płock 18.11.2015.
 32. Krośnia I, Kobos E. *Poziom lęku i depresji u pacjentów przyjmowanych do szpitala*. Ogólnopolska Konferencja Naukowo-Szkoleniowa, Pielęgniarstwo – historia – profesja – nauka. Ciechanów 26.04.2014.
 33. Dźwigala E, Kobos E. *Poziom obciążenia pielęgniarek operacyjnych, wystąpienie*. XII Kongres Pielęgniarek Polskich, Pielęgniarstwo na rzecz milenijnych celów rozwoju. Kraków 12-14.06.2014.
 34. Kube-Brzozowska R, Kobos E. *Motywy podejmowania studiów pielęgniarstkich wśród kandydatów na studia w Warszawskim Uniwersytecie Medycznym*. XII Kongres Pielęgniarek Polskich, Pielęgniarstwo na rzecz milenijnych celów rozwoju. Kraków 12-14.06.2014.

35. Strzałkowska E. *Postawy pielęgniarek wobec nowo przyjmowanego do pracy personelu, wystąpienie*. Konferencja naukowo-szkoleniowa, Interdyscyplinarny wymiar zdrowia i choroby. Warszawa 27-28.11.2014.
36. Zarzycka J, Kobos E. *Wsparcie społeczne a poziom akceptacji choroby wśród pacjentów z założoną rurką tracheostomijną*. Konferencja naukowo-szkoleniowa, Interdyscyplinarny wymiar zdrowia i choroby. Warszawa 27-28.11.2014.

Byłam współrecenzentem prac studentów (streszczenie pracy, prezentacja pracy) przygotowanych w ramach Siódmej Studenckiej Konferencji Naukowo – Szkoleniowej *Jakie jest współczesne pielęgniarstwo? Teorie pielęgniarstwa uwzględniające wpływ relacji międzyludzkich na rozwój osobowościowy człowieka*. Warszawa 15.02.2018r. Tytuły wystąpień studentów: Teoria pielęgnowania Marthy E. Rogers w praktyce pielęgniarstwa; Wykorzystywanie w praktyce pielęgniarstwa transkulturowego Madelaine Leninger; Teoria pielęgnowania Hildegardy Peplau, Teoria pielęgnowania Calisty Roy w praktyce pielęgniarstwa; Teoria pielęgnowania Florencji Nightingale w praktyce pielęgniarstwa; Teoria pielęgnowania Virginii Henderson w praktyce pielęgniarstwa; Teoria pielęgnowania Dorothy Orem w praktyce pielęgniarstwa.

Wiele z prac magisterskich i licencjackich przy moim wsparciu zostało opublikowanych przez absolwentów studiów magisterskich i licencjackich na kierunku pielęgniarstwo, w polskich czasopismach punktowanych (MNiSW) oraz punktowanych monografiach naukowych. Ogółem absolwenci opublikowali pod moim kierunkiem **21** artykułów naukowych i **17** artykułów w monografiach naukowych.

8. Pozostałe informacje dotyczące kariery zawodowej

8.1. Kursy, szkolenia, studia podyplomowe

W toku swojej pracy zawodowej uczestniczyłam w następujących kursach, szkoleniach oraz studiach podyplomowych:

1. Szkolenie wewnątrzzakładowe: Webinar dydaktyczny - Jak aktywizować studentów. Warszawa 14.12.2023.

2. Szkolenie w zakresie realizacji projektu CARE4DIABETES (7 spotkań w okresie od września do grudnia 2023 roku), którego celem jest zmniejszenie obciążenia chorobami niezakaźnymi poprzez zapewnienie wielodyscyplinarnego leczenia cukrzycy typu 2. Projekt wspierany przez European Health and Digital Executive Agency.
3. Kurs dla instruktorów symulacji medycznej realizujących zajęcia na kierunku pielęgniarstwo i położnictwo w ramach projektu „Wdrożenie Programu Rozwojowego w oparciu o Centrum Symulacji Medycznych Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego”. 21-22.10.2023.
4. Szkolenie: "Metody i techniki symulacji medycznej", Centrum symulacji Medycznej, Uniwersytet Medyczny w Lublinie. 01-02.06.2023.
5. Kurs specjalistyczny Wywiad i badanie fizykalne. Warszawska Okręgowa Izba Pielęgniarek i Położnych. 27.04.2023.
6. Narodowe Centrum Nauki. Szkolenie dla wnioskodawców: Oferta konkursowa NCN. Konkursy krajowe i międzynarodowe. 28.03.2023.
7. Szkolenie „Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w dydaktyce medycznej” w ramach projektu „Czas na polskie pielęgniarstwo - Time for Polish Nursing” w ramach Programu „Welcome to Poland 2021”. 11.03.2023
8. Szkolenie „Jak uczyć, by nauczyć. Nowoczesne metody dydaktyki akademickiej”. 23-26.11.2022.
9. Szkolenie „Techniki prezentacji i wystąpień publicznych a innowacyjna dydaktyka” w ramach projektu „Czas na polskie pielęgniarstwo - Time for Polish Nursing” w ramach Programu „Welcome to Poland 2021”. 17-18.12.2022.
10. Szkolenie z zakresu obsługi aplikacji gabinet.gov.pl. Departament Wdrożeń Systemu e-Zdrowie. 16.09.2022.
11. Szkolenie z zakresu Wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w dydaktyce medycznej. Warszawski Uniwersytet Medyczny 2021.
12. Kurs opracowywanie pytań na platformie e-learningowej, MS Teams. Warszawski Uniwersytet Medyczny. 2020.
13. Evidence Based Nursing Workshop. Kurs przygotowany w ramach projektu „WUM AID Akademia Innowacyjnej Dydaktyki Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego” współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach POWER 2014-2020. Warszawski Uniwersytet Medyczny 2019.

14. 2-letnia specjalizacja w dziedzinie pielęgniarstwa zachowawczego. Warszawski Uniwersytet Medyczny 2015-2017.
15. Kurs specjalistyczny ordynowanie leków i wypisywanie recept cz.1. Warszawski Uniwersytet Medyczny 2017.
16. Kurs specjalistyczny RKO. Wojskowy Instytut Medyczny, Warszawa 2017.
17. Kurs specjalistyczny Wykonywanie i interpretacja zapisu EKG. Wojskowy Instytut Medyczny, Warszawa 2017.
18. Kurs specjalistyczny Kompleksowa pielęgniarstwa opieka nad pacjentem z najczęstszymi schorzeniami wieku podeszłego. Warszawski Uniwersytet Medyczny 2014.
19. Udział w projekcie „Sniffer dog - animator innowacji” Działanie 4.2. Rozwój kwalifikacji kadr systemu B+R i wzrost świadomości roli nauki w rozwoju gospodarczym. Udział w seminariach zagranicznych w Belgii w ramach projektu. 2013.
20. Kurs Statistica w medycynie. StatSoft Polska. Warszawa 2012.
21. Podyplomowe studia Ekonomia Zdrowia. Uniwersytet Warszawski 2004-2005.
22. Kurs specjalistyczny Szczepienia ochronne dla pielęgniarek. SPLOZ Warszawa Żoliborz, Warszawa 2003.
23. Logopedia Korekcyjna. 2-letnie podyplomowe studia. UMCS, Lublin 1998-2000.
24. Kurs przetaczania krwi i preparatów krwiopochodnych. Samodzielny Publiczny Szpital Kliniczny nr 4, Lublin 1995.

8.2. Nagrody i odznaczenia

1. Nagroda Zespołowa Trzeciego Stopnia za osiągnięcia dydaktyczne: za współautorstwo książki Pielęgniarstwo w Podstawowej Opiece Zdrowotnej. 2022.
2. Nagroda Prezesa ZG Polskiego Towarzystwa Pielęgniarskiego za wkład pracy w realizację projektu PTP „Szczepimy od pokoleń” realizowanego we współpracy z Warszawską Okręgową Izbą Pielęgniarek i Położnych. 2022.
3. Nagroda Zespołowa Trzeciego Stopnia za osiągnięcia dydaktyczne: redakcja i współautorstwo monografii. 2021.
4. Nagroda Zespołowa Trzeciego Stopnia za osiągnięcia dydaktyczne: redakcję i współautorstwo monografii. 2020.

5. Nagroda Zespołowa Trzeciego Stopnia za osiągnięcia dydaktyczne: redakcja monografii naukowej. 2020.
6. Nagroda Zespołowa Trzeciego Stopnia za osiągnięcia dydaktyczne: redakcja i recenzja 5 monografii naukowych. 2019.
7. Nagroda Zespołowa Drugiego Stopnia za osiągnięcia dydaktyczne: zebranie materiału, redakcja i recenzja 5 monografii naukowych. 2017.
8. Srebrny krzyż zasługi. 2017.
9. Nagroda Zespołowa Trzeciego Stopnia za osiągnięcia dydaktyczne: współautorstwo monografii naukowej. 2015.
10. Nagroda Zespołowa Trzeciego Stopnia za osiągnięcia dydaktyczne: zorganizowanie i przeprowadzenie kursu doskonalącego dla terapeutów środowiskowych w zakresie opieki geriatrycznej w ramach projektu systemowego „Wsparcie systemu kształcenia ustawicznego personelu medycznego w zakresie opieki geriatrycznej” współorganizowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach programu operacyjnego kapitał ludzki. 2014.
11. Nagroda Zespołowa Trzeciego Stopnia za osiągnięcia dydaktyczne: zorganizowanie i przeprowadzenie szkolenia dla pielęgniarek w ramach projektu „Wsparcie kształcenia ustawicznego personelu medycznego w zakresie opieki geriatrycznej współorganizowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach programu operacyjnego kapitał ludzki. 2013.
12. Brązowy krzyż zasługi. 2011.